

EUROPOS KOMITETAS PRIE LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

**Reglamento 2913/92/EEC ir jo įgyvendinimo
nuostatas apibrėžiančio reglamento
2454/93/EEC įgyvendinimo pasekmių
įvertinimas**

2001 m. gruodžio 19 d.
Tyrimo ataskaita

Vykdytojas: Gintas Umbrasas
UAB “Ekonominės konsultacijos ir tyrimai”
direktorius, partneris

TURINYS

1. Santrauka
2. Teisės aktų apibūdinimas
3. Lietuvos Muitinės organizacinė-valdymo sistema
4. Muitinės veiklos pokyčiai ir kaštai pasirengimo darbui ES etape
5. Verslo atstovų nuomonės ir vertinimai
6. Reglamento 2913/92/EEC ir jo įgyvendinimo nuostatas apibrėžiančio reglamento 2454/93/EEC įgyvendinimo pasekmės

Priedai

1.SANTRAUKA

Europos Tarybos Reglamentas (EEC) Nr. 2913/92 įteisino vieningą Bendrijos muitų kodeksą (bendrasias taisykles), Europos Komisijos Reglamentas (EEC) Nr. 2454/93 apibrėžė jo taikymo nuostatas (detalizuotas taisykles). Šios teisinės normos yra privalomos ir tiesiogiai taikomos visose valstybėse-narėse. ES Muitinės kodeksas ir jo taikymo nuostatos yra bendra Muitų Sąjungos teisinė bazė.

Darbo tikslas – atlikti visapusišką reglamento 2913/92/EEC ir jo įgyvendinimo nuostatas apibrėžiančio reglamento 2454/93/EEC įgyvendinimo Lietuvos Respublikoje pasekmių įvertinimą.

Darbo pagrindiniai teiginiai suformuoti atlikus Lietuvos teisės aktų analizę, apklausus ekspertus ir išnagrinėjus muitinės veiklos statistinius duomenis:

1. ES Muitinės kodekso ir jo taikymo nuostatų perkėlimas į Lietuvos teisinę sistemą iššauks Muitinės teisinės bazės struktūros pokyčius.
  - Reglamento Nr. 2913/92 normos atspindimos Lietuvos Respublikos Muitinės kodekso straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatyme, kuris jau priimtas LR Seime ir įsigalios nuo 2002 m. birželio 1 d.
  - LR Muitinės kodekso II dalies nuostatos, turinčios nacionalinio savitumo ir reglamentuojančios Lietuvos Muitinės veiklą, bus perkeltos į atskirą įstatymą, kurio projektas jau yra parengtas.
  - Reglamento Nr. 2454/93 nuostatos į atskirą teisės aktą nebus perkeltos, o bus realizuotos visoje gamoje poįstatyminių aktų, t.y. LR Vyriausybės nutarimų, nuostatų, taisyklių, metodikų forma. Dalis jų yra parengta, kiti turi būti parengti ir patvirtinti iki 2002 m. birželio 1 d. Kai kurios Reglamento Nr. 2454/93 dalys (pvz., laisvųjų sandėlių steigimas) politikų yra išskirtos ir joms yra suteiktas aukštesnis, t.y. įstatymo lygmuo.
2. Reglamento Nr. 2913/92 ir jo taikymo nuostatų perkėlimas į Lietuvos Muitinės teisinę bazę esminių problemų neturėtų sukelti, tai daugiau technologijos klausimas. Jų poreikis ir įtaka daugiausia priklauso nuo to, kiek sėkmingai pavyks suderinti šią taisyklių visumą su bendra Lietuvos teisine sistema ir atskirais jos elementais, reglamentuojančiais skirtingas verslo sritis ir interesų grupes, valstybės ir ūkio subjektų ekonominius interesus. Šie klausimai priklauso kitų žinybų (Finansų, Ūkio, Susiekimo, Aplinkos, Žemės ūkio ministerijų) sferoms.
3. Lietuvos Muitinės veiklą reglamentuojančių įstatymų (ypatingai – poįstatyminių teisės aktų) harmonizavimas – prioritetinga sritis, nuo kurios priklauso bendra pasirengimo darbui Muitų Sąjungoje sėkmė.

Šią išvadą patvirtina ir apibendrinta interesų grupių ir ūkio subjektų nuomonė.

Teiginiai, kad Lietuvos pagrindiniai teisės aktai yra suderinti su ES Muitų kodeksu ir jo taikymo nuostatomis nereiškia, kad jų reikalavimai yra pilnai identiški. Reglamentai Nr. 2913/92 ir Nr. 2454/93 nacionalinėms muitinėms nedraudžia taikyti papildomus reikalavimus, apribojimus, jei jie neprieštarauja pagrindinėms ES muitų teisės nuostatomis. Šia galimybe Lietuvoje yra pasinaudojama, tad net suderintuose teisės aktuose yra papildomų apribojimų. Jų egzistavimas yra dėl šių pagrindinių priežasčių:

- Tiek Lietuvoje, tiek gretimose rytų valstybėse (Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje), su kuriomis vyksta pakankamai intensyvi užsienio prekyba, verslo standartai ir aplinka (korupcija, šešėlinė ekonomika, kriminogeninė situacija) žymiai skiriasi nuo ES valstybių standartų.
- Muitinės pareigūnų kompetencijos stoka neleidžia kitomis priemonėmis kovoti su muitinės tvarkos pažeidimais.
- Palyginti menkas muitinio tikrinimo postų apginklavimas moderniomis techninės kontrolės priemonėmis.

Šių nacionalinių “ypatumų” šalinimas iš muitų teisės bazės labiausiai tikėtinas po 2004 m., Lietuvai įstojus į ES.

4. Šiuo metu Lietuvos Muitinės organizacinę sistemą sudaro Muitinės departamentas prie Lietuvos finansų ministerijos, Muitinės departamentui pavaldūs Muitinės informacinių sistemų centras, Muitinės mokymo centras, Muitinės laboratorija bei 10 teritorinių muitinių. Nuo 2003 m. įgyvendinus teritorinių muitinių reformą numatoma, kad liks tik 5 teritorinės muitinės.

Teritorinėms muitinėms yra pavaldūs: 22 krovinių postai, 58 muitinio tikrinimo vietos, 23 kelio postai, 15 geležinkelio postų, 4 oro uostų postai, 3 jūrų uosto postai, 3 upių uosto postai.

Kelio postai įrengti:

- 7 Latvijos pasienyje;
- 4 Rusijos (Kaliningrado srities) pasienyje;
- 10 Baltarusijos pasienyje;
- 2 Lenkijos pasienyje.

Lietuvai įstojus į ES, Rusijos ir Baltarusijos pasienio postai taps išorine ES siena, o Latvijos ir Lenkijos pasienyje – vidine siena, kur muitinės tikrinimas nebus vykdomas ir 9 postai turės būti pertvarkyti kitoms reikmėms.

Sumažėjus tradicinėms muitinio tikrinimo apimtims, būtina iš esmės inventorizuoti muitinės įstaigų ir jų padalinių poreikį, optimizuoti jų skaičių. Iki 2002 m. liepos mėn. Turi būti parengtas naujas muitinės padalinių išdėstymo planas.

5. ES Muitinės kodekso ir jo taikymo nuostatų įgyvendinimas laiko ir lokalizacijos požiūriu atskiras sritis palies nevienodu laipsniu. Stipriausią poveikį parengiamajame etape pajus Muitinės sistema, kiek silpnesnį – Valstybinė mokesčių inspekcija (keisis mokesčių administravimas) ir

Statistikos departamentas (keisis užsienio prekybos balansų sudarymui reikalingų duomenų surinkimo ir apdorojimo tvarka).

6. Pagal Muitinės departamento numatytus darbus bei papildomas išlaidas, pasirengimas narystei Muitų Sąjungoje valstybės biudžetui turėtų atsieiti 186.845,9 tūkst. Lt.

Didžiausia kaštų dalis – 138.466,0 tūkst. Lt. arba 74,1% bendro papildomo lėšų poreikio prireiks muitinės postų prie būsimų išorinių ES sienų, jūrų ir oro uostų bei laisvųjų zonų muitinei apsaugai.

Didelė lėšų dalis – 43.157,2 tūkst. Lt. reikalinga Kriminalinės muitinės įstaigos steigimui ir Muitinės informacinių sistemų centro (MISC) bei Muitinės laboratorijos plėtrai – 43.157,2 tūkst. Lt. arba 23,1% bendro papildomų lėšų poreikio.

7. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Muitinė stiprindama atskirų funkcijų vykdymą (tarifinio reguliavimo, kontrolės ir priežiūros, išorinio audito, mokesčių ir administravimo) tai planuoja pasiekti nedidindama etatų skaičių, o juos perskirstant. Planuojamas perskirstytų etatų skaičius 2002-2003 metams (įskaitant naujus kriminalinės tarnybos bei naujų bendrosios žemės ūkio politikos skyrių etatus) sudarys 327 vnt. Tai išsaus papildomo mokymo ir perkvalifikavimo kaštų padidėjimą.

Papildomai įrangai įsigyti reikėtų 38.851,0 tūkst. Lt. (20,8%), profesiniam rengimui – 1.453,0 tūkst. Lt. (0,8%) bendros pasirengimo kaštų sumos. Būtent šios kryptys daugiausiai sietinos su pareigūnų veiklos efektyvumo (darbo našumo) ir kokybės kėlimo reikalavimais rengiantis darbui pagal ES Muitinės standartus, todėl papildomas pareigūnų poreikis pagal numatomas kryptis bus dengiamas etatų perskirstymo, perkvalifikavimo pagrindu.

Priešingu atveju, įstojus į ES ir sumažėjus muitinio tikrinimo apimtims, išauginto pasirengimo periodu darbuotojų skaičiaus mažinimas būtų socialiai skausmingesnis, turėtų neigiamas ekonomines (išaugtų išeitinių pašalpų mąstai) bei psichologines (atleidimas iš darbo būtų siejamas su stojimu į ES) pasekmes.

8. Vertinant interesų grupių ir verslo atstovų nuomones ir vertinimus stojimo į ES požiūriu, pažymėtina, jog jie neakcentuoja rimtesnių neigiamų pasekmių, lūkesčiai – pozityvūs ir optimistiniai.

Iš kitos pusės akivaizdu, kad verslo atstovai nepakankamai rimtai domisi verslo pokyčiais ES bendrojoje rinkoje, neranda laiko sekti ir reaguoti į rengiamas permainas Lietuvos Muitinės teisinėje bazėje ir sistemos funkcionavime, todėl tikėtina, kad po įstojimo į ES nemaža jų dalis dėl Europos muitų teisės žinių ir patyrimo stokos patirs rimtus vidutinės trukmės adaptavimosi sunkumus, o jų verslas – neigiamos pasekmės.

9. Verslo atstovų nuomone svarbiausiais muitinės sistemos pertvarkymo aspektais laikytina:

- teisinė-normatyvinė bazė (ypatingai pabrėžiama žemesnio lygio teisės aktų – nutarimų ir įsakymų suderinimo būtinumas ir stabilumo didinimas);
- Muitinės įstaigų techninio lygio kėlimas, ypatinai – informacinių technologijų spartesnė plėtra (atsisakant nereikalingų rašytinių dokumentų);
- valdymo profesionalumo didinimas (sprendimų priėmimas) ir požiūrio į sąžiningą verslą keitimas.

10. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare ir įgyvendinus Bendrijos reglamentų 2913/92 ir 2454/93 nuostatas esminiai pokyčiai tikėtini dėl laisvo prekių judėjimo principo ES valstybių narių vidaus rinkoje. Jau šiuo metu Lietuvos eksportas ir importas į ES šalis sudaro 45.8 % , į šalis kandidates – 17.2 % ir į kitas šalis – 37.0 % viso Lietuvos importo ir eksporto (2001 metų sausio – spalio mėnesio Statistikos departamento duomenimis). Tai reiškia, kad Muitinės kodeksu reguliuojamos prekybos apimtys sumažės beveik dviem trečdaliais. Kartu ženkliai išaugs muitinės kontrolės reikalavimai prie išorinių ES sienų, kadangi skirtingų akcizų tarifų kainų žirkulės akcizinėms prekėms (tabakui, alkoholiui, naftos produktams) labai padidės, todėl kartu išaugs ir kontrabandos grėsmė.

11. Muitinės kodekso reguliavimo sferoje esančių prekybos srautų sumažėjimas sukels šiuos esminius pokyčius:

- Sumažės Muitinės departamento ir jam pavaldžių tarnybų darbo apimtys tradicinėse veiklos srityse (dokumentų apiforminimas, apskaita, fizinis krovinių tikrinimas). Išaugs naujų muitinės veiklos sričių (išorinio audito, pažeidimų prevencijos, rizikos analizės modelių taikymo ir kt.) vaidmuo ir šių funkcijų lyginamasis svoris.
- Ūkio subjektai eksportuojantys arba importuojantys prekes į ES šalis ir iš jų nepatirs kaštų ir nepatogumų, kurie susidarydavo dėl muitinės procedūrų taikymo.
- Valstybinėje mokesčių inspekcijoje turės būti sukurta nauja prekybos su ES šalimis apskaitos tvarka;
- Statistikos departamente turės būti sukurta ES vidaus prekybos duomenų ir apskaitos sistema.

Šioje studijoje nenagrinėjami pokyčiai, kuriuos sukels muitų ir kitų mokesčių dydžio ir surinkimo tvarkos pasikeitimai.

12. Atlikus 1999 – 2001 metų sausio – rugsėjo mėnesių bendrųjų muitinės dokumentų analizę nustatyta, kad 86-88 % įformintų bendrųjų importo dokumentų skaičiaus yra dokumentai skirti importui iš ES ir šalių kandidačių ir 64 – 49 % eksporto bendrųjų dokumentų skirti eksportui į ES ir šalis kandidates.

13. Muitinės tarnybų darbų apimtys mažėjimas ypatingai palies muitinės postus Lenkijos ir Latvijos pasienyje. Šiuo metu Lietuvos - Lenkijos pasienio postuose dirba 156 pareigūnai, Lietuvos - Latvijos pasienyje – 189 pareigūnai. Kadangi valstybinės sienos su šiomis šalimis taps vidinėmis ES šalių sienomis, šiuose postuose galima tik atsitiktinė tikrinimo procedūra. Įvertinat tai, kad tai yra daugumoje vietiniai gyventojai, tai gali padidinti nedarbo lygį šiuose vietovėse. Funkcijų pokyčiai, etatų perskirstymas padidins persikvalifikavimo ir mokymo kaštus. Be to tikėtina, kad ne visi muitinės pareigūnai sugebės adaptuotis prie naujų reikalavimų, todėl gali padidėti kadru kaita su visomis iš to išplaukiančiomis socialinėmis – ekonominėmis pasekmėmis.
14. Įvertinus tai, kad jau šio metu egzistuoja didelis teritorinių muitinių apkrovimo netolygumas ir tai, kad dar sumažės jų veiklos apimtys, įstojus Lietuvai į ES, ir numatomą veiklos kompiuterizavimą, autorių nuomone tikslinga, nemažinant teritorinių muitinių reorganizavimo reformos tempų, darbo eigoje tikslinti: jos mąstus įvertinant Estijos patirties taikymo Lietuvoje galimybes.
15. Įvertinus Muitinės kodekso reguliuojamų užsienio prekybos apimčių sumažėjimą prognozuojama, kad muitinės tarpininkų skaičius gali sumažėti maždaug 200 žmonių. Didelių neigiamų socialinių pasekmių tai nesukels, kadangi tai aukštos kvalifikacijos žmonės, kurie jau šiuo metu savo verslą dažnai derina su kitomis paslaugomis (pvz. draudimo brokerių paslaugos). Be to, išlieka didelė tikimybė, kad jų paslaugomis naudosis kitos ES šalys vykdančios prekybą su rytų valstybėmis, kadangi jų muitinės veiklos specifika sunkiai perkandama civilizuotos ekonomikos atstovams.
16. Galima prognozuoti, kad prekybos su ES šalimis teikiamus pranašumus įstojus į ES pajaus 17- 20 tūkstančių Lietuvos ūkio subjektų. Šis poveikis pasireikš:
  - Greitesniu krovinių pristatymu dėl fizinės krovinio patikros nereikalingumo;
  - Paprastesniu apskaitos dokumentų įforminimu;
  - Galimybe naudotis kitų ES šalių muitinių paslaugomis;
  - Nereikės finansinių garantijų.
17. Šie veiksniai padidins Lietuvos ūkio subjektų konkurencingumą nes atpigs dalies prekių ir paslaugų kaina ES šalių rinkose dėl sumažėjusių transporto ir muitinės kontrolės kaštų, padidins Lietuvos kaip tranzito valstybės, per kurią iš ES šalių į NVS šalis transportuojamos prekės, patrauklumą dėl paprastesnių muitinės kontrolės pozicijų.
18. Kaštai susidarantys dėl laiko sąnaudų kertant Lietuvos valstybinę sieną ir busimąsias ES vidines sienas bei apiforminant krovinius muitinės tarnybose sudaro vidutiniškai 556 milijonus litų per metus. Ši kaštų sumažėjimą patirs

ūkio subjektai importuojantys arba eksportuojantys prekes į ES šalis. Sąnaudos patiriamos ruošiant muitinės dokumentus, pasikeitus prekybos su ES šalimis tvarkai, gali sumažėti 120 milijonų litų per metus. Ūkio subjektai prekiaujantys su ES šalimis gali tikėtis, kad šis procesas atpigis 650-700 milijonų litų per metus, kas sudaro 2,3 % visos deklaruojamos metinės importo ir eksporto vertės.

19. Ūkio subjektai, kurie užsiims užsiimantys eksportu į ES šalis patirs 374.9 milijonų litų metinį ekonominį efektą, tai sudarys 2.8 % visos deklaruojamos eksporto vertės. Ūkio subjektai, kurie užsiims užsiimantys importu iš ES šalių patirs 301.1 milijono litų metinį ekonominį efektą, tai sudarys 2.0 % visos deklaruojamos eksporto vertės.
20. Didžiausią efektą ūkio subjektų tarpe pajaus apdirbamoji pramonė. Tarp atskirų šios pramonės šakų, nevertinant naftos produktų gamybos, didžiausia eksportuojamų prekių vertės dalis tenka drabužių siūvimo – 21.0 %, maisto produktų ir gėrimų gamybos- 11.2 %, tekstilės gaminių gamybos – 10.6 %, chemikalų ir chemijos pramonei 9.7 %, medienos gaminių, išskyrus baldus gamybai 7.2 %.
21. Užsienio prekybos apskaitai tarp ES šalių Lietuvoje turi būti sukurta speciali intrstato tarnyba. Intrstato kontrolė bus vykdoma atrankiniu būdu. Yra nustatoma metinės užsienio prekybos riba, kurios nepasiekusios įmonės atleidžiamos nuo Intrstato deklaracijos pildymo. Nustatyta, kad turi būti apskaitoma ne mažiau kaip 98.5 % viso eksporto ir importo. Prognozuojama, kad per mėnesį reikės apklausti 10 tūkst. ūkio subjektų, kurie prekiaus su ES šalimis. Intastato sistemos įgyvendinimas pareikalaus 3.5-4 milijonų litų per metus.
22. Verslo atstovų nuomone dėl Lietuvos stojimas į ES ir Muitų Sąjungą:
  - išsiplės ekspedijavimo paslaugų poreikis, ypač aptarnaujant krovinių srautus į Rytus;
  - atsiras naujos rinkos nišos muitinės sandėliams, laisvosioms zonoms, importo-eksporto terminalams;
  - supaprastės ir pagreitės krovinių gabenimas ir prekyba su ES valstybėmis;
  - lygiavimasis į ES valstybes (konkurencijos sąlyga) iššauks technologinę pažangą;
  - ES reikalavimai ir standartai, privalumas jų laikytis pagreitins Muitinės sistemos pertvarką.
23. Atkreiptinas dėmesys, kad verslo atstovai nepakankamai nuosekliai gilinaisi į verslo bei muitinės veiklos pokyčių ypatybes, todėl tikėtina, kad Lietuvai įstojus į ES, išryškės Europos muitų teisės žinių ir patyrimo spragos, kurios neabejotinai turės jų verslui neigiamų pasekmių.

24. Svarbi problema su kuria gali susidurti Lietuvos muitinės sistema po stojimo į ES – kvalifikuotų specialistų, ypač ES muitų teisės tarifinio ir netarifinio reguliavimo srityje, deficitą. Šių specialistų branduolys šiuo metu yra Muitinės departamente, tačiau jiems tenka pagrindinis (daugeliu atvejų – nerealiai didelis) pasirengimo krūvis ir mažėjantis materialinis suinteresuotumas, todėl prognozuojame, kad artimiausioje perspektyvoje gali prasidėti intensyvus “protų nutekėjimas” į šalies ir užsienio verslo struktūras.

2. Teisės aktų apibūdinimas

1. Bendras reglamentų 2913/92EEC ir 2454/93 apibūdinimas

Europos Bendrijos taryba, atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, komisijos siūlymus bei Ekonominių ir socialinių reikalų komiteto nuomonę, pritariant Europos Parlamentui, 1992 m. spalio 12 d. Liuksemburge priėmė Tarybos reglamentą (EEC) Nr. 2913/92, kuriuo įteisino vieningą Bendrijos muitų kodeksą. Jis yra privalomas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

1993 m. liepos 2 d. Komisija priėmė reglamentą (EEC) Nr. 2454/93, kuriuo apibrėžė Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas. EB Muitinės kodeksas, taikomas nuo 1994 m., yra bendra Muitų Sąjungos teisinė bazė, pagrįsta bendromis taikymo nuostatomis.

Muitinės kodeksas apjungia visus Bendrijos muitinės įstatymus į vieningą visumą, kuri privalo užtikrinti Bendrijos importo ir eksporto procedūrų sistemos efektyvų funkcionavimą.

Pagrindinis principas – subalansuoti priešingus polius:

- užtikrinti kontrolės būtinumą ir veiksmingumą;
- netrukdyti didėjantiems prekybos srautams, suderinant pusiausvyrą tarp prekybos laisvės ir prekybininkų atsakomybės.

Muitų Sąjunga – svarbiausias ES vieningos rinkos elementas. Tai yra sistema, kuria užtikrinamas laisvas prekių judėjimas.

Laisvas prekių judėjimas – viena iš kertinių vieningos rinkos laisvių. Kalbant apie ES ekonominę erdvę tai reiškia:

pirma – visi muitų mokesčiai vykstant prekybai tarp ES valstybių-narių yra panaikinami.

antra – visos valstybės-narės kitų valstybių atžvilgiu vykdo vieningą prekybos politiką bei trečiųjų šalių atžvilgiu taiko Bendrąjį muitų tarifą.

Komentaras: Iki 1993 m. sausio mėnesio, prieš panaikinant kontrolę pasieniuose tarp valstybių-narių, laisvas prekių judėjimas Bendrijoje buvo daugiau deklaratyvus nei realus dalykas. Nors prekyboje tarp valstybių-narių ir nebuvo taikomi muitų mokesčiai, tačiau tebebuvo išlikę daugybė muitinės pasienio formalumų, kas trikėdė ir lėtino laisvą prekių cirkuliaciją Bendrijos teritorijoje. Muitinės kontrolės panaikinimas vidaus nacionaliniuose pasieniuose leido Bendrijos fundamentą sudarančiais Muitų Sąjungai tapti realiai veikiančiu vieningos rinkos elementu ir pažangos veiksmu.

Bendrasis muitų tarifas, kaip išorinis Muitų Sąjungos aspektas, yra taikomas prekėms, importuojamoms į Bendriją per išorines Muitų Sąjungos sienas.

ES bendroji prekybos politika nustato maito mokesčių, mokamų už į Bendriją importuotas prekes, tarifines normas bei išimtis, taip pat draudimus ir apribojimus, kurių laikymąsi kontroliuoja muitinės. Bendrasis muitų tarifas yra bendras visiems Sąjungos nariams. Normos priklauso nuo ekonominio gaminių "jautrumo" ir yra Bendrijos ekonominių interesų apsaugos priemonė.

Naudodama Bendrąjį muitų tarifą, Bendrija taiko tokį principą, kad vidaus arba šalies gamintojai galėtų sąžiningai ir lygiavertiškai konkuruoti Bendrijos rinkose su gamintojais, eksportuojančiais iš kitų šalių.

ES Muitinės kodeksas kaip bendra Muitų Sąjungos teisinė bazė, pagrįsta bendromis taikymo nuostatomis, apima veiksmus, kurių pagrindu yra taikomi importo ir eksporto muitai bei kitos prekybai nustatytos priemonės (ES muitų tarifas ir prekių tarifų klasifikacija, prekių kilmės, jų muitinės vertės nustatymas), apibrėžia nuostatas į bendrijos muitų teritoriją įvežamoms prekėms, kol joms paskiriama muitinės

patvirtinta tvarka arba panaudojimas, ir tai atlikus (muitinės procedūros, išleidimas į laisvą apyvartą, mokesčių sustabdymo susitarimai ir ekonominį poveikį turinčios muitinės procedūros: išorinis tranzitas, muitinės sandėliai, įvežimas perdirbti, perdirbimas muitinei prižiūrint, laikinasis įvežimas, išvežimas perdirbti). Be to, muitinės patvirtinta tvarka apima eksporto iš Bendrijos šalių, vidinio tranzito ir kitas tvarkos taisykles: laisvųjų zonų ir laisvųjų sandėlių prekių reeksportavimo, sunaikinimo ir palikimo klausimų. ES Muitinės kodeksas numato privilegijuotų operacijų taikymo sąlygas (atleidimai nuo maito mokesčio, prekių susigrąžinimas, jūrinės žvejybos ir kitų iš jūros gaunamų produktų cirkuliacijos operacijos).

Detaliai reglamentuojami skolos muitinei atsiradimo, užstato, išieškojimo, panaikinimo ir maito grąžinimo klausimai.

Muitinės kodeksas išaiškina apeliacinių skundų nagrinėjimo tvarką, įteisina priežiūros organą – Muitinės kodekso komitetą bei numato kitose valstybėse-narėse taikytų priemonių, išduotų dokumentų ir padarytų išvadų teises pasekmes.

Pažymėtina:

Pirma: Bendrijos muitų kodeksas apima tik bendrąsias taisykles ir procedūras, susijusias su Bendrijos ir trečiųjų šalių prekyba, tarifų, bendrosios žemės ūkio ir prekybos politikos priemonių taikymo reikalavimais.

Antra: Bendrijos muitų kodeksas turi būti taikomas nepažeidžiant specialiųjų nuostatų, nustatytų ir apibrėžtų įstatymais kitose srityse, susijusiose su žemės ūkiu, statistika, prekybos politika arba nuosavais ištekliais.

Vadinasi:

- Bendrijos muitų kodeksas, nepažeidžiant kitose srityse numatytų specialiųjų taisyklių, yra taikomas:
- prekybai tarp Bendrijos ir trečiųjų šalių;
- prekėms, nustatytoms Europos anglių ir plieno bendrijos sutartyje, Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartyje arba Europos atominės energijos bendrijos sutartyje.
- Muitinės taisyklių visumą sudaro Bendrijos Muitų kodekso (bendrosios) taisyklės, o taip pat ES lygiu ar nacionaliniu lygiu priimtos jų įgyvendinimo nuostatos (detalizuotos taisyklės).
- Bendrijos muitinės taisyklės yra vienodai taikomos visoje ES teritorijoje, išskyrus tuos atvejus, kai ribotą geografinę ar ekonominę sritį apimančios tarptautinės konvencijos ar autonominės Bendrijos priemonės nustato kitaip.

ES muitų kodekso įgyvendinimo ir taikymo nuostatos (detalizuotos taisyklės) yra apibrėžtos 1993 m. liepos 2 d. Europos Komisijos reglamentu (EEC) Nr. 2454/93. Šiame teisės akte 253 Muitų kodekso straipsniai detalizuota forma (taikymo sferos, turinio, procedūrų sudėtinių dalių ir kitais požiūriais) išskleisti 960 straipsnių. Jie konkretizuoja bendrųjų taisyklių ir procedūrų taikymo tvarką, reikalavimus, sąlygas, apibrėžia sąvokas.

Palyginimui pažymėsime, kad, pavyzdžiui, Muitų kodekse laikinajam prekių įvežimui į Bendrijos vidaus rinką yra skirti 8 (137 - 144) straipsniai, o taikymo nuostatas nusakančiam reglamente laikinajai įvežimo procedūrai apibrėžti skirti 77 (670 – 747) straipsniai, kurie reglamentuoja prekių (išskyrus transporto priemones) ir transporto priemonių (atskirai imant) laikinojo įvežimo procedūras. Čia išskirtos visiškai atleidžiant nuo importo mokesčių taikymo sritys ir sąlygos, suformuotos specialiosios nuostatos dėl prekių, kurioms taikomas dalinis atleidimas nuo importo

mokesčių, numatyta leidimų naudoti procedūra išdavimo ir prekių deklaravimo procedūrai nustatyti, procedūros pabaigos įforminimo tvarka.

Be to, suformuluotos nuostatos dėl mokesčių taikymo, administracijų bendradarbiavimo, prekių pervežimo. Šalia to, reglamente Nr. 2554/93 atspindėti specialūs nutarimai dėl procedūrų atlikimo, konkurencinės politikos priemonės, pasikeitimo informacija tvarka.

Pristatomi Tarybos reglamentas (EEC) Nr. 2913/92 ir Komisijos reglamentas (EEC) 2454/93 apibrėžia ir svarbiausias sąvokas, kuriomis operuojama šiuose teisės aktuose.

Minėti teisės aktai buvo rengiami dar prieš pradėdant funkcionuoti ES bendrajai rinkai ar pačioje pradinėje jos funkcionavimo stadijoje. Per praėjusį dešimtmetį Europos valstybėse įvyko didžiuliai politiniai-ekonominiai pokyčiai, kurie įtakojo tiek ES bendrąją rinką, tiek muitinių vaidmens ir funkcijų pasikeitimą. Ryšium su tuo Europos Komisija peržiūri ir koreguoja Muitų kodeksą ir jo taikymo nuostatas.

Europos Tarybos reglamentas (EEC) Nr. 2913/92 buvo keičiamas ir papildomas 1996 m. gruodžio 49 d. reglamentu Nr. 82/97, 1999 m. balandžio 13 d. reglamentu Nr. 955/99 ir 2000 m. lapkričio 16 d. reglamentu Nr. 2700/2000.

Vienaip ar kitaip Bendrijos Muitų kodekso taisyklių, taikymo nuostatų, procedūrų specifinių sąlygų taikymo pokyčius sąlygoja ir kiti teisės aktai: Bendrijos vardu patvirtintos tarptautinės konvencijos (dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo, dėl tarptautinio transporto bendrai naudojamų konteinerių, laikino transporto priemonių įvežimo), reglamentai, sprendimai, direktyvos.

Apibendrinant svarbu pažymėti, kad Lietuvos Muitinė nuo įstojimo į ES dienos turės taikyti daugiau kaip 4000 Bendrijos įstatyminių aktų. Jie tvarkomi Europos Komisijos administruojama informacine sistema "TARIC", kur viename 18.000 eilučių leidinyje šie įstatymai apibendrinami ir tikslinami kiekvieną darbo dieną ir 11 Bendrijos kalbų pateikiami valstybėms-narėms.

Iš kitos pusės, ES teisės aktai nereglamentuoja valstybių-narių nacionalinių muitinių veiklos funkcijų, struktūros, organizavimo. Neapibrėžia muitinės pareigūnų teisių, pareigų ir atsakomybės, nenusako muitinės santykių su kitomis valstybinėmis įstaigomis.

2. Reglamentų nuostatų realizavimas Lietuvoje

Lietuvos Respublikos muitinė atkurta 1990 m. spalio 9 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos laikinajam muitinės įstatymui. Vėliau atskiros muitinės veiklos sritys, taisyklės ir procedūros buvo tikslinamos ir tobulinamos Vyriausybės nutarimais, Muitinės departamento direktoriaus įsakymais.

Pirmas Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas, susistemintis sukaupią patirtį ir taisykles, suderintas su atskirais ES Tarybos reglamentais, įsigaliojo 1998 m. sausio 1 dieną.

Esminiai pokyčiai pertvarkant Lietuvos Muitinės sistemos teisinę bazę prasidėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2000 m. spalio mėn. patvirtinus derybines pozicijas "Muitų Sąjunga".

Šių metų liepos mėn., siekiant paspartinti derybas "Muitų Sąjungos" derybiniam skyriuje, muitinės vadovų iniciatyva buvo paankstintas kai kurių svarbių eurointegracijai teisės aktų priėmimas. 2001 m. buvo numatyta parengti ir priimti 15 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais yra patvirtintos atskirų muitinės procedūrų atlikimo tvarkos ar parengtos naujos jų redakcijos, suderintos su Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimais. Vienas esminių teisės aktų, kuris šiais

metais buvo priimtas Seimo – Lietuvos muitinės kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymas, suderintas su Europos Tarybos (EEC) reglamentu Nr. 2913/92.

Lietuvos Respublikos muitinei, kaip valstybės institucijai pavesta spręsti uždavinius, vykdant kontrolės funkcijas, susijusias su prekių importu, eksportu ir tranzitu bei užtikrinant importo, eksporto muitų ir kitų mokesčių surinkimą, taip pat vykdant ir teisėsaugos funkcijas, išaiškinant bei užkertant kelią kontrabandai bei kitiems muitinės kompetencijai priskirtiems pažeidimams.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos muitinės uždavinius, struktūrą ir jos funkcijas, muitinės sankcionuotų veiksmų, muitinės procedūrų, muitinės formalumų atlikimą, prekių muitinį įvertinimą, muitinės procedūrų vykdytojų atsakomybę bei kitus su prekių importu, eksportu ir tranzitu susijusius klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas, įsigaliojęs nuo 1998 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikai įstojus į Europos Sąjungą Lietuvoje bus taikomos Europos Sąjungos muitinės kodekso nuostatos, todėl iškilo būtinybė 1998 m. Lietuvos Respublikos muitinės kodekso nuostatas, turinčias nacionalinio savitumo, perkelti į atskirą Muitinės veiklos įstatymą. Jo projektas yra parengtas.

Lietuvos Respublikos Muitinės veiklos įstatymo tikslas ir uždaviniai - nustatyti Lietuvos Respublikos muitinės paskirtį, veiklos principus ir teisinius pagrindus, uždavinius ir funkcijas, struktūrą, veiklos organizavimą, bendradarbiavimo su valstybės, savivaldybių, kitomis institucijomis ir įstaigomis bei organizacijomis pagrindus, muitinės pareigūnų įgaliojimus, teises, pareigas, atsakomybę, muitinės įstaigų finansavimą.

Lietuvos Respublikos Seimui priėmus šį įstatymą, reikės pripažinti netekusia galios LR muitinės kodekso antrąją dalį, atitinkamai turi būti papildytas Tarybos Lietuvos Respublikos Muitinėje Statutas, kadangi Muitinės veiklą orientuojantis į būsimą narystę ES reglamentuos kitas teisinis dokumentas – “Lietuvos Respublikos muitinės kodekso straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas”, kuris įsigalios 2002 m. birželio mėn.

Šis įstatymas suderintas su kitais Lietuvos teisės aktais (Civiliniu kodeksu, tarptautinėmis sutartimis, pavyzdžiui, TIR konvencija, Sutartimi dėl Baltijos valstybių bendros tranzito procedūros ir kt.) bei Europos Sąjungos Muitų kodeksu, jo pakeitimais ir papildymais (reglamentai Nr. 2913/92; Nr. 82/97; Nr. 955/99; Nr. 2700/2000).

Lietuvos Respublikos muitinės kodekso straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas buvo parengtas vykdant Lietuvos Respublikos derybinės pozicijos “Muitų sąjunga” (25 derybinis skyrius), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. spalio 30 d. nutarimu Nr. 1289 “Dėl Lietuvos Respublikos derybinių pozicijų derybose dėl narystės Europos Sąjungoje patvirtinimo” (Žin., 2000, Nr. 94-2935), priede pateiktą Muitų sąjungos teisės aktų derinimo planą.

Įstatyme pakeisti Lietuvos Respublikos asmens, Lietuvos Respublikos ūkio subjekto sąvokų ir Lietuvos prekių apibrėžimai, išplėstos muitinės tarpininkų veiklos galimybės, sudarant jiems sąlygas veikti ne tik atstovaujamojo asmens, bet ir savo vardu, nustatyta, kad muitinei prekes deklaruojantys asmenys turi būti įtraukti į importuotojų ir eksportuotojų registrą, patikslintos muitinio tranzito procedūros atlikimo tvarką reglamentuojančios nuostatos, diferencijuojant reikalavimus pagal procedūros vykdytojų patikimumą ir kylančią pažeidimų riziką, nustatyta, kad papildomos mokesčių išieškojimo priemonės netaikomos ir mokesčiai negražinami, jeigu jų suma mažesnė už 1 minimalų gyvenimo lygį (125 litus), sudarytos galimybės laisvosiose zonose taikyti muitinio sandėliavimo formalumus, tokiais atvejais atsisakant zonų perimetro kontrolės ir kt.

Svarbiausi Lietuvos Respublikos Muitinės kodekso pakeitimai ir papildymai, išplaukiantys iš EEC reglamento Nr. 2913/92 ir jo pakeitimus ir papildymus numatančių reglamentų Nr. 82/92; Nr. 955/99; Nr. 2700/2000 yra šie.

Įstatymo **5 straipsnyje**, remiantis atitinkamomis Europos Sąjungos Muitinės kodekso nuostatomis, Muitinės kodeksas papildytas straipsniu, reglamentuojančiu privalomosios tarifinės informacijos ir privalomosios kilmės informacijos aktų išdavimo ir naudojimo tvarką bei atvejus, kai šie aktai netenka galios. Šiuo metu privalomosios tarifinės informacijos aktai (jie vadinami prekių klasifikacijos patvirtinimo aktais) išduodami ir naudojami vadovaujantis Muitinės departamento direktoriaus įsakymu patvirtinta tvarka, o privalomosios kilmės informacijos aktai iš viso neišduodami.

Įstatymo **14 straipsnyje** nustatyta prievolė skelbti prekių muitinę vertę sudarančių išlaidų perskaičiavimui naudojamus lito ir užsienio valiutų santykius (analogiška pataisa padaryta ir Europos Sąjungos muitinės kodekse), o **15 straipsnyje** – patikslinta Muitinės kodekso 37 straipsnio redakcija.

Įstatymo **20 ir 21 straipsniuose** tiksliau nurodyti bendrosios deklaracijos turinys bei dokumentai, kurie gali būti naudojami kaip bendroji deklaracija.

23 straipsnyje, atsižvelgiant į Klaipėdos valstybinio jūrų uosto veiklos specifiką, nustatytas ilgesnis (180 dienų) terminas, iki kurio muitinė gali pratęsti muitinės sankcionuotų veiksmų įforminimo laiką.

24 straipsnyje muitinės kodeksas papildytas nuostatomis, susijusiomis su importo ir eksporto terminalų (laikinojo prekių saugojimo sandėlių) steigimu (šiuo metu jų steigimo tvarka nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, tačiau muitinės kodekse ši tvarka nebuvo nurodyta).

25 ir 26 straipsniuose (muitinės kodekso papildymas 54¹ ir 54² straipsniais) nustatyta kaip Muitinės kodekso nuostatos, reglamentuojančios prekių įvežimo į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją tvarką, taikomos tais atvejais kai prekės įvežamos taikant muitinio tranzito procedūrą, kurios atlikimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis (pvz., TIR konvencija, Sutartis dėl Baltijos valstybių bendrosios tranzito procedūros).

Įstatymo **29 straipsnyje** yra tiksliau apibrėžti muitinės sankcionuotų veiksmų įforminimui taikomi draudimai ir apribojimai.

Įstatymo **30 straipsnyje** nustatyta, kad deklarantas turi būti įtrauktas į Muitinės departamento tvarkomą importuotojų ir eksportuotojų registrą. Šio reikalavimo nustatymas svarbus dėl to, kad įstatymo 1 straipsnyje (Muitinės kodekso 2 straipsnio pakeitimas) siūloma išplėsti “Lietuvos Respublikos ūkio subjekto” sąvoką. Reikalavimą, kad deklarantas turi būti įtrauktas į importuotojų ir eksportuotojų registrą, siūloma taikyti nuo 2003 m. sausio 1 d. Iki to laiko Muitinės departamentas turėtų atlikti pasirengimo tvarkyti šį registrą darbus.

33 straipsnyje sudaryta galimybė, kad nustačius pažeidimą, susijusį pavyzdžiui, tik su vienos rūšies prekėmis, kai viena muitinės deklaracija deklaruojamos įvairių rūšių prekės, kitos prekės (su kuriomis pažeidimas nesusijęs) galėtų būti išleistos.

34 straipsnyje sudaryta galimybė nepateikti muitinei dokumentų (pvz., važtaraščio, sąskaitos), kai pati muitinės deklaracija pateikiama naudojantis automatinio duomenų apdorojimo priemonėmis (analogiškais nuostatomis papildytas ir Europos Sąjungos muitinės kodeksas).

36 straipsnyje tiksliau apibrėžti atvejai, kada galima naudotis lengvata deklaruoti įvairių rūšių prekes kaip vienos rūšies prekes.

Įstatymo **39, 40, 41 ir 75 straipsniuose** padaryti pakeitimai susiję su atlikta Bendrijos ir Bendrojo tranzito reforma (atitinkamai pakeistas ir Europos Sąjungos muitinės kodeksas). Svarbiausi šių pakeitimų principai – aiškiai atskirti muitinio tranzito procedūros užbaigimą nuo jos pripažinimo įvykdyta, nustatyti, kad atliekant šią procedūrą gali būti naudojamos dviejų rūšių garantijos (vienkartinė ir bendroji), kad bendroji garantija (įskaitant mažesnę bendrąją garantiją) gali būti naudojama tik turint muitinės leidimą, kuris išduodamas asmenims, atitinkantiems tam tikrus patikimumo kriterijus, ir kad naudotis šios rūšies garantijomis gali būti laikinai uždrausta (panašiais principais turėtų būti vadovaujamosi ir tada, kai leidžiama iš viso nepateikti garantijos).

49 straipsnyje nustatyta kad mokesčių sugražinimas pagal drobeko sistemą taikomas ir tada, kai laikinai įvežtos perdirbti, bet neperdirbtos prekės reeksportuojamos, išvežamos į laisvąją zoną, laisvąjį sandėlį ir pan., bei sąlygos, kada su šiomis prekėmis susijusi skola muitinei vėl atsiranda.

Įstatymo **55 straipsnyje** atspindėtos nuostatos, sudarančios galimybes muitinės kodekso taikymą reglamentuojančių teisės aktų nustatytais atvejais ir sąlygomis importo muitus ir mokesčius už laikinai išvežtas perdirbti prekes apskaičiuoti remiantis su tomis prekėmis atliktų perdirbimo operacijų išlaidomis (atitinkamai papildytas ir Europos Sąjungos muitinės kodeksas).

Įstatymo **56 straipsnyje** nustatyta, kad išleidžiant laisvai cirkuliuoti laikinai išvežtas prekes gali būti ne tik gražinami sumokėti eksporto muitai ir mokesčiai, bet ir atsisakoma išieškoti už jas mokėtinus eksporto muitus ir mokesčius. 56 straipsnyje atsisakyta laikinojo išvežimo laikotarpio pratęsimo apribojimo.

Įstatymo **58 straipsnyje** tiksliau apibrėžti veiksmai, kurių įrodymo paprastai nereikalaujama negražinamai eksportuojant prekes.

Įstatymo **59, 60, 61 straipsniuose** (Muitinės kodekso 163 ir 165 straipsnių pakeitimas ir papildymas 165¹) nustatyta, kad gali būti steigiamos laisvosios zonos, kurios neturi būti atribotos nuo likusios Lietuvos Respublikos muitų teritorijos dalies, nes jose taikomi muitinio sandėliavimo formalumai.

Įstatymo **71 straipsnyje** Muitinės kodeksas papildytas straipsniu, pagal kurį, esant tam tikroms sąlygoms, iš dalies arba visiškai neapmokestinamos prekės būtų neapmokestinamos ir tada, kai dėl tam tikrų aplinkybių neįvykdytos kai kurios jų neapmokestinimo sąlygos, jeigu tokio šių sąlygų neįvykdymo nėra pagrindo laikyti suinteresuoto asmens pažeidimu ar akivaizdžiu aplaidumu, o kitos sąlygos – įvykdytos (atitinkamomis nuostatomis papildytas ir Europos Sąjungos muitinės kodeksas).

Įstatymo **74 straipsnyje** Muitinės kodeksas papildytas straipsniu, pagal kurį skola muitinei atsiranda ir tada, kai kompensaciniams produktams, pagamintiems iš laikinai įvežtų perdirbti prekių, išduodamas lengvatinę (preferencinę) prekių kilnę įrodantis dokumentas (šiuo pakeitimu būtų įgyvendintas Lietuvos Respublikos laisvosios prekybos sutartyse nustatytas vadinamasis drobeko draudimas).

82 straipsnyje nustatyti atvejai, kada skolininko prievolės sumokėti mokesčius vykdymas gali būti atidėtas (atitinkamos nuostatos įtrauktos ir į Europos Sąjungos muitinės kodeksą).

Įstatymo **94, 95, 96 ir 97 straipsniuose** aiškiau ir tiksliau išdėstytos Muitinės kodekso nuostatos, reglamentuojančios muitinės ir jos pareigūnų sprendimų bei jų nepriėmimo apskundimo tvarką.

Šios Muitinės kodekso pataisos papildymai yra suderinti ir išplaukia iš Europos Tarybos reglamento Nr. 2913/92 bei vėlesnių jo pakeitimų ir papildymų reikalavimų ir atspindi dabartinę pasirengimo integruotis į ES situaciją.

Bendriausia prasme vertinant LR Muitinės kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymą, jis tiksliau apibrėžia sąvokas ir taikymo sferas, aiškiau nusako kai kurių procedūrų taikymo tvarką, sudaro didesnes galimybes liberalizuoti muitinės ir ūkio subjektų, piliečių santykius. Iš esmės tai tik potencialios prielaidos, kadangi faktinis jų realizavimas pasireišk nustačius šių bendrųjų taisyklių taikymo tvarką.

Muitinės kodekso bendrųjų taisyklių ir procedūrų įgyvendinimo ir taikymo tvarką nustato žemesnio rango ES teisės aktas – Komisijos reglamentas Nr. 2454/93. Jo nuostatos, išdėstytos, kaip jau buvo minėta, 960 straipsnių, į analogišką, atskirą Lietuvos teisės akto atitikmenį nebus perkeliamos, o bus realizuotos rengiant Lietuvos Respublikos Muitinės kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo taikymo tvarką, t.y., rengiant naujus ir keičiant bei papildant jau priimtus LR Vyriausybės nutarimus, žinybų bei Muitinės departamento direktoriaus įsakymus.

Ypatingai svarbu pažymėti, kad reglamentai Nr. 2913/92 ir Nr. 2454/93 nacionalinėms muitinėms nedraudžia taikyti papildomus reikalavimus, apribojimus, svarbu tik kad jie neprieštarautų ES teisės aktų pagrindinėms nuostatomis. Todėl teiginiai, kad Lietuvos pagrindiniai muitų teisės aktai suderinti su ES Muitų kodeksu, ir jo taikymo nuostatomis nereiškia, kad jų reikalavimai yra pilnai identiški. Net ir dabartinių ES valstybių – narių muitinių administracijos turi pakankamai skirtingus įgaliojimus ir atlieka gana skirtingas funkcijas.

Jų suvienodinimo ir standartizavimo siekia daugiau kitos tarptautinės organizacijos: Pasaulio prekybos organizacija ir Pasaulio muitinių organizacija. Pasaulio muitinės organizacijos viena iš svarbiausių šioje sferoje veiklos priemonė – atnaujinta Muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija (Kioto konvencija), prie kurios dar nėra prisijungusios ir ES valstybės.

Europos komisijos suformuluoti naujosios muitinės veiklos strateginiai tikslai iš esmės atspindi šias pasaulinės prekybos vystymo tendencijas ir muitinių uždavinius. Akcentuojama, kad teisės aktai būtų kiek įmanoma paprastesni ir geriau suprantami, daugiau dėmesio turi būti skiriama muitinių darbo standartizavimui, o metodinės priemonės (vadovai), instrukcijos, išaiškinimai būtų parengti remiantis ne sudėtingomis teisinėmis kategorijomis, o paprasta ir visiems (ne tik teisininkams) suprantama kalba.

Teisės aktai turi būti ne tokie detalūs ir geriau pritaikomi keičiantis aplinkybėms bei susidarant nenumatytoms (ypatingai kritinėms) situacijoms. Reikalingi tokie teisės aktai, kurie įteisintų rizikos analizės metodus, numatytų standartizuotas pranešimų apie rizikos veiksnius formas. Būtina parengti kontrolės standartus, kurie užtikrintų ES išorinės sienos apsaugą. Europos Komisijos TAXUD generaliniame direktorate svarstoma, kad reikėtų atsisakyti šiuo metu taikomų procentinių fizinio tikrinimo rodiklių, o vietoj jų įteisinti rizikos analizės metodu taikymą. (Šaltinis: Seminaras: “Europos sąjungos muitų politika. Kontekstas, turinys ir ateitis.” 2002 m. vasario 4-6 d. Paryžius.- Muitinės departamento Muitų teisės derinimo skyriaus viršininko Š. Avižienio komandiruotės ataskaita)

Iš to, kas pažymėta, darytina išvada, kad rengiant Lietuvos muitų teisinę bazę, neužtenka orientotis vien tik į ES reglamentų Nr. 2913/92 ir Nr. 2454/93 keliamus reikalavimus, kadangi jie apsprendžia tik fundamentalias, bazines nuostatas. Būtina atsižvelgti ir į kitus ES Muitų teisės normų taikymo nuostatus nusakančius dokumentus (Naujoji muitinės veiklos strategija), bei tarptautinių organizacijų veiklos priemonės (tarptautinės konvencijos, rezoliucijos, rekomendacijos).

Vien tik 2001 m. buvo numatyta parengti ir priimti 15 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais yra tvirtinamos atskiros muitinės procedūrų

tvarkos ar naujos jų redakcijos. 2002 metais, vykdant Muitų Sąjungos teisės aktų rengimo ir derinimo planą, numatyta parengti ir priimti 8 teisės aktus.

Intensyviausias periodas – iki 2002 m. birželio 1 d., kadangi šiuo laikotarpiu turi būti parengti visi poįstatyminiai teisės aktai pagal Muitinės kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymą. Išvardintų aplinkybių visuma šio tyrimo tikslo prasme verčia pažymėti keletą momentų.

Pirma. Europos Komiteto reglamento Nr. 2913/92 bendrųjų taisyklių ir jų taikymo nuostatų perkėlimas į Lietuvos Muitinės teisinę bazę kaip privaloma įsijungimo į Muitų Sąjungą sąlyga turi sisteminių pobūdį. Jų įtaka (taikymo pasekmės) priklausys ne tik ir ne tiek nuo pačių taisyklių (tai daugiau technologinė klausimo pusė), kiek nuo jų suderinimo tarpusavyje, taikymo principų, jų atitikimo valstybės ir verslo ekonominiams interesams, harmonizavimo lygio su kitais ES, tarptautinių organizacijų ir Lietuvos Respublikos teisės aktais.

Antra. Tai nėra vienkartinis veiksmas, bet gyvas ir nuolat besikeičiantis procesas, sąlygotas tiek pačios muitinės sistemos, jos valdymo, tiek nuo ją supančios aplinkos pokyčių, visuomeninių - politinių, socialinių - ekonominių veiksmų.

Trečia. Lietuvos Muitinės teisinės bazės pertvarkymo sisteminis pobūdis ir proceso daugialypiškumas bei sudėtingumas apsunkina būsimų pokyčių kiekybinių ir kokybinių charakteristikų nustatymą, tradicinių tyrimo metodų panaudojimą, verčia daugiau remtis ekspertiniais vertinimais bei prielaidomis.

3. Lietuvos Muitinės organizacinė-valdymo sistema ir veiklos charakteristika

Oficialia Lietuvos Respublikos Muitinės įkūrimo data yra laikoma 1919 m. gegužės 8 diena. Šią dieną įsigaliojo Laikinieji Lietuvos muitinės įstatai ir muitų tarifai.

1940 m. Lietuvą okupavus Tarybų Sąjungai, Lietuvos muitinė buvo panaikinta ir veikė TSRS muitinės padaliniai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Lazdijuose ir Utenoje. Lietuvos Respublikos muitinė atkurta 1990 m. spalio 9d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos laikinajam muitinės įstatymui.

1992 m. birželio 18 d. Lietuvos muitinė tapo pilnateise Muitinių bendradarbiavimo tarybos (dabar Pasaulio muitinių organizacija) nare.

1998 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas.

Muitinėje dirba (2001.12.31 duomenys) 3085 darbuotojai, iš jų aukštąjį išsilavinimą turi 62%, aukštesnįjį – 25%, vidurinį – 14%. Vyrai sudaro 57%, moterys – 43%.

Lietuvos Muitinė per trumpą istorinį laikotarpį po nepriklausomybės atkūrimo sukūrė plačią ir išvystytą organizacinę-valdymo struktūrą, keletą kartų ją reorganizavo adaptuodamasi prie greitai besikeičiančių geopolitinių sąlygų ir šalies pažangos reikalavimų.

1990 – 1995 metais buvo įkurta 15 teritorinių muitinių (TM). 1995 m. liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1030 įpareigojo Muitinės departamentą įgyvendinti reorganizaciją sumažinant TM skaičių iki 10 juos stambinant. 2000 m. atlikta muitinės postų ir muitinio tikrinimo vietų reorganizacija optimizuojant jų skaičių ir teritorinį išdėstymą.

Šiuo metu Lietuvos Muitinės organizacinę sistemą sudaro Muitinės departamentas prie Lietuvos finansų ministerijos, Muitinės departamentui pavaldūs Muitinės informacinių sistemų centras, Muitinės mokymo centras, Muitinės laboratorija bei 10 teritorinių muitinių (žiūrėti 1 schemą). Nuo 2002 m. sausio 1 d. iš Muitinės departamento sudėties yra išjungta Pažeidimų prevencijos ir tyrimų tarnyba ir įkurta Muitinės kriminalinė tarnyba. Teritorinėms muitinėms yra pavaldūs (žiūrėti 1 žemėlapi):

- 22 krovinių postai;
- 58 muitinio tikrinimo vietos;
- 23 kelio postai;
- 15 geležinkelio postų;
- 4 oro uostų postai;
- 2 pašto postai;
- 3 jūrų uosto postai;
- 3 upių uosto postai.

Krovinių postai ir muitinio tikrinimo vietos išdėstytos visoje šalies teritorijoje stambiausiuose apskrįčių ir rajonų miestuose, kur koncentruojasi didžiausi prekių ir krovinių srautai.

Kelio postai įrengti prie pagrindinių autokelių koridorių (Via Baltica kelias, I autokelių koridorius – A216 kelias (Latvija – Rusija), IX autokelių koridorius – A229 kelias (Baltarusija – Rusija; Baltarusija – Lenkija), bei magistralinių kelių (M-12) ir respublikinės reikšmės kelių (A-223, A-225, A-226 ir kt.).

Iš 23 kelio postų jie įrengti (žiūrėti priedą):

- 7 Latvijos pasienyje;

- 4 Rusijos (Kaliningrado srities) pasienyje;
- 10 Baltarusijos pasienyje;
- 2 Lenkijos pasienyje.

Lietuvai įstojus į ES, Rusijos ir Baltarusijos pasienio postai taps išorine ES siena, o Latvijos ir Lenkijos pasienyje – vidine siena, kur muitinės tikrinimas nebus vykdomas, todėl 9 postai turės būti likviduoti, arba pertvarkyti specifinėms reikmėms: fito, sanitarinei kontrolei ir pan.

Pagrindinės kelio postų veiklos problemos:

- menkai išplėtotą infrastruktūrą (blogos kelių dangos, sanitarinės-higieninės sąlygos, nepakankama energetinė infrastruktūra, trūksta krovinių detalaus tikrinimo patalpų, aikštelių, ryšio komunikacijų ir pan.);
- pasienio kontrolės postų abiejose valstybės sienos pusėse nevienodumas, skirtingas pralaidumas, infrastruktūra, skirtingas procedūrų traktavimas ir pan. (ypatingai tai liečia Lietuvos – Rusijos ir Lietuvos – Baltarusijos sienas). Lietuvos institucijos siekia maksimaliai muitinės formalumus sutvarkyti šalies viduje, Rusijos ir Baltarusijos institucijos dar daug formalumų atlieka pasienio kontrolės postuose.
- netolygūs importo-eksporto, tranzito srautai mėnesio, savaitės ir dienos bėgyje;
- nepakankamas kontrolės postų techninis apginklavimas.

Vykdamas LR Vyriausybės 2001 m. vasario 2 d. nutarimą Nr.126 “Dėl pasienio kontrolės punktų veiklos nuostatų patvirtinimo” PKP darbo nuostatai ir schemos parengti taip, kad vykstantys per valstybės sieną keleiviai ir transporto priemonės užtruktų kuo mažiau laiko, sustojimų skaičius būtų minimalus, pasienyje dirbančių tarnybų tikrinimai nesidubliuotų.

2001 m. rugpjūčio 1 d. veikė 92 muitinės sandėliai, iš jų 65 - atvirieji, 27 - uždarieji (iš jų 7 turi licencijas laikyti alkoholinius gėrimus ir tabako gaminius) ir 30 importo ir eksporto terminalų. Nuo 2001 m. pradžios papildomai įsteigta:

Vilniaus teritorinės muitinės veiklos zonoje 2 atvirieji muitinės sandėliai, 2 importo ir eksporto terminalai (laikino prekių saugojimo sandėliai);

Kauno teritorinės muitinės veiklos zonoje 2 atvirieji muitinės sandėliai, 1 uždarys;

Klaipėdos - 1 atvirasis muitinės sandėlis, 1 terminalas;

Alytaus -1 atvirasis muitinės sandėlis;

Utenos - 2 muitinės sandėliai.

Iš viso išduota 9 leidimai steigti muitinės sandėlių, 3 terminalo steigimo pažymėjimai.

Šiais metais panaikinti 8 leidimai steigti muitinės sandėlius.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 19 d. nutarimu Nr.744 patvirtintos naujos muitinės sandėlių steigimo ir veiklos taisyklės, suderintos su Europos Sąjungos reikalavimais. Jos įsigalios nuo 2002 m. vasario 1 dienos.

Laisvieji sandėliai bus steigiami laikyti alkoholiniams gėrimams, tabako gaminiams, cukrui, naftos produktams ir kitoms prekėms.

Perregistruoti muitinės tarpininko veikla užsiimantys fiziniai ir juridiniai asmenys, sukurta muitinės tarpininkų duomenų bazė, kuri leidžia turėti operatyvią informaciją apie šiuo metu veiklą vykdančius 256 muitinės tarpininkus bei 852 muitinės tarpininko atstovus ir kuria gali naudotis teritorinių muitinių pareigūnai. Finansų ministro nustatyta tvarka organizuojami konkursai ir kvalifikaciniai

egzaminai muitinės tarpininkams, norintiems vykdyti veiklą pasienio kontrolės punktuose, jiems išduodami leidimai.

Viena iš svarbių Muitinės funkcijų – mokesčių surinkimas. Muitinė išlaikoma ir vystoma taip pat valstybės asignavimų pagrindu.

Muitinės apskaičiuotų muitų ir mokesčių suma valstybės biudžeto pajamose svyruoja 50-60% ribose (žiūrėti diagramą). 1997 m. ji siekė 56%, 1998 m. – 58%, 1999 m. – 52%, 2000 m. – 55%, 2001 m. – 59 procentus. Lyginant 2001 m. su 2000 m. rezultatus, ryškėja geresnio muitinės mokesčių surinkimo požymiai (žiūrėti diagramą). Iš kitos pusės, Muitinės gauti asignavimai iš valstybės biudžeto 1998 – 2001 m. yra nepakankami.

Lietuvos Muitinės departamento skaičiavimais finansavimas neatitiko jos poreikių taip:

- 1998 m. poreikis – 212.773, skirta – 126.144 tūkst.Lt. (59,3% poreikio);
- 1999 m. poreikis – 215.324, skirta – 122.699 tūkst.Lt. (57,0% poreikio);
- 2000 m. poreikis – 225.989, skirta – 98.720 tūkst.Lt. (43,7% poreikio);
- 2001 m. poreikis – 171.336, skirta – 111.453 tūkst.Lt. (65,0% poreikio);
- 2002 m. poreikis – 224.513, skirta – 114.036 tūkst.Lt. (50,8% poreikio).

Biudžeto asignavimų muitinei grąža bendrai imant didėja. Jei 1998 m. vienam litui asignavimų teko 29,4 Lt (muitinės surinktų muitų ir mokesčių pavidalu), tai 2000 m. – 32,90 Lt., per 2001 m. – 38,40 Lt.

Vadinasi, per Lietuvos muitinės sistemą surenkamos biudžeto pajamos yra dominuojančios, tačiau valstybės asignavimai muitinei išlaikyti ir vystyti nėra pakankami. Tai patvirtina ir diagnozuoja pavaizduotas asignavimų poreikių ir jų patenkinimo struktūros kitimas 1998 – 2001 metais ir 2002 metų planas. Muitinės sistemai kiekvienais metais skiriama tik 50-60% reikiamų (pagal Muitinės departamento paskaičiavimus) lėšų.

Dar blogesnė padėtis tenkinant lėšų, reikalingų investicijoms, poreikį. Šis poreikis tenkinamas vidutiniškai tik 30-40%. Panaši padėtis ir su investicijų statyboms poreikių tenkinimu.

Realiai padėtis dar blogesnė, kadangi iš valstybės biudžeto skirtos lėšos (patvirtinta sąmata) ir faktiškai gautos labai skiriasi (duomenys pateikti prieduose).

Vertinant Lietuvos Muitinės finansavimą eurointegracinių procesų požiūriu, galima konstatuoti, kad nepakankamas asignavimas yra rimta kliūtis, lėtinanti Muitinės sistemos pertvarkos ir vystymo tempus.

Kita vertus, žinant Lietuvos valstybės biudžeto situaciją ir kitų sferų (sveikatos, švietimo, mokslo ir pan.) finansavimo lygį, pagrįstai kyla klausimas ar susiformavęs Lietuvos muitinės modelis, jo funkcionavimo mechanizmas bei valdymas yra pakankamai racionalus ir adekvatus realioms šių dienų Lietuvos valstybės galimybėms?

Būtina pažymėti, kad Lietuvos Muitinės sistema iki šiol iš esmės vystėsi ekstensyviu keliu (didėjo darbuotojų, muitinės įstaigų skaičius, plėtėsi administracinis aparatas). Šis vystymosi kelias, manytume, yra išsemtas, todėl tolimesnis muitinės sistemos veiklos efektyvumo didinimas turi būti siejamas su lėšų ir kitų išteklių racialesniu panaudojimu, valdymo tobulinimu, procedūrų racionalizavimu, motyvacijos didinimu, naujausių technologijų, ypatingai informatikos srityje, plėtra.

Lietuvai įstojus į ES, muitinės vaidmuo ir atsakomybė išaugs, kadangi ji gins Bendrijos ekonominę erdvę. Siekdama vykdyti šiuolaikiškos, europinius reikalavimus atitinkančios institucijos strateginius uždavinius, muitinė pertvarko teisinę bazę. Remiantis Europos Sąjungos teisės normomis kuriami atitinkamas muitinės veiklos sritis reglamentuojantys nauji, tobulinami ankstesni nacionaliniai teisės aktai. ES teisės aktus atitinkantys nacionaliniai teisės aktai sudaro prielaidas taikyti tokias pačias muitinės procedūras ir muitinės formalumus kaip ir ES teritorijoje. Skirtingų valstybių muitinėms dirbant pagal tokias pačias arba suderintas taisykles, palengvės verslo sąlygos, pagreitės prekių gabenimas, sumažės logistikos kaštai. Suprantama, teisinių prielaidų kūrimas – sudėtingas procesas, apimantis visą teisės aktų hierarchiją: įstatymus, Vyriausybės nutarimus, žinybinius aktus bei kitus norminius aktus (metodikos, nuostatos, instrukcijos).

Dažnai fragmentiškas ir dalinis teisės aktų parengimas, inicijuotas įvairių valstybės institucijų, neduoda laukiamo rezultato. Pavyzdžiui, Muitinės departamentas parengė visus jo kompetencijai priskirtus teisės aktus, sudarančius prielaidas atlikti muitinės formalumus, susijusius su Klaipėdos laisvosios ekonominės zonos funkcionavimu, Baltijos valstybių Sutarties dėl bendrosios tranzito procedūros taikymo, įsigaliojo naujos vienkartinės, taip pat bendrųjų laidavimo dokumentų pateikimo muitinei ir jų naudojimo tvarkos. Nors šios teisės aktų nuostatos ir suderintos su ES Muitų kodeksu ir jo taikymo tvarka, tačiau praktiškai neveikia dėl prieštaravimų kitiems teisės aktams bei draudimų ir apribojimų, išlikusių kituose normatyviniuose dokumentuose, apsprendžiančiuose šių procesų ekonomiką.

Ekonominių procesų reguliavimu ir įstatymų bei kitų teisės aktų rengimu užsiima kitos žinybos (Ūkio, Finansų, Susisiekimo ir kt. ministerijos), tad nesuderinti atskirų valstybės institucijų veiksmai, skirtingas kompetencijos lygis, žinybiniai interesai, jų derinimo mechanizmų spragos įtakoja ir Muitų teisės normų taikymo efektyvumą, muitinės procedūrų kaštus.

Iracionalius Lietuvos muitinės finansavimo poreikius fokusuoja ir kiti veiksniai.

Kaip antai, galimybė pasinaudoti supaprastintomis muitinės procedūromis arba bendrosiomis garantijomis yra susieta su patikimo ūkio subjekto statuso suteikimo tvarka.

Patikimo ūkio subjekto statusas gali būti suteikimas Lietuvos Respublikos įmonėms, kurios:

- ūkinę komercinę veiklą vykdo ne trumpiau kaip vienerius metus;
- muitinės procedūras atlieka ne rečiau kaip 6 kartus per mėnesį arba ne mažiau kaip 75 kartus per pastaruosius kalendorinius metus;
- neturi nesumokėtų maitų ir mokesčių;
- finansiniu požiūriu gali garantuoti įsipareigojimų muitinei vykdymą;
- įmonės atžvilgiu nenustatytas nė vienas esminis arba piktybinis bei mokesčių įstatymų pažeidimas.

Įmonės, atitinkančios šias sąlygas, su prašymu suteikti patikimo ūkio subjekto statusą turi kreiptis į teritorines muitines, kurių veiklos zonos yra jų buveinės. Teritorinės muitinės pačios Muitinės departamento nustatyta tvarka tikrins prašymo pagrįstumą ir per 30 darbo dienų pateiks sprendimą.

Ūkio subjektai, turintys patikimojo statusą, turi teisę prašyti leidimo taikyti supaprastintas procedūras bei paprastesne tvarka garantuoti savo įsipareigojimų muitinei vykdymą.

Muitinės departamento direktoriaus V.Valicko teigimu, Europoje abejotinų ūkio subjektų priskaičiuojama nuo 5% iki 7%, visi kiti yra laikomi patikimais. Lietuvoje šiai dienai (2001.12.10) patikimais yra laikomi:

- 398 ūkio subjektai (1,6% nuo bendro užsienio prekybą vykdančių subjektų skaičiaus), kurie gali pasinaudoti bendrųjų garantijų taikomais privalumais (Muitinės departamente nuo 2001.11.01 administruojamas sąrašas Nr. 1);
- 25 ūkio subjektai (0,1% nuo bendro užsienio prekybą vykdančių subjektų skaičiaus), kurie gali taikyti supaprastintas muitinės procedūras (sąrašas Nr. 2).

Vadinasi, Lietuvos Muitinėje, vyrauja filosofinė nuostata, kad praktiškai visi Lietuvos ūkio subjektai yra nepatikimi su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis (kontrolės mastai, ribojimai, draudimai ir t.t. ir pan.). Šis pavyzdys būdingas ir kitoms Muitinės veiklos sferoms.

Fizinės kontrolės mastai, ribojimai, draudimai - iš esmės “yra techninės priemonės”, kurių nemaža dalis skirta kompensuoti valdymo bei profesionalumo spragas. Šešėlinės ekonomikos mastai byloja, kad šios “techninės priemonės” dažnai silpnos ir nepakankamos.

Kita nemažiau sviri problema – teisinės bazės nestabilumas. Iliustracijai panagrinėsime vieną iš svarbiausių – tranzito procedūrą, kuri betarpiškai siejasi su visos Lietuvos, kaip tranzitinės valstybės, įvaizdžiu.

Muitinės tranzito procedūros atlikimo tvarka patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995.12.22 nutarimu Nr. 1610 įsigaliojo nuo 1996.01.06 dienos (Valstybės Žinios, 1996 Nr. 1-12). Nuo šios datos iki dabar (2001.12.14) ši tvarka vienaip ar kitaip buvo dalinai pildoma, redaguojama, keičiama daugiau nei 50 kartų, t.y. vidutiniškai kartą per 1,5 mėnesio. Vien tik šiais (2001) metais ji buvo tobulinama, tikslinama, dalinai keičiama 11 kartų. Iš jų:

- 5 teisės aktai, numatantys dalinį pakeitimą;
- 3 atvejai, susiję su aktualia dokumentų redakcija;
- 2 atvejai taikymą nusakančių dokumentų.

Analogiška situacija būdinga ir kitoms Muitinės veiklos pusėms. Pavyzdžiui, Vyriausybės nutarimas Nr. 692, patvirtinantis muitinės sandėlių steigimo tvarką ir taisykles, priimtas 1999.08.04, taip pat tobulintas ir tikslintas, dalinai keistas 57 kartus.

Nestabilumo situaciją gilina ir atskiri Muitinės departamento direktoriaus įsakymai (1999.04.01 Nr. 83 “Dėl gabenamų krovinių fizinio tikrinimo tvarkos”), dažna jų kaita (2001.10.11 įsakymas Nr. 618 pakeistas nauju jau spalio 25 dieną, t.y. įsakymas Nr. 667 “Dėl deklaruojamos prekių muitinės vertės kontrolės griežtinimo”) bei neįvertinus galimų neigiamų ekonominių pasekmių.

Iš esmės pozityvūs ir sveikintini tikslai geriau administruoti mokesčių surinkimą ir kovoti su šešėliniu verslu, nežiūrint to, kad sudarytos teisinės prielaidos jiems pasiekti, praktiškai nėra įgyvendinami, o dažnai iššaukia neigiamas pasekmes – nukenčia legaliai ir sąžiningai dirbantys verslo subjektai. Lietuvos nacionalinės ekspeditorių asociacijos “Lineka” duomenys rodo, kad apie 90% jos narių ekspedijuojami kroviniai lenkia Lietuvą ir viena iš pagrindinių to priežasčių – Lietuvos muitinės problemos. Ekonominės pasekmės akivaizdžios – nesurinkti mokesčiai, prarastos darbo vietos, neigiamas visos valstybės įvaizdis.

Teisybės dėlei reikia pažymėti, kad Muitinės sistema ir jos funkcionavimo trūkumai nėra išimtis: ji veikia bendroje valstybės valdymo sistemoje, yra viena iš jos

grandžių. Bendros valstybės valdymo problemos fokusuojasi ir atskirame sektoriuje, tačiau svarbi Muitinės funkcija – mokesčių surinkimas neturėtų prieštarauti bendriems valstybės tikslams, iš kurių vienas svarbiausių – socialinė-ekonominė pažanga, kuri neįmanoma be reikiamų sąlygų verslui plėtotis sudarymo.

Dažna teisė aktų kaita dirbtinai iššaukia muitinės tarpininkų skaičiaus poreikį, verčia ūkio subjektus, asocijuotas verslo struktūras steigti skyrius, didinti darbo vietų skaičių ir pritraukti papildomus kvalifikuotus juristus ir kitus specialistus, kurie nuolat sektų, analizuotų normatyvinių dokumentų pokyčius. Dažna teisės normų kaita atsiliepia ir patiems muitininkams. Pareigūnai, kurie turi taikyti šiuos dokumentus praktikoje, ne visuomet spėja juos išsiaiškinti, išsilinti, todėl dažnai subjektyviai ir netiksliai vykdo jų reikalavimus. Nors užsienio prekybos reikalavimus, suvaržymus apribojimus, muitų tarifus nustato ir inicijuoja kitos valstybės institucijos (Finansų, Ūkio, Aplinkos, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos ir kt.), juos kontroliuoja Muitinė, todėl dažnai šių žinybų veiklos trūkumai fokusuojami Lietuvos muitinės veiklos įvaizdyje kas papildomai komplikuoja ir taip sudėtingus verslo ir muitinės santykius.

Destruktyvi ir Lietuvos įstatymų, kitų teisės aktų įgyvendinimo praktika kai teisės aktai įsigalioja kitą dieną nuo jų paskelbimo “Valstybės žiniuose”. Kaip taisyklė, nei Muitinės departamentas, atsakingas už jų taikymą ir kontrolę, nei ūkio subjektai vykdančys užsienio prekybos operacijas, nespėja išsilinti ir pasiruošti jų praktiniam taikymui.

Lietuvos Muitinės veiklą komplikuoja ir sudaro papildomų problemų verslui netarifinių užsienio prekybos metodų taikymas Lietuvoje. Iki šiol įstatymiškai nesureguliuoti bendrieji jų nustatymo principai, importo ir eksporto reguliavimo tvarka. Įvairių ministerijų rengiami netarifinio reguliavimo teisės aktai pasižymi didele įvairove, skirtingu periodiškumu bei komplikotu jų administravimu.

Įstatymo dėl užsienio prekybos netarifinių apribojimų reglamentavimo priėmimas Lietuvoje leistų supaprastinti ir padarytų aiškesnį netarifinių reguliavimo metodų taikymą tiek verslininkams, tiek netarifinius barjerus administruojančioms institucijoms.

Į šias problemas Muitinės departamentas yra atkreipęs Lietuvos Respublikos Vyriausybės dėmesį, tačiau nepaisant to, kad 2001 m. kovo 23 d. Vyriausybės Strateginio planavimo komitetas yra priėmęs atitinkamus sprendimus, iki šiol šie klausimai nėra sureguliuoti.

Apibendrinant Lietuvos Muitinės sistemą bei jos veiklą pažymėtini šie momentai:

Pirma: Per trumpą istorinį laikotarpį Lietuva sukūrė išvystytą ir plačią organizacinę – institucinę struktūrą, teisinės bazės pagrindus, parengė kvalifikuotus darbuotojus, suformavo minimalią materialinę – techninę bazę;

Antra: Muitinės funkcijų vykdymas ir veiklos sfera yra sudėtinga veiklos sritis, kadangi čia kertasi politiniai – ekonominiai, legalaus ir šešėlinio verslo, atskirų ministerijų ir žinybų bei valstybiniai interesai. Muitinės veikla nuolat įtakojama finansinių grupuočių lobistinių, korupcinių veiksmų, kriminogeninės šalies situacijos, tarptautinių nusikalstamų grupuočių veiklos. Tai lemia išties aukštus reikalavimus (dalykinius, moralinius, administracinius) tiek aukščiausiojo valdymo ešelono vadovams, tiek visiems muitinės sistemos darbuotojams.

Trečia: Lietuvos pasirengimo stoti į ES siekiai objektyviai reikalauja visapusiškai inventorizuoti šalies muitinės sistemos gebėjimus dirbti Muitų Sąjungoje ir per labai trumpą laiką (iki 2004 m.) Muitinės veiklą pertvarkyti taip, kad ji atitiktų kokybiškai naujus Lietuvos valstybės ir ES reikalavimus.

4. Muitinės veiklos pokyčiai ir kaštai pasirengimo darbui ES etape

Europos Sąjungos Muitinės kodekso ir jo nuostatų, kaip teisinės bazės, taikymui būtina suformuoti ir technines, institucines ir organizacines prielaidas.

Šie reikalavimai atsispindi naujojoje Muitų Sąjungos strategijoje, patvirtintoje 2001 m. gegužės 31 dieną. Tai svarbus strateginės reikšmės dokumentas, nusakantis pagrindinius ES muitinės kodekso ir jo nuostatų taikymo bendruosius reikalavimus ir orientyrus atsižvelgiant į ES plėtrą bei kitus pokyčius, įvykusius per pastaruosius 10 metų. Tai rekomendacinio pobūdžio dokumentas, tačiau labai aiškiai įvardija Muitinės sistemos pertvarkos tikslus ir orientyrus.

Komunikate pateikta giluminė šių klausimų analizė bei supažindinama su būsimois priemonėmis, pagrįstomis tokiomis bendromis vertybėmis, kaip muitinių administracijų atvirumas, lankstumas, efektyvumas ir bendradarbiavimas, siekiant išspręsti iškilusias problemas.

Komunikate yra pabrėžiama, kad sukūrus vieningą rinką, muitinių darbe buvo padaryta žymi pažanga, ypač įstatymų srityje, kur Bendrijos muitinės kodekso ir jo įgyvendinimo nuostatų patvirtinimas užtikrina priemonių vykdymui būtiną bazę.

Muitinė Bendrijoje veikia pagal bendrą teisinę sistemą, pagrįstą bendromis taikymo nuostatomis ir Bendruoju muitų tarifu. Todėl teisiškai dauguma priemonių yra sutvarkytos.

Visai kitaip yra teisinių priemonių taikymo, tai yra konkretaus darbo srityje. Čia 15 nacionalinių administracijų su įvairia atsakomybe savo šalyse yra raginamos dirbti taip, lyg jos būtų viena valstybė, taikant vieną muitinės įstatymą ir bendrą tarifą.

Ypatingai sunki yra kompiuterizacijos sritis, turinti lemiamos reikšmės vykdant visus patobulinimus.

Be to, greitai besikeičiančios pasaulinės prekybos sąlygos reiškia, kad muitinė turi nuolat prisitaikyti prie naujų poreikių ir reikalavimų. Dokumente akcentuojama visų ES valstybių muitinių efektyvaus darbo svarba visos sąjungos rinkai, nes per kurios nors valstybės muitinės silpnai saugomą išorinės sienos dalį į bendrąją rinką patekusios prekės toliau cirkuliuoja visiškai laisvai. Tai ypač aktualu, kadangi į ES rengiasi stoti valstybės, kurios neturi ES teisės aktų taikymo patirties. Vis svarbesnis muitinės vaidmuo darosi įvairiose visuomenės apsaugos srityse (intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, aplinkosaugos, produktų saugos, nykstančių gyvūnų ir augalų rūšių apsaugos ir kitose srityse). Jis tampa labai svarbus keičiantis prekių judėjimo tempams, kai formalumai turi būti atliekami vis greičiau. Tai turi nemažos įtakos ES gamintojų sugebėjimams konkuruoti pasaulinėje rinkoje, nes, pavyzdžiui, JAV ir Japonijos gamintojai turi privalumų susidurdami su viena nacionaline muitinės administracija. Vis auga muitinės vaidmuo netiesioginių mokesčių (akcizų, PVM) srityje.

Naujojoje Muitų Sąjungos strategijoje taip pat pateikiama su muitinės veikla susijusių pažeidimų teisinė analizė, raida, tendencijos, muitinės galimybės kovojant ne tik su kontrabanda, bet ir su kitais pažeidimais (pinigų plovimu, pornografijos platinimu, neteisėtu ginklų gabenimu, tarptautinių sankcijų vykdymo pažeidimais).

Kaip svarbūs strateginiai muitinės vystymo tikslai keliami teisės aktų ir reikalavimų supaprastinimas, kuris tiesiogiai susijęs su efektyvesniu jų įgyvendinimu ir paprastesniu pažeidimų išaiškinimu, ir pakankamų resursų skyrimas muitinės modernizavimui (kaip pavyzdys pateiktas konteinerių skenerio sumontavimas Roterdamo uoste, kuris labai greitai atsipirko, dar efektyvesni mobilūs skeneriai, kurių pažeidėjai negali „aplenkti“ gabendami prekes per kitus muitinės postus).

Europos Komisijos komunikate suformuluoti šie artimiausių metų strateginiai Muitų Sąjungos tikslai:

- 1) užtikrinti tarptautinės prekybos vystymo sistemą, pagrįstą nuosekliai taikomomis aiškiais ir pastoviomis taisyklėmis,
- 2) aprūpinti Bendriją ir valstybes nares biudžeto ištekliais,
- 3) apsaugoti visuomenę nuo nesąžiningos tarptautinės prekybos ir nuostolių, ypač finansinių, komercinių, sveikatos apsaugos, kultūrinių ir aplinkosaugos interesų srityje.

Siekiant efektyviai įgyvendinti šiuos tikslus, muitinės turės veikti dirbtinai nesukuriant biurokratinių apribojimų, naudojant mažiau popierinių dokumentų, remiantis visiškai suderintais aiškiais įstatymais, kurių naudojimas, laikantis vieno režimo principo, gali būti pritaikytas, siekiant patenkinti specifinius atskirų operatorių poreikius ir kurie sudaro sąlygas užtikrinti reikiamą kontrolės lygį.

Informacinių technologijų naudojimas yra pagrindinis šios koncepcijos klausimas, o patikimos informacinių tinklų strategijos parengimas ir pilnas informacinių technologijų naudojimas Muitų Sąjungoje yra svarbiausias dalykas (e-Muitinė).

Nauja muitinės strategija yra platesnis, ilgesnio laikotarpio ir labiau strateginis planas, parengtas siekiant geriau suderinti muitinės procedūras, vykdyti platesnę kompiuterizaciją ir geriau teikti informaciją, siekiant padėti verslininkams taikyti muitinės procedūras. Šis labiau strateginis ilgalaikis muitinės valdymo planas yra būtinas, nes muitinės administracijos yra atsakingos už didėjančios apimties Bendrijos kontrolės įgyvendinimą tuo metu, kai tarptautinės prekybos apimtis ir greitis didėja. Muitinė dalyvauja įgyvendinant Bendrijos normatyvus, susijusius su išorine prekyba, ne tik muitinės ir prekybos reguliavimo tikslais, bet taip pat ryšium su aplinkos apsaugos, antidempingo, vartotojo apsaugos, kultūrine ir žemės ūkio kontrole.

Europos Komisijos parengta nauja muitinės strategija tiesiogiai liečia Lietuvos siekius tapti ES nare, nusako bendrą būtinų pasirengimo darbų kryptį bei turinį.

ES plėtimosi klausimu akcentuojama valstybių-kandidačių muitinių administracinių gebėjimų svarba: būtina, kad valstybių-kandidačių muitinės turėtų modernią infrastruktūrą, įrangą, kvalifikuotų pareigūnų.

Sugrupavus Muitų Sąjungos 2001 m. pradžioje parengtas AIPP projekte numatytas priemonės bei finansavimo poreikį 2002 – 2003 metams, t.y. visam pasirengimo stoti į ES periodui, galima išskirti šias Lietuvos muitinės pagrindines pertvarkos kryptis, bei su tuo susijusį kaštų poreikį.

Lentelė 4.1

Lietuvos muitinės sistemos pertvarkymo pasirengimo stoti į ES periodui (2002-2003 m.) planuojamas kaštų poreikis¹

(tūkst. Lt.)

Kaštų lokalizacija pagal institucijas	2002 m.	2003 m.	Viso – visam pasirengimo laikotarpiui
1. Naujų muitinės įstaigų steigimo ir esamų sustiprinimo kaštai	22.538,8	20.621,4	43.157,2
2. Muitinės departamento naujų skyrių steigimo ir esamų plėtos kaštai	361,4	1.182,4	1.543,8
3. Teritorinių muitinių naujų skyrių steigimo ir esamų sustiprinimo kaštai	1.034,4	2.644,5	3.678,9
4. Muitinės postų išvystymo kaštai	60.966,0	77.500,0	138.466,0
Iš viso:	84.897,6	101.948,3	186.845,9

1) Lietuvos pasirengimo narystei programa AIPP – 2001 m.: “Muitų Sąjunga”

Pagal Muitinės departamento numatytus darbus bei papildomas išlaidas, pasirengimo narystei Muitų Sąjungoje kaštai turėtų siekti 186.845,9 tūkst. Lt².

Didžiausia kaštų dalis – 138.466,0 tūkst. Lt. arba 74,1% bendro lėšų poreikio tektų muitinės postų prie būsimų išorinių ES sienų, jūrų ir oro uostų bei laisvųjų zonų muitinei apsaugai.

Didelė lėšų dalis – 43.157,2 tūkst. Lt. buvo planuota kriminalinės muitinės įstaigos steigimui ir muitinės informacinių sistemų centro (MISC) bei muitinės laboratorijos plėtrai – 43.157,2 tūkst. Lt. arba 23,1% bendro papildomų lėšų poreikio (detaliau žiūrėti priedus).

Pažymėtina, kad teritorinių muitinių administracijų plėtrai bei Muitinės departamento skyrių stiprinimui planuojamos papildomos lėšos (3.678,9 ir 1.543,8 tūkst. Lt. atitinkamai) palyginti nėra didelės ir buvo planuojamos dengti iš skirtų asignavimų pagrindė persikirstant esamus etatus ir perkvalifikuojant darbuotojus.

Detaliau panagrinėsime numatomus kaštus muitinės postų modernizavimo požiūriu.

---

² Palyginus nežymi išlaidų dalis bus dengiama PHARE ir Danijos techninės pagalbos lėšomis

Muitinės postų plėtros papildomi kaštai (1)

Lentelė 4.2
(tūkst. Lt.)

Muitinės postai	2002 m.	2003 m.	Viso – pasirengimo laikotarpiu
1. Laisvųjų ekonominių zonų ir laisvųjų sandėlių priežiūros muitinės postai – viso:	120,0	10,0	130,0
t.t.			
įranga	-	-	-
etatai – sk. žm.	10	-	10
Lt	100,0	-	100,0
mokymai	20,0	10,0	30,0
2. Būsimos išorinės ES sienos (Šalčininkų, Panemunės, Lavoriškių, Raigardo, Sudargo) muitinės postai – viso:			
t.t.	14.818,0	29.800,0	44.618,0
patalpos (projektavimas, statyba, rekonstrukcija) viso:	14.818,0	28.500,0	43.318,0
t.t.			
biudžeto lėšos	7.618,0	28.500,0	36.118,0
PHARE	7.200,0	-	7.200,0
įranga	-	1.300,0	1.300,0
3. Būsimos ES išorinės sienos (Kena, Kybartai) geležinkelio postai – viso:	40.488,0	43.000,0	83.488,0
t.t.			
įranga (švino, sieros kiekiui matuoti)	480,0	-	480,0
mokymai	8,0	-	8,0
patalpos (projektavimas, statyba, rekonstrukcija)	40.000,0	43.000,0	83.000,0
4. Jūrų uosto (Molo, Pilies, Malkų) muitinės postai – viso:	1.040,0	290,0	1.330,0
t.t.			
įranga	-	-	-
patalpos (projektavimas, statyba, rekonstrukcija)	1.040,0	290,0	1.330,0
5. Oro uostų (Vilniaus, Kauno, Palangos) muitinės postai – viso:	4.500,0	4.400,0	8.900,0
t.t.			
įranga	-	-	-
patalpos (projektavimas, statyba, rekonstrukcija)	4.500,0	4.400,0	8.900,0
Iš viso muitinės postų plėtrai:	60.966,0	77.500,0	138.446,0
t.t.			
įrangai	480,0	1.300,0	1.780,0
etatai – sk. žm.	10	-	10
Lt	100,0	-	100,0
mokymams	28,0	10,0	38,0

patalpų įrengimui – viso:	60.358,0	76.190,0	136.548,0
biudžeto lėšos	53.158,0	76.190,0	129.348,0
PHARE lėšos	7.200,0	-	7.200,0

(1) Lietuvos pasirengimo narystei programa AIPP – 2001 m.: “Muitų Sąjunga”

Didžiausia papildomų kaštų, skirtų muitinės įrengimui dalis – 83.488 tūkst. Lt. arba 60% tenka Kenos ir Kybartų geležinkelio postų rekonstrukcijai bei būsimos sienos su Baltarusija muitinės postų plėtrai – 43.318,0 tūkst. Lt. arba 31,3% bendros muitinės postų plėtros papildomų kaštų sumos.

Pagrindinė lėšų poreikio sritis – patalpų projektavimo, statybos ir rekonstrukcijos darbai. Jie sudarytų 136.548,0 tūkst. Lt., arba 73,1% bendro papildomų lėšų poreikio arba 98,6% muitinės postų pertvarkai reikalingų kaštų³.

Lietuvos muitinės sistemos pertvarkymo pasirengimo stoti į ES periodui (2002 – 2003 m.) planuojamas kaštų pagal lėšų panaudojimo kryptis poreikis (1)

Lentelė 4.3
(tūkst. Lt.)

Lėšų panaudojimo kryptys	2002 m.	2003 m.	Viso – visam pasirengimo laikotarpiui
Bendras pertvarkai užtikrinti reikalingų etatų poreikis – viso:	157	170	327
Bendras lėšų poreikis – viso:	84.897,6	101.948,3	186.845,9
t.t.			
persikirstomiems etatams	4.265,2	5.728,4	9.993,6
papildomai įrangai	19.481,0	19.370,0	38.851,0
profesiniam rengimui	793,4	659,6	1.453,0
patalpų įrengimui (projektavimas, statyba, rekonstrukcija)	60.358,0	76.190,0	136.548,0

(1) Lietuvos pasirengimo narystei programa AIPP – 2001 m.: “Muitų Sąjunga”

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Muitinė stiprindama atskirų funkcijų vykdymą (tarifinio reguliavimo, kontrolės ir priežiūros, išorinio audito, mokesčių ir administravimo) tai planuoja pasiekti persikirstydama etatus. Planuojamas pertvarkai užtikrinti etatų skaičius 2002-2003 metams (įskaitant kriminalinės tarnybos bei naujų bendrosios žemės ūkio politikos skyrių etatus) sudarys 327 vnt. Vadinasi pasirengimo narystei periodu, tik šiek tiek daugiau nei 10% Muitinės sistemos darbuotojų pajus tam tikrą neigiamą įtaką, susijusią su papildomomis pastangomis persikvalifikuoti, keisti darbo vietą ir pan. Tikėtina, kad persikirstant etatus ne visi darbuotojai sugebės adaptuotis prie naujų profesinių reikalavimų, todėl galimas tam tikras kadro kaitos padidėjimas. Visais atvejais, šie procesai išsuktų papildomų kaštų poreikį įrengiant naujas darbo vietas bei perkvalifikuojant ar apmokant naujus žmones.

³ Pastaba. Papildomi kaštai, numatyti AIPP projekte ir muitinės asignavimų pagrindime nepaprastosioms išlaidoms 2002 metais ne visai atitinka (žiūrėti priedus)

Tikėtina, kad žymiai didesni pokyčiai žmogiškųjų išteklių sferoje pasijaus Lietuvai įstojus į ES, kadangi keisis muitinės įstaigų skaičius, jų geografinis išsidėstymas, išaugs naujų, netradicinių muitinės funkcijų vaidmuo ir lyginamasis svoris.

Muitinės departamento specialistų skaičiavimais papildomai įrangai įsigyti reikia 38.851,0 tūkst. Lt. (20,8%), profesiniam rengimui – 1.453,0 tūkst. Lt. (0,8%) bendros pasirengimo kaštų sumos. Būtent šios kryptys daugiausiai sietinos su pareigūnų veiklos efektyvumo (darbo našumo) ir kokybės kėlimo reikalavimais rengiantis darbai pagal ES muitinės standartus.

Dabartiniu metu (2002 m. vasario mėn.) yra parengtos naujos patikslintos Lietuvos pasirengimo narystei programos AIPP – 2002 m. projektas, kuris artimiausiu metu turėtų būti paskelbtas “Valstybės žiniuose”. (Plano projektą žiūr. prieduose)

Muitų Sąjungos (3.25.) skirsnyje be tęstinių priemonių iš 2001 m. yra ir naujų, papildomų priemonių, kurios, mūsų manymu, tiksliau ir labiau orientuotai atspindi Lietuvos muitinės sistemos pasirengimo darbai Muitų Sąjungoje uždavinius. Pažymėtini šie momentai:

Pirma: Išryškintos priemonės, stiprinamosios Muitinės politikos įgyvendinimo išeinant iš ES naujosios muitinių veiklos strategijos teisinį – metodinį pagrindimą.

Per 2002 metus planuojama parengti kovos su korupcija Lietuvos muitinėje strategiją bei jos įgyvendinimo priemones, suformuoti kontrolę atliekančių muitinės padalinių veiklos nuostatas, atnaujinti Muitinės etikos kodeksą, parengti ūkinės – komercinės veiklos tikrinimo metodiką bei ja remiantis naują muitinės pareigūnų apmokymo modulį. Darbai bus finansuojami PHARE bei Danijos dvišalės techninės pagalbos lėšomis.

Antra: Žymiai stipriau akcentuotos priemonės, kurios turėtų sudaryti prielaidas Lietuvos muitinei persiorientuoti nuo tradicinio fizinio krovinių tikrinimo prie išorinio audito (ūkio subjektų ūkinės – komercinės veiklos tikrinimo), kas prisidėtų prie užsienio prekybos plėtojimo, nes netrukdytų krovinių srautų.

Šiai veiklai planuojama dar 2002 m. perorientuoti 70 darbuotojų numatant 100 tūkst.Lt. jų apmokymui.

Trečia: Įtrauktos priemonės, numatančios galimybę Muitinės departamento vadovaujantiems darbuotojams bei vadovaujantiems specialistams kelti vadybinius sugebėjimus dalyvaujant ES “Muitinė 2002” (vėliau – “Muitinė – 2007”) programose.

Nuo 2002 m. liepos 1 d. šių programų 5 vadybos grupėse galės dalyvauti ir šalių kandidačių generaliniai direktoriai ir jų pavaduotojai.

Pagrindinis tikslas – siekti, kad visų ES valstybių muitinės dirbtų kaip viena administracija. Šio tikslo bus siekiama dirbant 5 pagrindinėmis kryptimis: kontrolė, ryšiai su verslu, mokymas, informacinės technologijos ir kitos inovacijos. Šiais klausimais bus vedami seminarai, pažangiausios praktikos skleidimas, pareigūnų mainai, projektų grupių sudarymas, situacijų įvertinimo akcijos, informacinių sistemų diegimas ir kt. Tai labai svarbi Lietuvos pasirengimo darbai Muitų Sąjungoje gerinimo galimybė, kadangi bus siekiama, kad projektų grupės glaudžiai bendradarbiautų su atitinkamais Muitinės kodekso komitetais, rengiančiais naujus teisės aktus bei galiojančių pataisas. (Šaltinis: Seminaras: “Europos Sąjungos muitų politika. Kontekstas, turinys ir ateitis.” – 2002 m. vasario 4-6 d.d. Paryžius.- Muitinės departamento Muitų teisės derinimo skyriaus viršininko Š. Avižienio komandiruotės ataskaita)

Didžiąją dalį šios veiklos kaštų – 349 tūkst.Lt. Lietuvos Muitinei padengs ES.

Ketvirta: 2002 m. AIPP Muitinei nebūdingos funkcijos, susijusios su muitinės postų projektavimu, statyba ir rekonstrukcija perduotos Susisiekimo ministerijos

dispozicijon, kas sudaro prielaidas Muitinės departamentui labiau koncentruoti pastangas vidinėms Muitinės reformoms. Detaliau nekvėstionuojant Muitinės departamento specialistų apskaičiuotą ir AIPP – 2002 m. išdėstytą pasirengimo narystei ES kaštų poreikį (tai neįeina į šio tyrimo techninę užduotį), manytume, kad jis yra pakankamai argumentuotas tikslų požiūriu ir leidžia apčiuopti pagrindinius Muitinės sistemos pertvarkos orientyrus, labiausiai tikėtinus jų įgyvendinimo kaštus.

Šalia to, būtina pažymėti, kad Muitinės pasirengimo darbui Muitų Sąjungoje papildomi kaštai atsiremia į realias Lietuvos Valstybės biudžeto galimybes. Apie tai byloja kad ir Muitinės asignavimų nepaprastoms 2002 m. išlaidoms poreikio ir jo patenkinimo laipsnio disbalansas (žiūr. 19 priedą).

Iš Muitinės departamento 68.043 tūkst.Lt. prašomų įtraukti į Valstybės investicijų programą Finansų ministerija skiria 26.215 tūkst.Lt., t.y. 38,5 procento.

Nors prioritetinėms Muitinės veiklos pertvarkos sritims 2002 m. lėšų skiriama pakankamai (Muitinės informacinės sistemos vystymui, specialiosios technikos (rentgeno) įsigijimui ir koofinansavimui), visos Muitinės sistemos pertvarkos planus, pagrindžiant juos finansiniais ištekliais, matomai, reikėtų išdėstyti ilgesniam periodui, aiškiai išskiriant priemones, kurios yra privaloma narystės ES sąlyga (būtina įgyvendinti iki 2004 m. pradžios) ir kurias galima įgyvendinti vėliau, pritraukiant ES lėšas po Lietuvos įstojimo į bendriją.

Atskiras klausimas – išskirtų lėšų panaudojimo racionalumas. Manytume šioje srityje yra pakankamai daug rezervų, deja, egzistuojanti valstybės finansų valdymo sistema, neskatina Lietuvos biudžetinių institucijų atskleisti vidinius rezervus. Tai atskiro ir rimto tyrimo objektas.

5. Verslo atstovų nuomonės ir vertinimai

Interesų grupių ir ūkio subjektų, vykdančių tarptautinės prekybos operacijas, nuomonės ir vertinimai buvo fiksuojami laisvo interviu forma pagal iš anksto paruoštą klausimyną (žiūrėti priedus) ir techninėje užduotyje numatytas apimtis. Personalinės nuomonės, kaip to reikalauja sociologinių tyrimų taisyklės – nėra viešinamos, išskyrus atvejus, kai asmuo tam neprieštaruja.

Muitinės departamento ekspertų vertinimai į atsakymų apibendrinimus nėra įtraukti.

Vertinimo rezultatai:

1. Kaip vertinate Muitinės veiklos pokyčius per pastaruosius du metus?
  - 69% ekspertų nurodė, kad dirbti tapo sunkiau, padaugėjo draudimų ir apribojimų, kurie dažnai nukreipti siauram ūkio subjektų ratui, o ekonominius nuostolius patiria visi.
  - 24% apklaustųjų išvelgė tam tikrus pozityvius poslinkius: didėjantį pareigūnų profesionalumą, aktyvumą, geresnį kai kurių klausimų reglamentavimą.

Visumoje, Muitinės veiklos pokyčiai vertinami labai rezervuotai, pabrėžiant atsakymų konfidencialumo išsaugojimo būtinumą.

2. Į klausimą “ar susipažinę su ES Muitinės kodeksu, jo taikymo nuostatomis?” praktiškai visi nurodė, kad šių dokumentų asmeniškai giliau nėra nagrinėję, o tik yra girdėję komentarus, atskirus vertinimus pasitarimuose ar žiniasklaidoje.
3. Ar esate susipažinęs su naujomis Lietuvos Muitinės kodekso papildymo ir pakeitimo įstatymo nuostatomis? Ar dalyvavote jo svarstyme, teikėte pasiūlymus?
  - 63% nurodė, kad žino tik tiek, kiek rašė spauda;
  - 12% - skaitė projektą, teikė pasiūlymus;
  - 24% nurodė, kad matė šį projektą E-Muitinės svetainėje, bet jo nenagrinėjo, kadangi jis dar nepaskelbtas “Vyriausybės Žiniuose” ir įsigalios negreitai.

Muitinės tarpininkų asociacijos prezidentas A.Jablonskis konstatavo, kad verslo atstovai šiuo atžvilgiu labai pasyvūs. Pagrindinės priežastys:

- didelis užimtumas;
  - netikėjimas, kad į pasiūlymus bus atsižvelgta.
4. Į klausimą “Ar sutiktumėte su teiginiu, kad Lietuvos muitinės veikla tampa liberalesnė?” atsakymai pasiskirstė:
    - 44% - kategoriškai nesutiktų;
    - 50% - išvelgia tam tikrų prielaidų (daugiausia teisinių) atsiradimą, tačiau realių jų įgyvendinimo galimybių dar nemato;
    - 6% šį teiginį priskiria “propagandinio triuko lygiui”.

5. Kaip vertinate Lietuvos muitinės teisinę bazę: įstatymus, poįstatyminius aktus? Atsakymai į šį klausimą labai kontraversiški, sugrupuoti pagal teiginių prasnę sunku.

Dauguma apklaustųjų Lietuvos muitinės teisinę bazę apibūdina kaip netobulą, prieštaringą, nepastovią, sunkinančią legalaus ir sąžiningo verslo sąlygas.

Didžiausi priekaištai – poįstatyminiams aktams, dažnai jų kaitai. Ypatingai neigiamai vertinami atskiri Muitinės departamento įsakymai, kuriais bandoma komentuoti įstatymus, riboti jų numatytas normas.

Pažymima, kad dauguma prieštaringų įsakymų nuostatų grindžiama bendrais Europos Sąjungos reikalavimais, nenurodant konkrečių jos teisinių normų, jų šaltinių.

Verslininkai įtaria, kad muitinės pareigūnai tik prisidengia bendrais ES lozungais ir mano, kad tai diskredituoja pačią stojimą į ES idėją.

6. Kaip vertinate muitinės procedūras? Kurios iš jų kelia daugiausia problemų?
  - 88% apklaustųjų mano, kad pačios muitinės procedūros yra jiems įprastos, tačiau jų taikymas yra komplikuoatas dėl didelės popierinių dokumentų gausos, nepakankamo informacinių technologijų panaudojimo, komplikuoato sprendimų priėmimo proceso, biurokratinių trukdžių.
  - 12% atkreipia dėmesį į nuostatų, taisyklių, instrukcijų sudėtingumą.

Atskirai pažymima komplikuoata tranzito per Lietuvos teritoriją procedūra dėl muitinės tvarkos nelankstumo (Muitinės nustatyta tvarka neatitinka naujų krovinių ekspedijavimo technologijų).

7. Į klausimą “Kaip vertinate galimybę pasinaudoti lengvatomis, taikomoms patikimo ūkio subjekto statuso įmonėms?” 94% apklaustųjų pažymėjo, kad reikalavimai, keliami šiems subjektams yra padaryti taip, kad patekti į šiuos sąrašus beveik neįmanoma.

Pati procedūra – ilga, žeminanti, o rezultatai (nauda) – abejotina.

8. Kaip vertinate Muitinės informacinės sistemos vaidmenį? Kokios problemos kyla dėl atskirų jos posistemių?
  - 81% mano kad, MIS – neišbaigta ir šiai dienai dėl nekompleksinio ir lokalinio jos pobūdžio naudos verslui neduoda: procedūros trunka ilgiau, reikalauja didesnių kaštų, daugiau popierinių dokumentų, neapima visų procedūrų;
  - 12% nurodė, kad statistinių duomenų, apskaitos požiūriu, MIS yra patikimiausia;
  - 6% nuomonės nepareišė.

Ypatingai neigiamai verslo atstovai atsiliepia apie “ASYCUDA” duomenų apdorojimo sistemą.

Nurodoma, kad “ASYCUDA” riboja teisės aktų teikiamas galimybes (jos netaikant užtenka vieno dokumentų komplekto, o taikant - keleto). Ši sistema netinka ir netaikoma tranzito procedūrai, o juo labiau – kontrabandai kontroliuoti.

Praktiškai – ji įdiegta tik lokaliai (atskiruose postuose) ir kaip bendra sistema – nefunkcionuoja. Forminant dokumentus, dalį procedūrų reikia atlikti pagal seną sistemą, kitą dalį – pagal “ASYCUDA”. Rezultate (dėl proceso išskaidymo į atskiras dalis – dokumentų priėmimas ir tikrinimas – informacijos suvedimas – krovinio ir prekių tikrinimas) darbą, kurį paprastai atlieka vienas muitininkas, taikant “ASYCUDA” sistemą – reikia 2-3 žmonių. Terminalų vadovų teigimu – procesas pailgėja nuo 1 iki 1,5 karto. O nesant operatyvaus informacijos apsikeitimo tarp muitinės įstaigų – sisteminio efekto negaunama. Verslo atstovų teigimu – jie vengia postų, kur yra taikoma “ASYCUDA” sistema, o terminalų vadovai pažymi, kad dėl šios priežasties jie praranda klientus.

Tarptautinės logistikos kompanijos “SCHENKER – BTL” Lietuvos įmonės vykdančiojo direktoriaus E.Daukanto teigimu, standartinį brangų krovinį (1 automobilis su 5 krovinio adresais, 1T – 5000 Eurų) poste, kur nėra “ASYCUDOS” jie apiformina per 7 val., o kur ji yra – per 30 valandų (įskaitant informacijos parengimą deklaravimui). Jų kompanijai paprasčiau krovinį automobiliu nuvežti į Rygą ir iš ten – išsiųsti oro transportu, nei tai padaryti Vilniaus oro uosto krovinių importo-eksporto terminale, kur “ASYCUDA” yra įdiegta.

Be to, pasirengiant taikyti "ASYCUDA", reikalingos papildomos investicijos. "SCENKER – BTL" Estijoje šiems tikslams skyrė 200.000 DM. UAB "VINGIS" (krovinių terminalas) "ASYCUDOS" sistemos diegimui skyrė virš 100.000 Lt.

Informatikos specialistų teigimu – ši sistema moraliai pasenusi, gremėzdiška ir jos tobulinimas – tik lėšų švaistymas. Estijoje ji pasiteisino tik todėl, kad buvo pradėta taikyti vienu metu visose muitinės įstaigose, kurių, lyginant su Lietuva, yra nepalyginamai mažiau.

9. Jei kyla problemų, kur dažniausiai jas pavyksta išspręsti: pasienio kontrolės poste, muitinio tikrinimo poste, teritorinėje muitinėje, Muitinės departamente?
- 24% apklaustųjų nurodė žemiausias muitinio tikrinimo grandis (pasienio ar krovinių postus);
  - 12% - teritorines muitines;
  - 64% - Muitinės departamentą.

Respondentai pažymi, kad net paprasčiausiais klausimais tenka kreiptis į Muitinės departamentą, kadangi žemesnė grandis – arba neturi įgaliojimų, arba bijo priimti sprendimą.

Dauguma apklaustųjų teigia, kad sprendimų centralizacija per pastaruosius 2 metus išaugo, dominuoja administraciniai valdymo metodai. Tai aiškinama ne žemesnių grandžių kompetencijos stoka, o vyraujančia nepasitikėjimo atmosfera aukščiausiuose valdymo lygiuose.

10. Kaip vertinate muitinės darbo organizavimą? Kas krenta į akis lyginant su ES valstybėmis?

- 50% respondentų pažymi, kad ES šalyse muitinis tikrinimas nestabdo bendro krovinių judėjimo, nekrenta į akis, vyrauja atrankiniai tikrinimai pagal iš anksto turimą informaciją;
- 24% nurodo blogą Lietuvos muitinės techninį apginklavimą (tikrinimo įrangą);
- 24% pažymi didelį popierinių dokumentų skaičių ir per menką kompiuterizavimo lygį.

11. Ar sutiktumėte bendradarbiauti su Muitine kovojant su pažeidimais, kontrabanda, kitu šešėliniu verslu?

- 88% apklaustųjų teigia kad sutiktų, jei būtų abipusis pasitikėjimas ir reali nauda;
- 12% mano, kad kiekvienas turi dirbti savo darbą.

12. Į klausimą "Kaip vertinate Muitinės iniciatyvą dėl "Tarpusavio supratimo memorandumų" pasirašymo, Muitinės konsultacinio komiteto veiklą?" atsakė tik asocijuotų verslo organizacijų nariai, kadangi atskiri verslo subjektai į tai nėra įtraukiami.

Didžioji dauguma apklaustųjų gana pozityviai atsiliepia apie tokių bendradarbiavimo formų vystymą, nors ir pabrėžia, kad tai turėtų būti grindžiama abipusiu interesų derinimu.

13. Ką jūsų nuomone, galima būtų priskirti prie prioritetinių (reikalaujančių neatidėliotino pertvarkymo) Muitinės veiklos sričių? (Nurodykite tris svarbiausias)

Atsakymai į šį klausimą yra pakankamai kryptingi. Didžioji dauguma interesų grupių atstovų ir ūkio subjektų išskyrė:

- teisinę-normatyvinę bazę (ypatingai pabrėžiama žemesnio lygio teisės aktų – nutarimų ir įsakymų suderinimo būtinumas ir stabilumo didinimas);

- Muitinės įstaigų techninio lygio kėlimą, ypačiai – informacinių technologijų spartesnę plėtrą (atsisakant nereikalingų rašytinių dokumentų);
- valdymo profesionalumo didinimą (sprendimų priėmimas) ir požiūrio į sąžiningą verslą keitimą.

14. Ar jums žinomos Muitinės organizacinės-valdymo sistemos pertvarkymo kryptys? Jei taip, kaip jas vertinate?

Asocijuotų verslo organizacijų atstovai teigė, jog yra “kažką girdėję” apie rengiamą teritorinių muitinių reformą. Ūkio subjektų atstovai teigė, jog nieko apie tai nežino.

15. Į klausimą “Kokie jūsų lūkesčiai dėl Lietuvos stojimo į ES ir Muitų Sąjungą?” atsakymai pasiskirstė labai įvairiai, tačiau visi jie iš esmės – pozityvūs. Šiuo požiūriu įdomesni pažymėjimai yra:

- išsiplės ekspedijavimo paslaugų poreikis, ypačiai aptarnaujant krovinių srautus į Rytus;
- atsiras naujos rinkos nišos muitinės sandėliams, laisvosioms zonoms, importo-eksporto terminalams;
- supaprastės ir pagreitės krovinių gabenimas ir prekyba su ES valstybėmis;
- lygiavimasis į ES valstybes (konkurencijos sąlyga) iššauks technologinę pažangą;
- ES reikalavimai ir standartai, privalumas jų laikytis pagreitins Muitinės sistemos pertvarką.

Apibendrinant visumą atsakymų, galime teigti, nors jie ir gana kritiški (tai suprantama, kadangi yra priešingame interesų poliujėje), bet pakankamai konstruktyvūs.

Be abejonės, išplėtus apklausos reprezentatyvumą, gautume didesnę (ir įdomesnę) atsakymų ir pasiūlymų įvairovę. Tokį tyrimą atlikti pasiūlytume Muitinės departamentui. Jis leistų geriau paruošti ir suplanuoti rengiamos muitinės reformos etapus bei priemones.

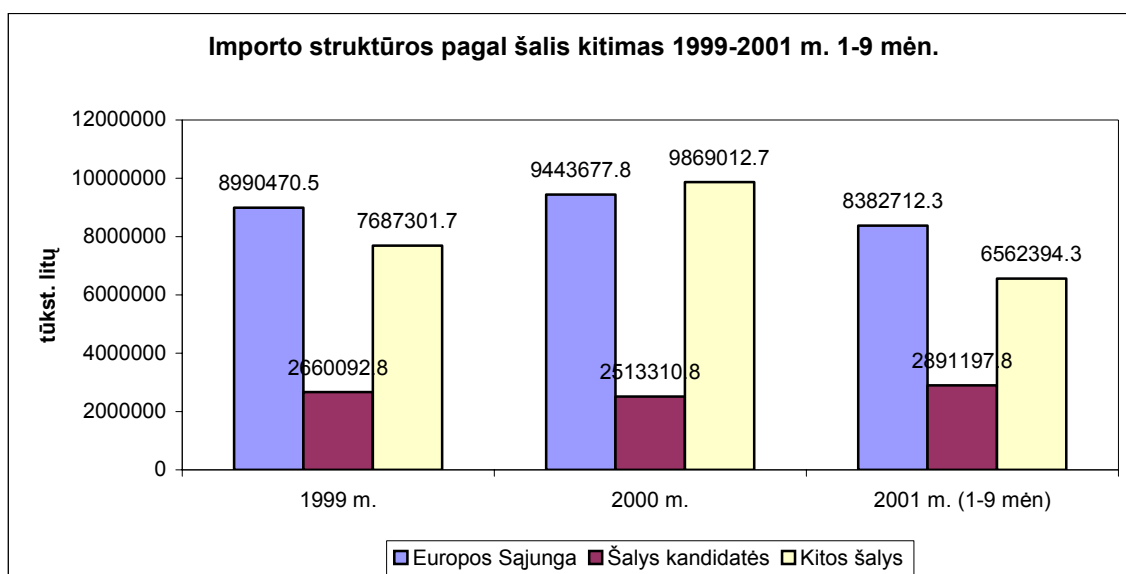
Vertinant interesų grupių ir verslo atstovų nuomones ir vertinimus stojimo į ES požiūriu, pažymėtina, jog jie neakcentuoja rimtesnių neigiamų pasekmių, lūkesčiai – pozityvūs ir optimistiniai.

Iš kitos pusės akivaizdu, kad verslo atstovai nepakankamai rimtai domisi verslo pokyčiais ES bendrojoje rinkoje, neranda laiko sekti ir reaguoti į rengiamas permainas Lietuvos Muitinės teisinėje bazėje ir sistemos funkcionavime, todėl tikėtina, kad po įstojimo į ES nemaža jų dalis dėl Europos muitų teisės žinių ir patyrimo stokos patirs rimtus vidutinės trukmės adaptavimosi sunkumus, o jų verslas – neigiamas pasekmes.

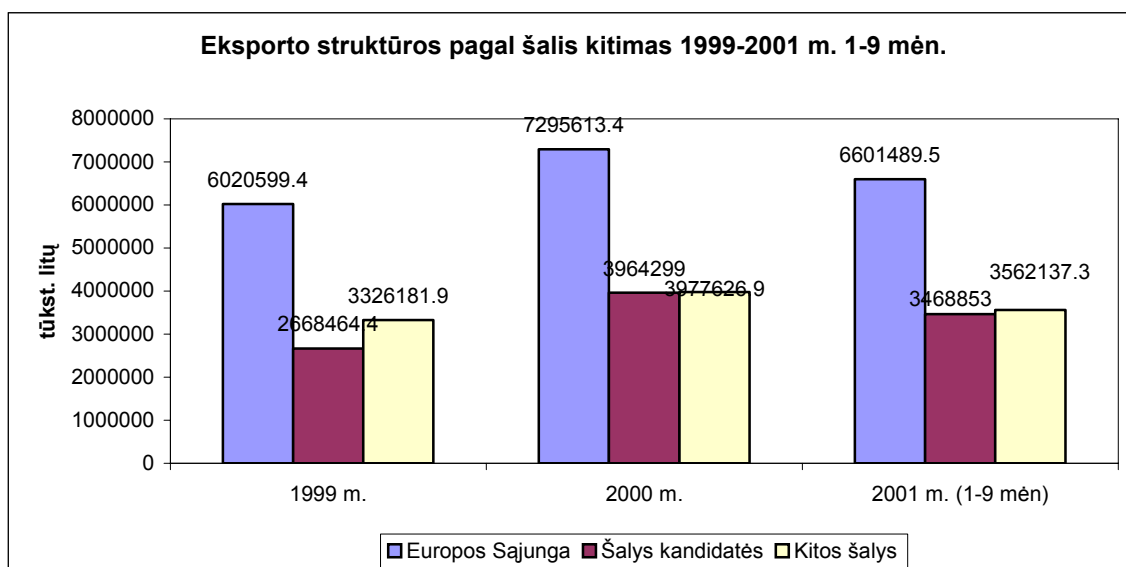
6. Reglamento 2913/92/EEC ir jo įgyvendinimo nuostatas apibrėžiančio reglamento 2454/93/EEC įgyvendinimo ekonominės pasekmės

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare ir įgyvendinus Bendrijos reglamentų 2913/92 ir 2454/93 nuostatas esminiai pokyčiai tikėtini dėl laisvo prekių judėjimo principo ES valstybių narių vidaus rinkoje. Jau šiuo metu Lietuvos eksportas ir importas į ES šalis sudaro 45.8 % , į šalis kandidates – 17.2 % ir į kitas šalis – 37.0 % viso Lietuvos importo ir eksporto (2001 metų sausio – spalio mėnesio Statistikos departamento duomenimis). Tai reiškia, kad jeigu iš esmės nepasikeis Lietuvos prekybos srautų balansas, Muitinės kodeksu reguliuojamos prekybos apimtys sumažės beveik dviem trečdaliais.

Grafikas 6.1

Grafikas 6.2

Muitinės kodekso reguliavimo sferoje esančių prekybos srautų sumažėjimas sukels šiuos esminius pokyčius:

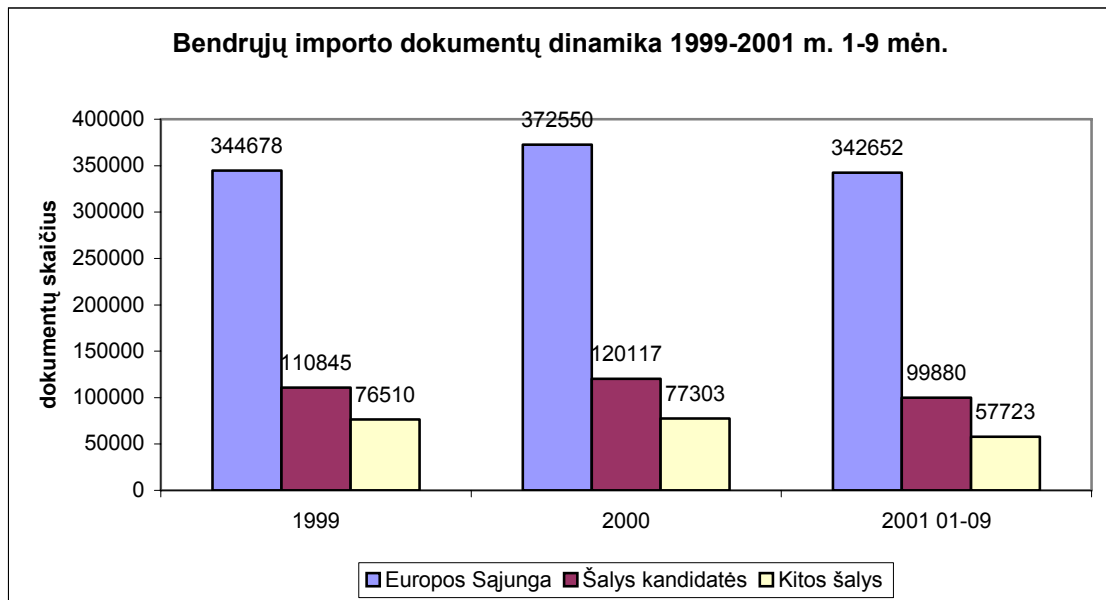
- Sumažės Muitinės departamento ir jam pavaldžių tarnybų darbo apimtys tradicinėse veiklos srityse (dokumentų apiforminimas, apskaita, fizinis krovinių tikrinimas).
- Ūkio subjektai eksportuojantys arba importuojantys prekes į ES šalis ir iš jų nepatirs kaštų ir nepatogumų, kurie susidarydavo dėl muitinės procedūrų taikymo.
- Valstybinėje mokesčių inspekcijoje turės būti sukurta nauja prekybos su ES šalimis apskaitos mokesčių administravimo tvarka;
- Statistikos departamente turės būti sukurta ES vidaus prekybos duomenų ir apskaitos sistema.

Šioje studijoje nenagrinėjami pokyčiai, kuriuos sukels muitų ir kitų mokesčių dydžio ir surinkimo tvarkos pasikeitimai.

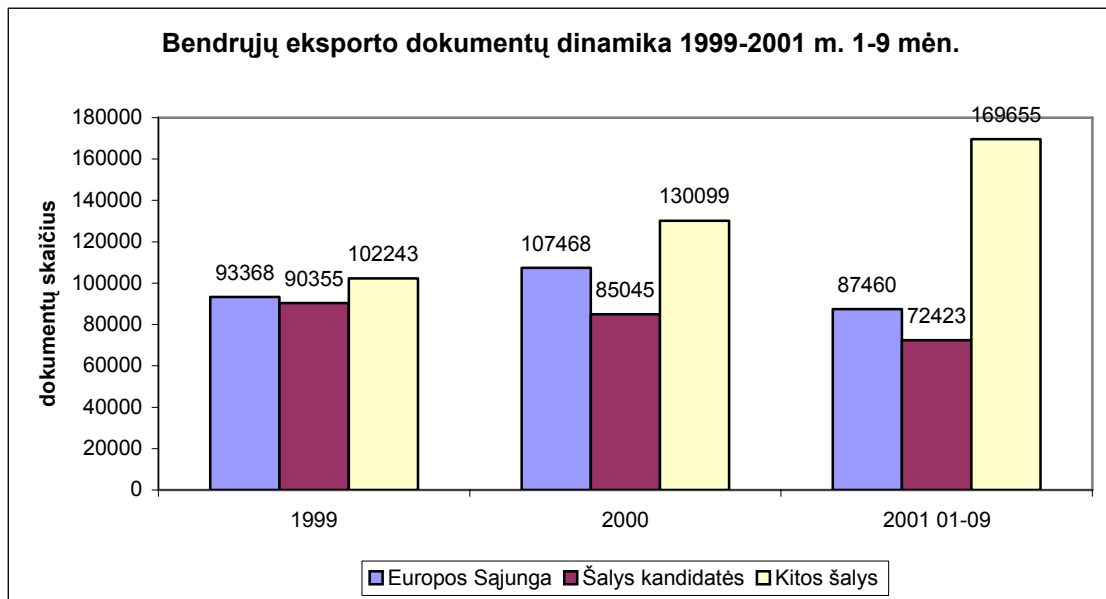
Muitinės departamento ir jam pavaldžių tarnybų sąlyginiu darbo apimtį rodikliu galima laikyti eksporto, importo arba tranzito dokumentų, apdorojamų šiose tarnybose skaičių, nes užsienio prekybos apimtys nebūtinai tiesiogiai proporcingai siejasi su Muitinės darbo apimtimi.

Atlikus 1999 – 2001 metų sausio – rugsėjo mėnesių bendrųjų muitinės dokumentų analizę nustatyta, kad 86-88 % įformintų bendrųjų importo dokumentų skaičiaus yra dokumentai skirti importui iš ES ir šalių kandidačių ir 64 – 49 % eksporto bendrųjų dokumentų skirti eksportui į ES ir šalis kandidates.

Grafikas 6.3

Grafikas 6.4

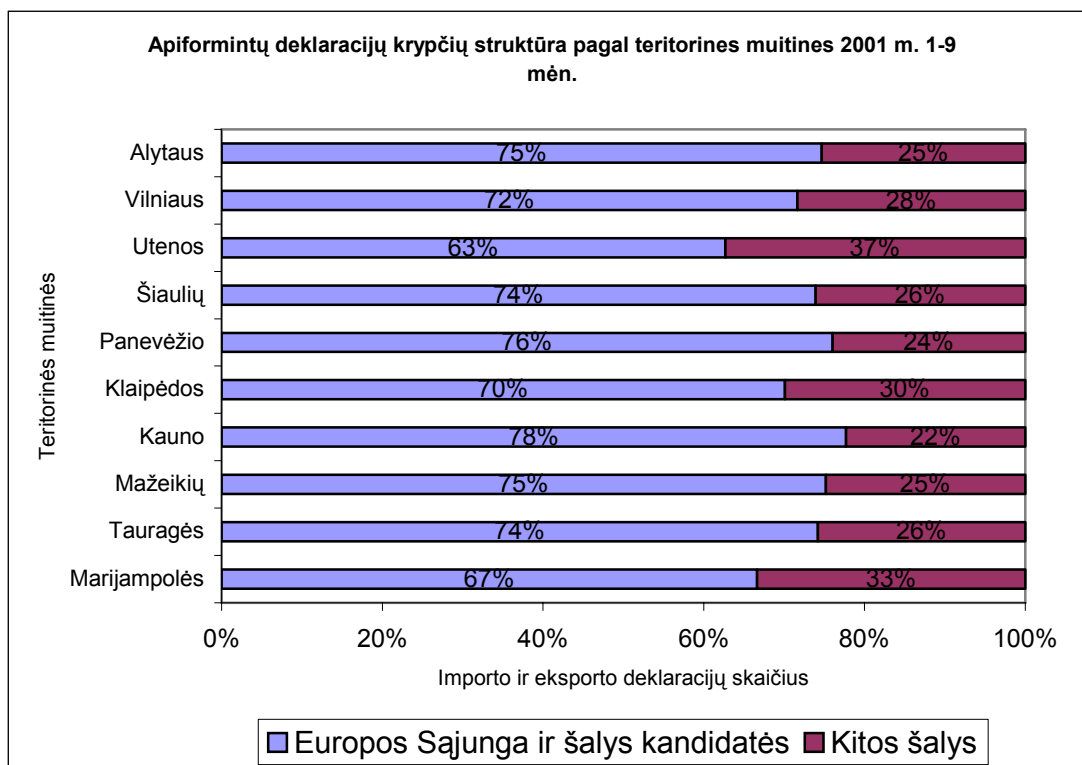

Prognozuojant, kad Lietuvos ūkis išlaikys dar 1-3 metus užsienio prekybos augimo tempus, panašius į vyravusius 1997-2001 metais, galima tikėtis, kad Lietuvai tapus ES nare įforminamų bendrųjų muitinės dokumentų (procedūrų) skaičius gali sudaryti 48-68 % 2001 metais numatomo įforminti dokumentų skaičiaus. Tai reiškia, kad tradicinė Muitinės tarnybų darbų apimtis gali sumažėti 30- 50 %, lyginant su 2001 metų lygiu. Tai reiškia, kad kitoms muitinės funkcijoms vykdyti arba kitoms valstybinio valdymo funkcijoms per metus gali būti nukreipiama nuo 35 – 50 milijonų litų valstybės biudžeto lėšų, kurios buvo skiriamos tradicinei Lietuvos muitinės veiklai finansuoti.

Muitinės tarnybų darbų apimties mažėjimas ypatingai palies muitinės postus Lenkijos ir Latvijos pasienyje. Šiuo metu Lietuvos - Lenkijos pasienio postuose dirba 156 pareigūnai, Lietuvos - Latvijos pasienyje – 189 pareigūnai. Kadangi valstybinės sienos su šiomis šalimis taps vidinėmis ES šalių sienomis, šiuose postuose galima tik atsitiktinė tikrinimo procedūra, muitinis tikrinimas kartu su kitomis žinybomis krizinių situacijų (kempinligės, dioksino ir pan.) metu.

Tradicinės muitinės veiklos apimčių sumažėjimas tolygiai palies visus teritorinius padalinius.

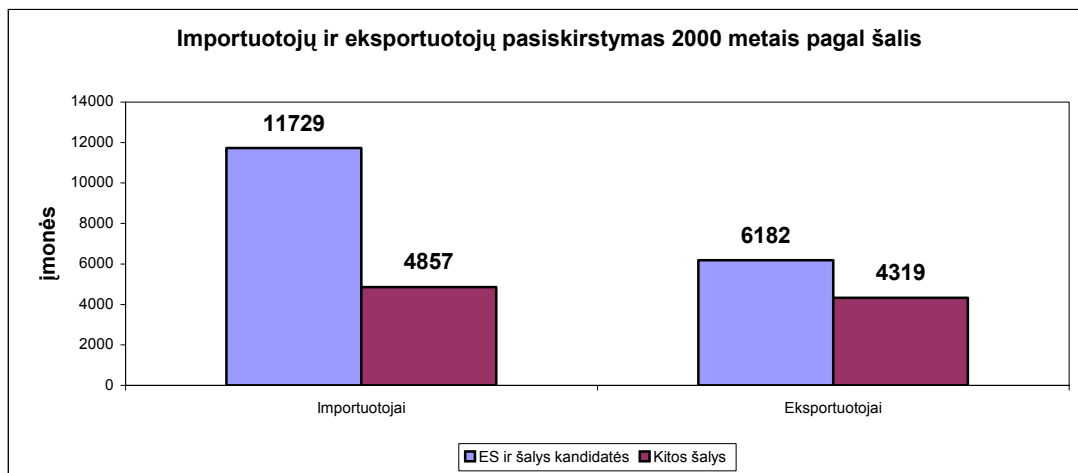
Grafikas 6.5

Įvertinus tai, kad jau šio metu egzistuoja didelis teritorinių muitinių apkrovimo netolygumas ir tai, kad dar sumažės jų veiklos apimtys, įstojus Lietuvai į ES, ir numatomą veiklos kompiuterizavimą, autorių nuomone tikslinga, atlikti teritorinių muitinės padalinių restruktūrizavimą, dalį jų panaikinant ir perduodant jų funkcijas keliems arba vienam struktūriniam vienetui. Dabartiniu metu parengtam teritorinių muitinių reorganizavimo projekte yra apsistota ties 5 teritorinių muitinių variantu, tačiau, autorių nuomone, perspektyvoje reikėtų grįžti prie šio klausimo ir rimtai išanalizuoti Estijos patirtį, jos muitinės veiklos modelį, kuris teritorinių muitinių kaip savarankiškų muitinės įstaigų iš vis netaiko. Vietoj jų veikia teritoriniai tiesiogiai administruojami teritoriniai direktoratai. Biudžeto lėšų racionalių panaudojimo ir valdymo efektyvumo didinimo prasme tai svarstytinas klausimas.

Šiuo metu eksporto operacijas Lietuvoje atlieka apie 8 tūkstančiai ūkio subjektų, importo - daugiau nei 13.5 tūkstančio ūkio subjektų. 2000 metų duomenimis 78 % ūkio subjektai, atlikę eksporto procedūras eksportavo prekes ir paslaugas į ES šalis arba šalis kandidates, o visų importuotojų tarpe - 87 % prekiaavo su ES šalimis arba šalimis kandidatėmis.

Grafikas 6.6

Galima prognozuoti, kad prekybos su ES šalimis teikiamus pranašumus įstojus į ES pajaus 17- 20 tūkstančių Lietuvos ūkio subjektų. Šis poveikis pasireikš:

- Greitesniu krovinių pristatymu dėl fizinės krovinio patikros nereikalingumo;
- Paprastesniu apskaitos dokumentų įforminimu;
- Galimybe naudotis kitų ES šalių muitinių paslaugomis;
- Nereikės finansinių garantijų.

Šie veiksniai padidins Lietuvos ūkio subjektų konkurencingumą nes atpigs dalies prekių ir paslaugų kaina ES šalių rinkose dėl sumažėjusių transporto ir muitinės kontrolės kaštų, padidins Lietuvos kaip tranzito valstybės, per kurią iš ES šalių į NVS šalis transportuojamos prekės, patrauklumą dėl paprastesnių muitinės kontrolės pozicijų.

Ūkio subjektų laukiamas ekonominis efektas dėl transporto ir muitinės kontrolės kaštų sumažėjimo buvo apskaičiuotas, įvertinat:

- Sumažėjusias laiko sąnaudas kertant valstybinę sieną;
- Sumažėjusiais laiko sąnaudas apiforminant krovinius muitinės tarnybose;
- Sumažėjusias laiko sąnaudas ruošiant muitinės dokumentus;
- Importo ir eksporto garantijų kaštus.

Kaštai susidarantys dėl laiko sąnaudų kertant Lietuvos valstybinę sieną ir būsimąsias ES vidines sienas bei apiforminant krovinius muitinės tarnybose sudaro vidutiniškai **556 milijonus litų per metus**. Ši kaštų sumažėjimą patirs ūkio subjektai importuojantys arba eksportuojantys prekes į ES šalis.

Sąnaudos patiriamos ruošiant muitinės dokumentus, pasikeitus prekybos su ES šalimis tvarkai, gali sumažėti **120 milijonų litų per metus**.

Ūkio subjektai prekiaujantys su ES šalimis gali tikėtis, kad šis procesas atpigs 650-700 milijonų litų, kas sudaro 2,3 % visos deklaruojamos metinės importo ir eksporto vertės.

Ūkio subjektai, kurie užsiims eksportu į ES šalis gali tikėtis iki 374.9 milijonų litų metinio ekonominio efekto, kas sudarys 2.8 % visos deklaruojamos eksporto vertės.

Ūkio subjektai, kurie užsiims importu iš ES šalių gali gauti 301.1 milijono litų metinį ekonominį efektą, tai sudarys 2.0 % visos deklaruojamos eksporto vertės.

Didžiausią efektą ūkio subjektų tarpe pajaus apdirbamoji pramonė. Tarp atskirų šios pramonės šakų, nevertinant naftos produktų gamybos, didžiausia eksportuojamų prekių vertės dalis tenka drabužių siuvimo – 21.0 %, maisto produktų ir gėrimų gamybos- 11.2 %, tekstilės gaminių gamybos – 10.6 %, chemikalų ir chemijos pramonei 9.7 %, medienos gaminių, išskyrus baldų gamybą - 7.2 procentai bendros metinio ekonominio efekto sumos.

Lentelė 6.1

Eksportas pagal ekonominės veiklos rūšis (1)		Iš viso	ES	Kandidatės į ES
Iš viso		15404038,7	7459930,0	3848004,6
A	Žemės ūkis, medžioklė ir miškininkystė	529605,0	208859,9	123036,2
01	Žemės ūkis, medžioklė ir susijusių paslaugų veikla	380125,7	125194,1	69985,3
02	Miškininkystė, medienos ruošą ir susijusių paslaugų veikla	149479,3	83665,8	53051,0
B	Žuvininkystė	5214,4	3515,2	1476,1
05	Žuvininkystė, žuvivaisos ir žuvų ūkių darbas; paslaugų veikla būdinga žvejybai	5214,4	3515,2	1476,1
C	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	266530,9	33203,5	226728,3
10	Akmens ir rusvųjų anglių kasyba, durpių gavyba	41934,4	32422,5	6410,1
11	Nevalytos naftos ir gamtinių dujų gavyba; paslaugų veikla būdinga naftos ir dujų gavybai, išskyrus žvalgybą	210847,0	-	210847,0
13	Metalo rūdų kasyba	349,9	298,3	20,9
14	Kita kasyba ir karjerų eksploatavimas	13399,6	482,7	9450,2
D	Apdirbamoji pramonė	14479785,3	7207028,3	3434301,0
15	Maisto produktų ir gėrimų gamyba	1458037,8	543623,8	300133,0
16	Tabako gaminių gamyba	94111,2	198,6	80494,3
17	Tekstilės gaminių gamyba	966125,3	694324,9	102312,3
18	Drabužių siuvimas (gamyba); kailių išdirbimas ir dažymas	1653428,2	1544409,0	41224,5
19	Odų rauginimas ir išdirbimas; lagaminų, rankinių, balno reikmenų, pakinktų ir avalynės gamyba	159728,9	87841,4	31971,7
20	Medienos bei medienos ir kamštienos gaminių bei dirbinių, išskyrus baldus, gamyba; gaminių iš šiaudų ir pynimo medžiagų gamyba	726291,9	474984,8	67180,0
21	Plaušienos, popieriaus ir popieriaus gaminių gamyba	152921,8	13480,1	49201,5
22	Leidyba, spausdinimas ir įrašytų laikmenų atgaminimas	45881,7	3778,0	14796,7
23	Kokso, rafinuotų naftos produktų ir branduolinio kuro gamyba	3348476,1	1491258,3	1604159,6
24	Chemikalų ir chemijos pramonės gaminių gamyba	1016126,6	522581,6	208123,1
25	Guminių ir plastikinių gaminių gamyba	426282,3	98822,6	104121,1
26	Kitų nemetalo mineralinių produktų gamyba	192352,7	59613,1	58959,8
27	Pagrindinių metalų gamyba	411691,8	184454,6	88603,0
28	Metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrangą, gamyba	197424,1	88238,9	47947,7
29	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, mašinų ir įrangos gamyba	513006,6	139243,7	124880,1
30	Įstaigos įrangos ir kompiuterių gamyba	86086,5	13823,2	38378,7
31	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, elektros mašinų ir aparatūros gamyba	340086,3	232583,3	30385,7
32	Radio, televizijos ir ryšių įrangos bei aparatūros gamyba	601715,2	220763,5	245343,5
33	Medicinos, tiksliųjų ir optinių prietaisų, įvairių tipų laikrodžių gamyba	152038,7	62247,8	21476,8
34	Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba	946696,6	68581,6	66302,1
35	Kitos transporto įrangos gamyba	497865,8	284337,0	71649,6
36	Baldų gamyba; kita, niekur kitur nepriskirta, gamyba	493409,1	377838,6	36656,1
E	Elektros, dujų ir vandens tiekimas	99622,7	11,8	56938,9
40	Elektros, dujų, garo ir karšto vandens tiekimas	99622,7	11,8	56938,9
K	Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	3011,8	471,8	1012,0
72	Kompiuteriai ir su jais susijusi veikla	1257,4	28,7	910,3
74	Kita verslo veikla	1754,4	443,1	101,7
O	Kita komunalinė, socialinė ir asmeninė aptarnavimo veikla	5026,6	1468,9	2093,4
92	Poilsio organizavimo, kultūrinė ir sportinė veikla	5026,6	1468,9	2093,4
93	Kita aptarnavimo veikla	-	-	-
Prekės, neklasifikuojamos kitose pozicijose		15242,1	5370,6	2418,7

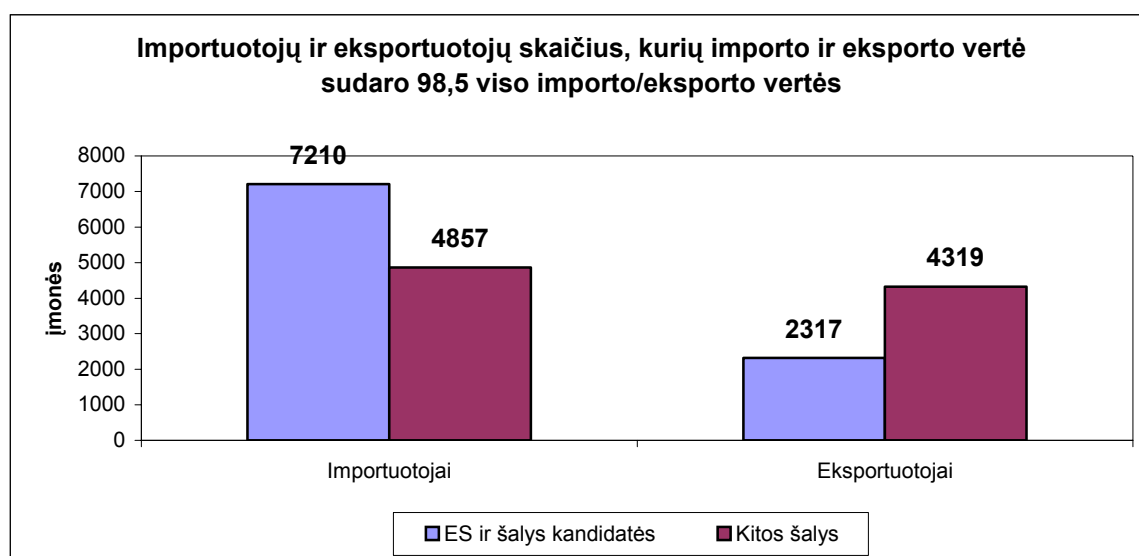
Našo Muitinės kodekso taikymas pareikalaus pertvarkymų mokesčių apskaitos sistemoje. Ūkio subjektai apie prekybą su ES šalimis kas mėnesį turės informuoti

mokesčių inspekciją. Tam šiuo metu rengiama speciali VIES deklaracijos forma. Lietuvoje numatoma, kad VIES deklaracija atliks ir Intrastato deklaracijos vaidmenį.

Įstojus į ES užsienio prekybos statistika bus vykdoma per dvi sistemas: intrastatą ir extrastatą. Intrastato sistema skirta apdoroti ES šalių tarpusavio prekybos duomenis, extrastato – likusių šalių prekybos duomenims apdoroti. Šiuo metu Statistikos departamente egzistuoja extrastato duomenų apdorojimo sistema.

Intrastato duomenims apdoroti turi būti sukurta speciali tarnyba Statistikos departamente. Intrastato kontrolė vykdoma atrankiniu būdu. Yra nustatoma metinės užsienio prekybos riba, kurios nepasiekusios įmonės atleidžiamos nuo Intrastato deklaracijos pildymo. Nustatyta, kad turi būti apskaitoma ne mažiau kaip 98.5 % viso eksporto ir importo.

Grafikas 6.7

Prognozuojama, kad per mėnesį reikės apklausti 10 tūkst. ūkio subjektų, kurie prekiaus su ES šalimis. Intrastato sistemos įgyvendinimas pareikalaus 3.5-4 milijonų litų per metus.

PRIEDAI

1 priedas
Apklauso klausimynas

1. Kaip vertinate Muitinės veiklos pokyčius per pastaruosius du metus?
2. Ar esate susipažinęs su ES Muitinės kodeksu, jo taikymo nuostatomis?
3. Ar esate susipažinęs su naujomis Lietuvos Muitinės kodekso papildymo ir pakeitimo įstatymo nuostatomis? Ar dalyvavote jo svarstyme, teikėte pasiūlymus?
4. Ar sutiktumėte su teiginiu, kad Lietuvos muitinės veikla tampa liberalesne?
5. Kaip vertinate Lietuvos muitinės teisinę bazę: įstatymus, poįstatyminius aktus?
6. Kaip vertinate muitinės procedūras? Kurios iš jų kelia daugiausia problemų?
7. Kaip vertinate galimybę pasinaudoti lengvatomis, taikomoms patikimo ūkio subjekto statuso įmonėms?
8. Kaip vertinate Muitinės informacinės sistemos vaidmenį? Kokios problemos kyla dėl atskirų jos posistemių?
9. Jei kyla problemų, kur dažniausiai jas pavyksta išspręsti: pasienio kontrolės poste, muitinio tikrinimo poste, teritorinėje muitinėje, Muitinės departamente?
10. Kaip vertinate muitinės darbo organizavimą? Kas krenta į akis lyginant su ES valstybėmis?
11. Ar sutiktumėte bendradarbiauti su Muitine kovojant su pažeidimais, kontrabanda, kitu šešėliniu verslu?
12. Kaip vertinate Muitinės iniciatyvą dėl “Tarpusavio supratimo memorandumų” pasirašymo, Muitinės konsultacinio komiteto veiklą?
13. Ką jūsų nuomone, galima būtų priskirti prie prioritetinių (reikalaujančių neatidėliotino pertvarkymo) Muitinės veiklos sričių? (Nurodykite tris svarbiausias)
14. Ar jums žinomos Muitinės organizacinės-valdymo sistemos pertvarkymo kryptys? Jei taip, kaip jas vertinate?
15. Kokie jūsų lūkesčiai dėl Lietuvos stojimo į ES ir Muitų Sąjungą?

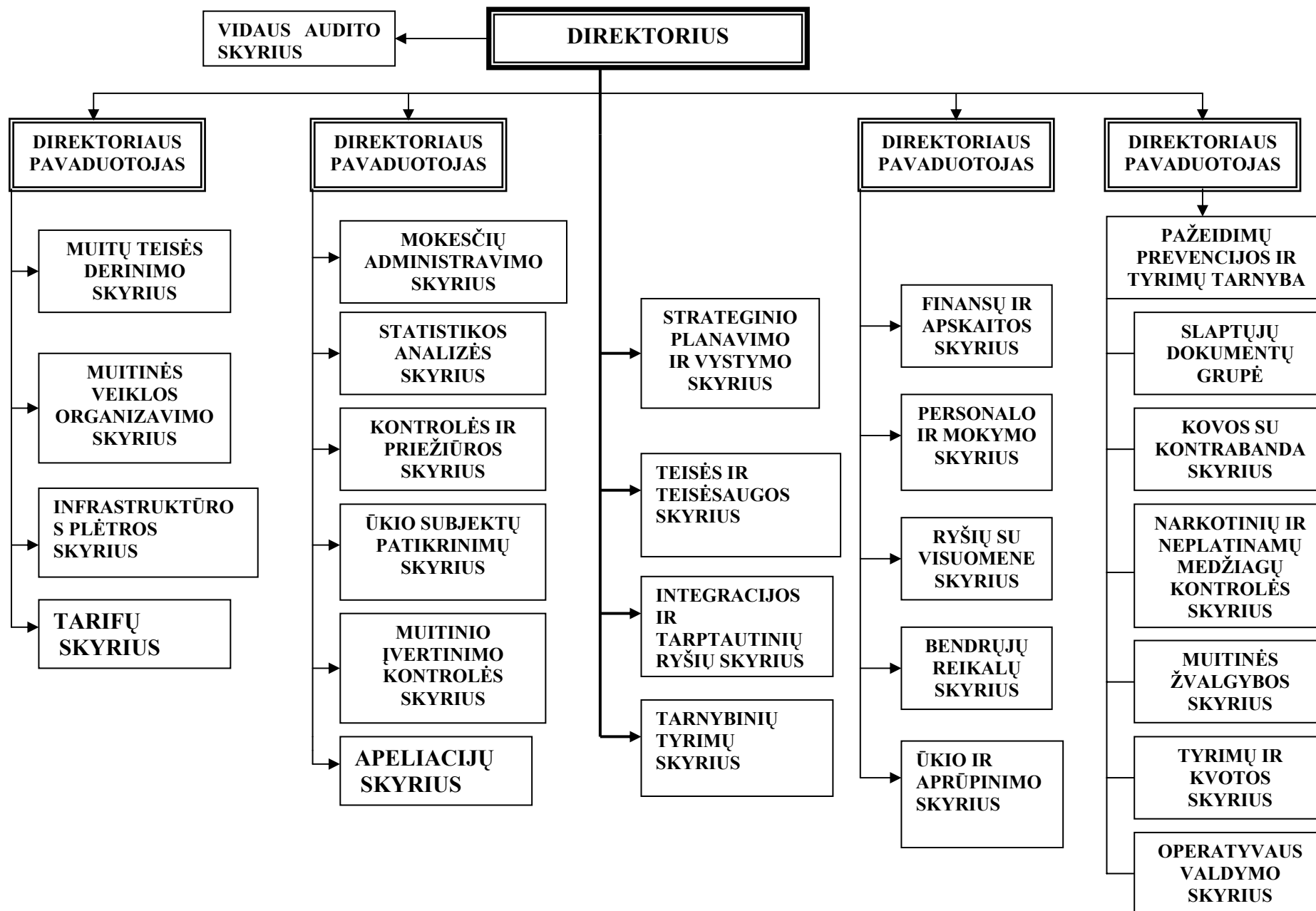
ES Muitų kodekso ir jo taikymo nuostatų pasekmių įvertinimo tyrimo apklausos atstovų sąrašas

Interesų grupė	Pareigos	Vardas, pavardė
<p>1. Visuomeninės verslo organizacijos</p> <p>1.1. Lietuvos pramoninkų konfederacija</p> <p>1.2. Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliai asociacija “Linava”</p> <p>1.3. Lietuvos nacionalinė ekspeditorių asociacija “Lineka”</p> <p>1.4. Lietuvos draudikų asociacija</p> <p>1.5. Nacionalinė muitinės tarpininkų asociacija</p> <p>1.6. Nacionalinė eksporto-importo terminalų ir muitinės sandėlių asociacija</p> <p>1.7.</p>	<p>1. Viceprezidentas</p> <p>2. Muitų politikos komisijos pirmininkas</p> <p>Ekspertas muitinės klausimams</p> <p>Prezidiumo narys</p> <p>Prezidentas</p> <p>Prezidentas</p> <p>Generalinis sekretorius</p>	<p>M.Aleliūnas</p> <p>A.Jablonskis</p> <p>A.Giedrys</p> <p>E.Daukantas</p> <p>V.Geržonas</p> <p>A.Jablonskis</p> <p>P.Darginavičius</p>
<p>2. Valstybinės institucijos</p> <p>2.1. Statistikos departamentas</p> <p>2.2. Muitinės departamentas</p> <p>2.3. Muitinės departamento Muitinės informacinių sistemų centras</p>	<p>Užsienio prekybos statistikos skyriaus viršininkė</p> <p>1. Direktoriaus pavaduotojas</p> <p>2. Strateginio planavimo ir vystymo skyriaus viršininkas</p> <p>3. Muitų teisės derinimo skyriaus viršininkas</p> <p>4. Integracijos ir tarptautinių ryšių skyriaus viršininkė</p> <p>5. Tarifų skyriaus viršininkė</p> <p>6. Personalo ir mokymo skyriaus viršininkas</p> <p>7. Muitinės veiklos organizavimo skyriaus viršininkas</p> <p>8. Teisės ir teisėtvarkos skyriaus viršininkas</p> <p>9. Kontrolės ir priežiūros skyriaus viršininkė</p> <p>1. Direktorius</p> <p>2. Statistikos ir duomenų apdorojimo skyriaus viršininkė</p>	<p>V.Kasperiušienė</p> <p>J. Miškinis</p> <p>R.Kėdikas</p> <p>Š. Avižienis</p> <p>A.Jovaišienė</p> <p>V.Miekiene</p> <p>V.Vėgelis</p> <p>V.Volungevičius</p> <p>K. Puidokas</p> <p>N.Motiejūnaitė</p> <p>V.Kaškėlis</p> <p>R.Petrulytė</p>
<p>3. Ūkio subjektai</p> <p>3.1. Klaipėdos valstybinė uosto direkcija</p> <p>3.2. UAB “Baltic Logistic Systems – Vilnius”</p> <p>3.3. AB “Mažeikių nafta”</p> <p>3.4. UAB “Apranga”</p> <p>3.5. UAB “Dvarčionių keramika”</p> <p>3.6. UAB “Baltijos garantas”</p>	<p>Generalinis direktorius</p> <p>Generalinis direktorius</p> <p>Muitinės procedūrų skyriaus viršininkas</p> <p>Direktorius</p> <p>Muitinės procedūrų draudimo</p>	<p>Bartusevičius</p> <p>V.Kudrys</p> <p>G.Grygolaitis</p> <p>R.Perveneckas</p> <p>V.Geržonas</p>

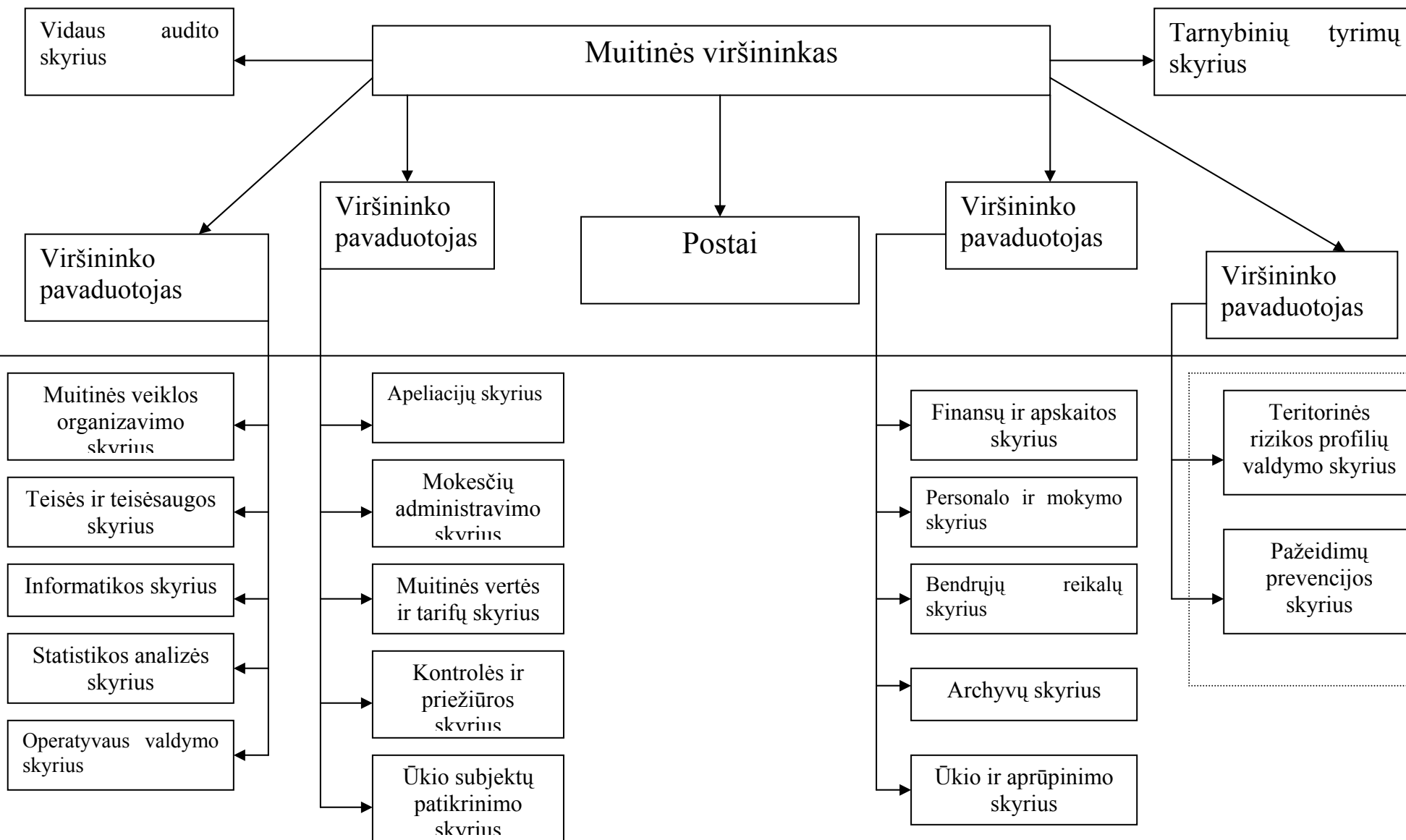
3.7. UAB "Schenker – BTL"	skyriaus viršininkas	E.Daukantas
3.8. UAB "Vingis" (krovinių terminalas)	Vykdantysis direktorius	A.Želvys
3.9. Vilniaus aerouosto importo-eksporto terminalas	Direktorius	E.Ignatavičius

MUITINĖS DEPARTAMENTO STRUKTŪRINĖ SCHEMA

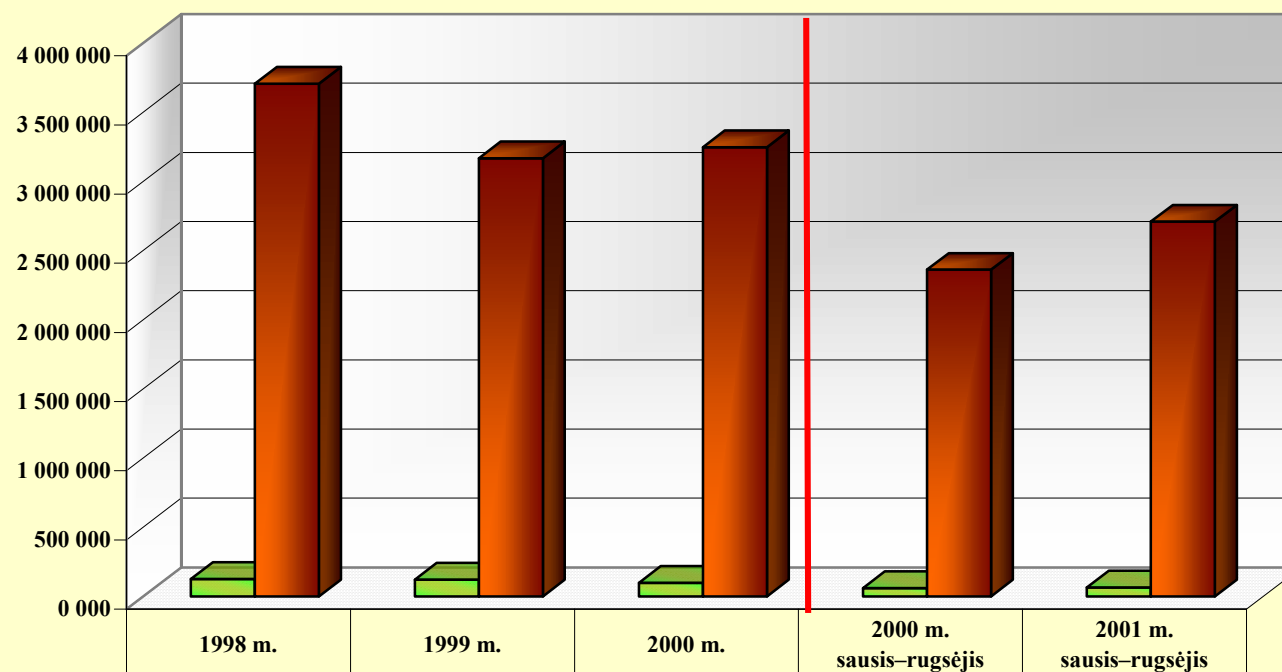

Teritorinių muitinių organizacinė-valdymo struktūra

**SURINKTA MOKESČIŲ IR PVM, APSKAIČIUOTO IR PERDUOTO KONTROLIUOTI VMI,
BEI GAUTA ASIGNAVIMŲ, TŪKST.LT**

■ Gauti asignavimai iš biudžeto, tūkst. Lt	126 144	122 699	98 720	61401	65220.7
■ Surinkta mokesčių ir PVM, apskaičiuoto ir perduoto kontroliuoti VMI, tūkst. Lt	3 708 100	3 169 094	3 247 411	2362807	2710667

* Biudžeto lėšų graža už vieną gautą litą (įskaitant PVM, muitinės apskaičiuotą ir perduotą kontroliuoti VMI):

1998 m. – 29,40 Lt;
1999 m. – 25,83 Lt;
2000 m. – 32,90 Lt;

2000 m. sausis-rugsėjis – 38,48 Lt;
2001 m. sausis-rugsėjis – 41,56 Lt.

IFORMINTA BENDRŲJŲ EKSPORTO
DOKUMENTŲ

	Metai	Šalių grupės									
		EU	CIS	CEFTA	EFTA	KITOS	ESTIJA	LATVIJA	KIPRAS	TURKIJA	VISO
Muitinė Viso	1999	93368	78959	23305	5083	18201	10090	55810	440	710	285966
	2000	107468	104976	23437	3625	21498	11437	48601	131	1439	322612
	2001 01-09	87460	147297	22704	3961	18397	10873	37781	197	868	329538
Marijampolės	1999	3437	5686	2611	55	229	113	780	2	2	12915
	2000	4297	17002	4364	48	233	107	1323		6	27380
	2001 01-09	3964	36146	4585	63	278	135	776	1		45948
Tauragės	1999	4020	2026	178	65	232	64	311		3	6899
	2000	4121	3155	180	56	376	58	462	6	4	8418
	2001 01-09	3876	4586	353	60	433	51	233	16		9608
Mažeikių	1999	4942	4457	3680	2143	3242	598	18047	331	1	37441
	2000	4552	2456	1250	216	715	524	3170	6	4	12902
	2001 01-09	3743	2191	2054	174	407	609	2599	1		11778
Kauno	1999	20123	10516	4122	531	2972	2100	8101	3	37	48505
	2000	24338	13845	4228	644	3244	1893	5890		31	56813
	2001 01-09	18179	17946	4209	830	2694	1589	6762	5	11	52225
Klaipėdos	1999	11878	10617	1160	424	3990	650	3016	89	13	31837
	2000	13626	10010	1242	427	6441	666	3490	106	13	36021
	2001 01-09	11365	12310	1310	541	4625	550	2862	141	5	33709
Panevėžio	1999	8686	4364	1036	305	2500	1032	4556	2	590	23071
	2000	9086	6016	1825	328	2836	787	5564	3	1316	27761
	2001 01-09	6822	8207	1578	415	2388	589	4189		785	24973
Šiaulių	1999	8495	5171	1034	227	338	914	6514	1	6	22700
	2000	10627	8097	998	208	461	1042	8203		1	29637
	2001 01-09	9165	14773	1143	226	506	628	5507	5	1	31954
Utenos	1999	3170	3164	249	142	278	172	1647			8822
	2000	4156	4167	532	169	326	318	1944		2	11614
	2001 01-09	3533	7486	307	85	191	400	1304			13306
Vilniaus	1999	22637	29122	5515	952	4124	3960	11392	12	58	77772
	2000	26103	35372	4459	1096	5908	5530	14370	10	61	92909
	2001 01-09	21809	38628	3456	1307	6022	5978	12347	28	66	89641
Alytaus	1999	5980	3836	3720	239	296	487	1446			16004
	2000	6562	4847	4359	433	958	512	1485		1	19157
	2001 01-09	5004	5024	3709	260	853	344	1202			16396

IFORMINTA BENDRŪJŲ IMPORTO DOKUMENTŲ

Šalių grupės

Metai	EU	CIS	CEFTA	EFTA	KITOS	ESTIJA	LATVIJA	KIPRAS	TURKIJA	VISO
1999	344678	51355	70964	8134	17021	13071	25098	112	1600	532033
2000	372550	51209	75080	9103	16991	16026	27528	72	1411	569970
2001 01-09	342652	34364	60561	9135	14224	14999	23173	70	1077	500255
1999	47715	1723	2800	196	143	70	256	15	10	52928
2000	62874	1531	2757	258	257	75	410		18	68180
2001 01-09	62002	499	2852	210	195	33	295			66086
1999	11812	996	1247	64	46	37	132		21	14355
2000	9917	705	1480	73	69	37	132	1	28	12442
2001 01-09	10669	443	1213	222	42	46	254		22	12911
1999	3515	1425	692	200	557	310	1025		10	7734
2000	3564	1408	673	329	383	202	1147		7	7713
2001 01-09	2968	927	436	371	330	192	794	2	16	6036
1999	63908	10069	21460	1168	2382	2231	5532		235	106985
2000	65458	9622	21666	1206	2239	2400	5948	1	256	108796
2001 01-09	53911	6131	16039	1283	1768	1916	4938	10	221	86217
1999	39446	4033	3498	1661	2028	721	2069	57	146	53659
2000	37953	4140	3808	1734	2301	836	2422	41	47	53282
2001 01-09	33104	2836	2806	1107	1976	594	2179	30	45	44677
1999	27666	3655	2582	479	547	1862	3822	4	38	40655
2000	31002	3664	2291	394	466	1876	3936	1	39	43669
2001 01-09	29866	2497	1448	705	347	1342	2969	6	27	39207
1999	26746	2651	2527	866	467	760	2172		181	36370
2000	31578	2645	2999	1198	546	642	2402	8	161	42182
2001 01-09	32282	1755	2476	1186	382	481	1926		82	40570
1999	4238	1275	325	426	153	288	360	2	16	7083
2000	3044	1119	606	342	67	263	396		97	5934
2001 01-09	8735	695	304	660	98	230	780	1	74	11577
1999	106400	23303	31167	2680	10549	6616	9334	34	920	191003
2000	117559	23786	34112	3259	10478	9421	10093	20	753	209481
2001 01-09	100662	16848	28093	3184	8920	9937	8541	21	583	176789
1999	13232	2225	4666	394	149	176	396		23	21261
2000	9601	2589	4688	310	182	274	642		5	18291
2001 01-09	8453	1733	4894	207	166	228	497		7	16185

ĮFORMINTA BENDRŲJŲ TRANZITO DOKUMENTŲ

Šalių grupės

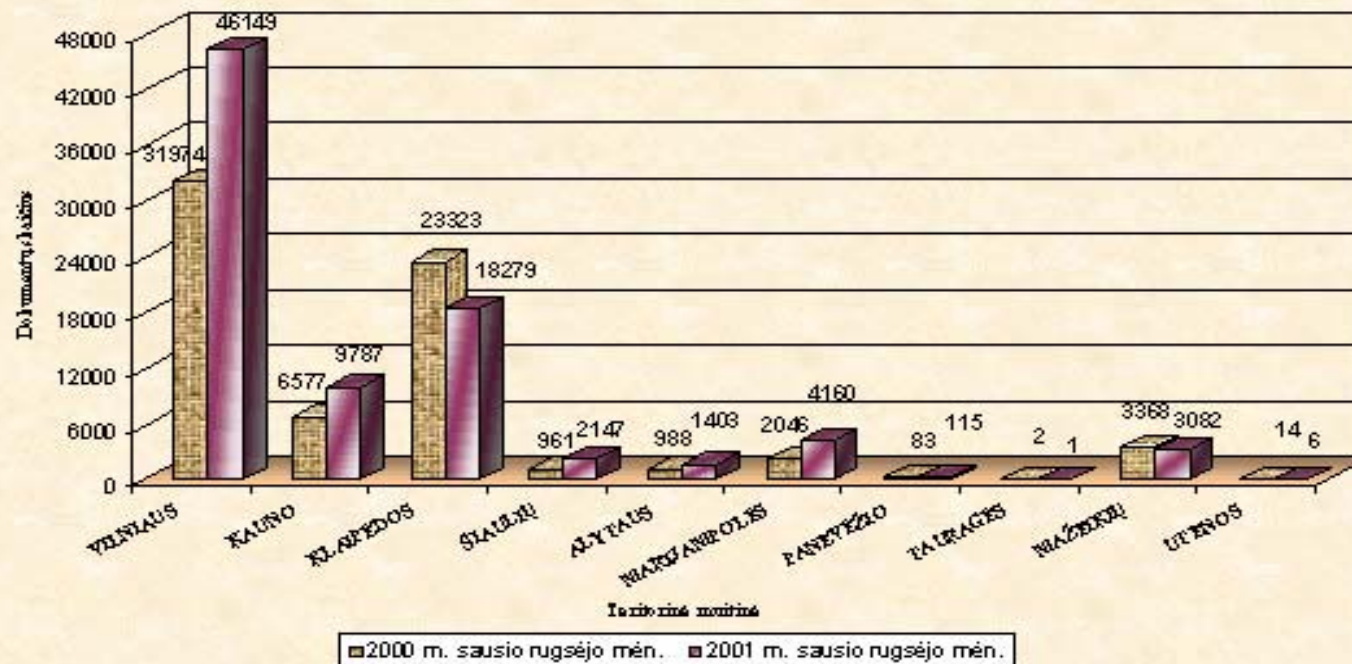
Muitinė	Metai	EU	CIS	CEFTA	EFTA	KITOS	ESTIJA	LATVIJA	KIPRAS	TURKIJA	VISO
Viso	1999	18055	87058	9284	925	5967	555	6561	19	83	128507
	2000	15372	94805	9262	708	2471	675	7571	31	96	130991
	2001 01-09	9658	92790	7339	719	1916	409	5609	36	73	118549
Marijampolės	1999	6790	21138	6169	234	620		1	5		34957
	2000	5143	22536	5954	98	380	1	16	6	1	34135
	2001 01-09	2691	25024	4572	24	161		3	1	3	32479
Tauragės	1999	8	4828	1		6	1				4844
	2000	24	4719					1			4744
	2001 01-09	4	7679	1							7684
Mažeikių	1999	1				2	3	406	1		413
	2000	5	4			25	5	327			366
	2001 01-09	13	2	1		1	3	350	1		371
Kauno	1999	115	282	9	1	191		1		9	608
	2000	980	70		2	119		1	3	1	294
	2001 01-09	71	19	10	1	55	1	22		1	180
Klaipėdos	1999	8257	444	6	601	4482	70	1832	12		15704
	2000	7456	1907	21	554	1737	112	3293	17	11	15108
	2001 01-09	5384	5407	12	616	1592	50	2403	28	5	15497
Panevėžio	1999	149	14	2	8	30	113	1357			1673
	2000	36	28	3	3	9	79	1129			1287
	2001 01-09	11	34		7	8	41	860			961
Šiaulių	1999	85	407	8	1	89	340	2820			3750
	2000	106	556	1	8	39	450	2674	1		3835
	2001 01-09	48	793	16	36	23	292	1845	3		3056
Utenos	1999	6	34	1		224		137			402
	2000	3	36			12		126			177
	2001 01-09	1	29		1		1	116			148
Vilniaus	1999	1417	57699	36	66	223	27	5	1	73	59547
	2000	1679	61531	40	38	128	28	4	4	83	63535
	2001 01-09	773	50800	25	27	73	21	9	3	64	51795
Alytaus	1999	1227	2212	3052	14	100	1	2		1	6609
	2000	622	3418	3243	5	22					7510
	2001 01-09	662	3003	2702	7	3		1			6378

Teritorinių muitinių pareigūnų veiklos apimčių ir vaidmens rodikliai 2001 m. (1-8 mėn.)

Teritorinė muitinė	Faktinis darbuotojų skaičius 2001 m. spalio 1 d.	Iš viso įforminta muitinės deklaracijų 2001 m. sausio - rugsėjo mėn.	Vienam muitinės pareigūnui tenkantis įformintų muitinės deklaracijų skaičius 2001 m. sausio - rugsėjo mėn.	Vienam muitinės pareigūnui tenkantis įformintų muitinės deklaracijų skaičius 2001 m. per vieną mėnesį	Vienam faktiniam darbuotojui tenka surinktų mokesčių be PVM 2001 m. sausio - rugsėjo mėn., tūkst. litų	Vienam faktiniam darbuotojui tenka surinktų mokesčių ir PVM, apskaičiuoto ir perduoto kontroliuoti VMI, 2001 m. sausio - rugsėjo mėn., tūkst. litų
VILNIAUS	712	467690	657	73	1220	1260
KAUNO	240	196836	820	91	1709	1895
KLAIPĖDOS	460	179110	389	43	483	661
TAURAGĖS	98	33553	342	38	155	169
TELŠIŲ APSKR. MAŽEIKIŲ	132	25206	191	21	444	4793
ŠIAULIŲ	211	101328	480	53	432	469
PANEVĖŽIO	213	145669	684	76	498	542
UTENOS	130	34975	269	30	232	451
ALYTAUS	244	61323	251	28	207	238
MARIJAMPOLĖS	314	324990	1035	115	228	235
VISO:	2,754	1,570,680	570,3	63,3	560,8	1091,3

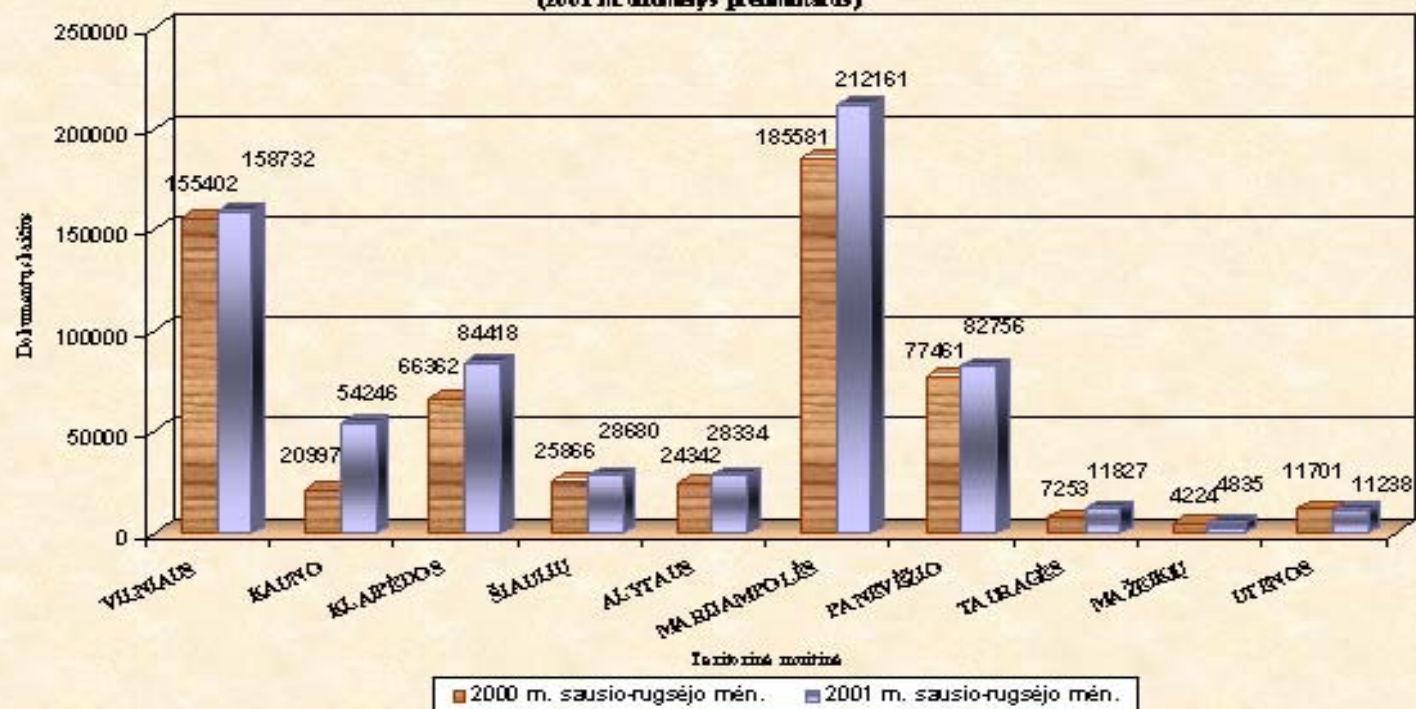

**Įformintų muitinės bendrųjų deklaracijų dinamika
teritorinėse muitinėse
2000-2001 m. sausio-rugsėjo mėn.
(2001 m. duomenys preliminarūs)**

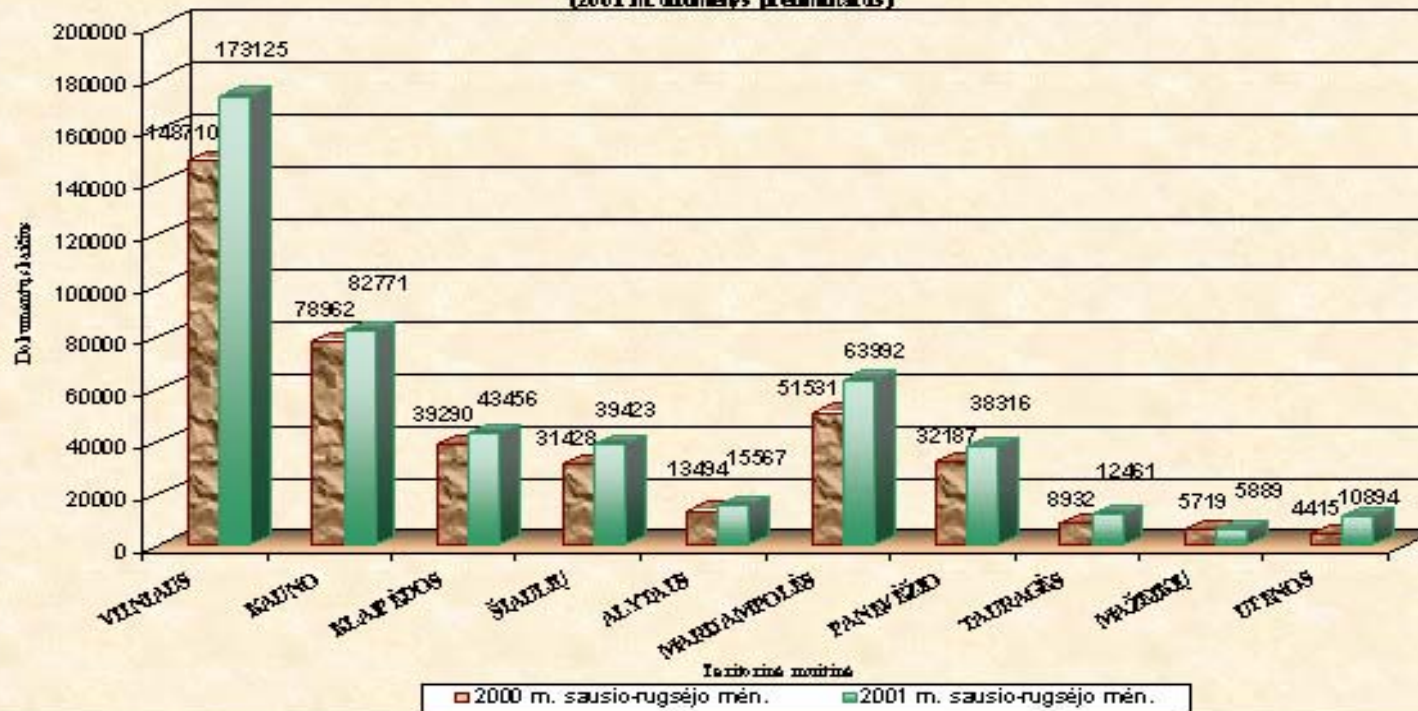

**Įformintų muitinės tranzito deklaracijų dinamika
teritorinėse muitinėse
2000-2001 m. sausio-rugsėjo mėn.
(2001 m. duomenys preliminarius)**

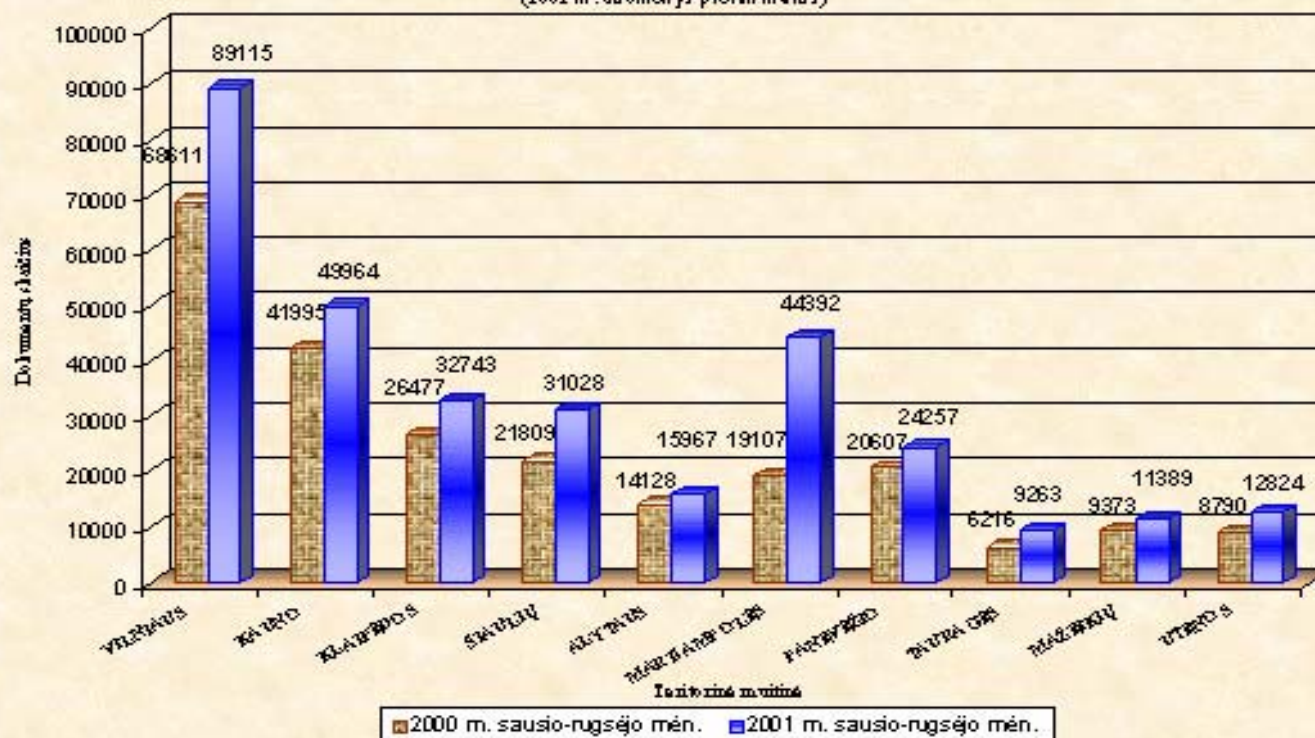

**Įformintų muitinės importo deklaracijų dinamika
teritorinėse muitinėse
2000-2001 m. sausio-rugsėjo mėn.
(2001 m. duomenys preliminarius)**

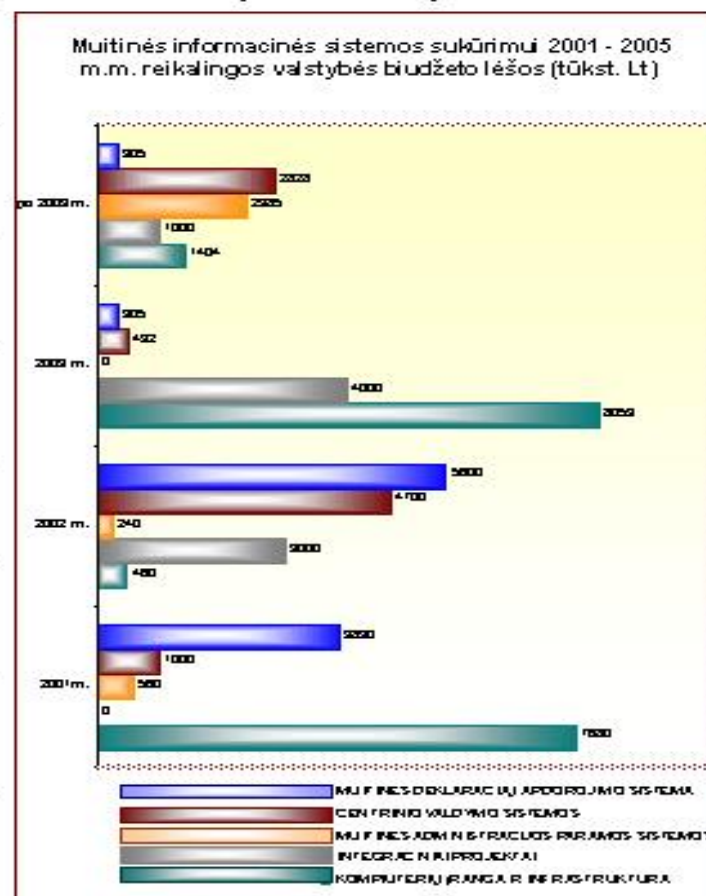

**Ifo mintų muitinės eksporto deklaracijų dinamika
teritorinėse muitinėse
2000-2001 m. sausio-rugsėjo**
(2001 m. duomenys preliminari)

**MUITINĖS INFORMACINĖS SISTEMOS KŪRIMUI
2001 - 2005 m.m. REIKALINGOS BIUDŽETO LĖŠOS (TŪKST.LT)**

Muitinės informacinės sistemos sudėtinės dalys	Valstybės biudžeto lėšų poreikis (tūkst. Lt)				
	2001m.	2002 m.	2003 m.	po 2003 m.	IŠ VISO
MUITINĖS DEKLARACIJŲ APDOROJIMO SISTEMA	3890	5600	305	305	10100
CENTRINIO VALDYMO SISTEMOS	1000	4700	492	2828	9020
MUITINĖS ADMINISTRACIJOS PARAMOS SISTEMOS	560	240	0	2385	3185
KOMPIUTERIŲ ĮRANGA IR INFRASTRUKTŪRA	7680	460	8053	1404	17597
INTEGRACINIAI PROJEKTAI	0	3000	4000	1000	8000
IŠ VISO	13130	14000	12850	7922	47902

Parengė: MUITINĖS INFORMACINIŲ SISTEMŲ CENTRAS

15 priedas

PRIEMONIŲ INTEGRUOTAI MUITINĖS INFORMACINEI SISTEMAI
ĮDIEGTI PLANAS

Tikslas	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas
1. Parengti integruotos muitinės informacinės sistemos (toliau vadinama - MIS), pagrįstos naujausiomis informacinėmis ir ryšio technologijomis, projektą	parengti viešojo pirkimo „Integruotos muitinės informacinės sistemos projekto rengimas ir atskirų jo dalių diegimas" dokumentus, įvertinti pasiūlymus ir sudaryti prekių, paslaugų ir darbų, kurių reikia MIS diegti, pirkimo sutartį	Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos (toliau vadinama - Muitinės departamentas), Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų liepos mėnuo
	atsižvelgiant į naujausius informacinių technologijų laimėjimus ir integracijos į Europos Sąjungą keliamus reikalavimus, patikslinti investicinį projektą „Muitinės informacinės sistemos kūrimas", kuriam pritarta Ūkio ministerijos Investicinių projektų ekspertų komisijos 2000 m. liepos 4 d. protokolu Nr.55	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras, Ūkio ministerija, Finansų ministerija	2001 metų spalio mėnuo
	parengti integruotos MIS specifikaciją, susiejant detalias MIS sudėtinių dalių specifikacijas	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
2. Sukurti ir įdiegti visoje Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje muitinės deklaracijų apdorojimo sistemą	įdiegti muitinės deklaracijų apdorojimo sistemos branduolį ASYCUDA++ programų paketo pagrindu:		
	įdiegti ASYCUDA sistemą visose Kauno teritorinės muitinės įstaigose, kai kuriuose Vilniaus teritorinės muitinės postuose ir atlikti sistemos plėtos parengiamuosius darbus Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio ir Marijampolės teritorinės muitinės postuose	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų liepos mėnuo

	įdiegti ASYCUDA sistemą Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos teritorinėse muitinėse ir užtikrinti ne mažiau kaip 50 procentų visų importo ir eksporto deklaracijų apdorojimą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	įdiegti ASYCUDA sistemą visoje Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų III ketvirtis
	sukurti ir įdiegti nacionalinio tranzito kontrolės sistemą:		
	parengti funkcinius nacionalinio tranzito sistemos reikalavimus, įskaitant bendrojo tranzito procedūros kontrolės reikalavimus	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų spalio mėnuo
	parengti nacionalinio tranzito informacinės sistemos specifikaciją ir sistemos projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	sukurti taikomąją programinę įrangą, išbandyti sistemą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų II ketvirtis
	įdiegti tranzito kontrolės sistemą visose muitinės įstaigose	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų IV ketvirtis
	padidinti sistemos funkcijų skaičių, atsižvelgiant į naujosios kompiuterizuotos tranzito kontrolės sistemos (NCTS) reikalavimus	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2003 metai
	įdiegti kompiuterizuotą mokesčių apskaitos sistemą, sujungtą su muitinės deklaracijų apdorojimo sistema:		
	patvirtinti sistemos funkcinius reikalavimus	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų rugsėjo mėnuo

	parengti informacinės sistemos specifikaciją ir projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	sukurti taikomąją programinę įrangą, išbandyti sistemą ir įdiegti bandomąjį projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų II ketvirtis
	įdiegti sistemą visose muitinės įstaigose	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų III ketvirtis
	suprojektuoti, išbandyti ir įdiegti elektroniniu būdu pateikiamą muitinės deklaracijų apdorojimo sistemą:		
	patvirtinti funkcinis sistemos reikalavimus	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų spalio mėnuo
	parengti informacinės sistemos specifikaciją ir projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	sukurti taikomąją programinę įrangą ir išbandyti sistemą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų I ketvirtis
	įdiegti sistemos bandomąjį projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų II ketvirtis
	įdiegti sistemą visose muitinės įstaigose	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų III ketvirtis
3. Sukurti ir įdiegti MIS centrinio	sukurti kompiuterizuotą integruoto tarifo sistemą, sudarančią galimybes automatizuotai		

valdymo sistemos	apskaičiuoti mokesčius, mokėtinus už importuojamas ir eksportuojamas prekes:		
	parengti atvirojo PHARE konkurso dokumentus, jį paskelbti, įvertinti pasiūlymus ir pasirašyti sutartį su nugalėtoju (toliau vadinama - tiekėjas)	Muitinės departamentas, Centrinė finansų ir kontraktų agentūra, Muitinės informacinių sistemų centras, PHARE ekspertai	2001 metų III ketvirtis
	parengti kompiuterizuotos integruoto tarifo sistemos projektą, sukurti taikomąją programinę įrangą ir išbandyti sistemą	tiekėjas, Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras, PHARE ekspertai	2002 metų III ketvirtis
	įdiegti kompiuterizuotą integruoto tarifo sistemą	tiekėjas, Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras, PHARE ekspertai	2002 metų IV ketvirtis
4. Sukurti ir įdiegti MIS muitinės administracijos paramos sistemą	sukurti (pritaikyti) ir įdiegti automatizuotą biuro sistemą, apimančią korespondencijos ir pavedimų kontrolę, elektroninio pašto funkcijas, biuro elektroninį dokumentą ir jo autorizavimą:		
	parengti sistemos reikalavimus	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų spalio mėnuo
	parengti informacinės sistemos specifikaciją ir projektą, sukurti (parengti) taikomąją programinę įrangą, išbandyti sistemą ir įdiegti bandomąjį jos projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	įdiegti sistemą visose muitinės įstaigose	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų II ketvirtis

5. Sukurti visą Lietuvos Respublikos muitų teritoriją apimančią integruotą muitinės kompiuterių ir ryšių tinklą, pagrįstą naujausiomis informacinėmis ir ryšio technologijomis ir sudaranti galimybes sujungti atitinkamas kontrolės sistemas	sukurti MIS jungtinių kompiuterių ir ryšių tinklą:		
	parengti žinybinio muitinės jungtinio kompiuterių ir ryšių tinklo projektą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų rugsėjo mėnuo
	parengti detalias vietos kompiuterių tinklų, jungtinio tinklo sąsajų, apsaugos sistemų specifikacijas	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų spalio mėnuo
	įdiegti jungtinių kompiuterių ir ryšių tinklą muitinės įstaigose, užtikrinančiose ne mažiau kaip 50 procentų eksporto ir importo deklaracijų apdorojimą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	įdiegti jungtinių kompiuterių ir ryšių tinklą visoje Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų II ketvirtis
6. Sukurti šiuolaikinę muitinės informacinę infrastruktūrą	aprūpinti šiuolaikine kompiuterių ir ryšių technika muitinės įstaigas, užtikrinančias ne mažiau kaip 50 procentų eksporto ir importo deklaracijų apdorojimą	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2001 metų gruodžio mėnuo
	aprūpinti šiuolaikine kompiuterių ir ryšių technika visas muitinės įstaigas	Muitinės departamentas, Muitinės informacinių sistemų centras	2002 metų III ketvirtis

Naujų muitinės įstaigų steigimo ir esamų plėtros papildomi kaštai

(tūkst. Lt.)

Muitinės įstaigos pavadinimas	2002 m.	2003 m.	Viso – pasirengimo laikotarpiui
1. Muitinės kriminalinės tarnybos ir jos regioninių skyrių steigimo lėšų poreikis ⁴ – viso:	8.546,0	4.530,0	13.076,0
t.t.			
įrangai	5.226,0	1.161,0	6.387,0
etatams – sk. žm.	79	79	158
Lt.	3.098,0	3.132,0	6.230,0
mokymams – viso:	222,0	237,0	459,0
t.t. biudžeto lėšos	122,0	157,0	279,0
PHARE lėšos	100,0	80,0	180,0
2. Muitinės informacinių sistemų centro sustiprinimo lėšų poreikis – viso:	12.724,8	15.332,4	28.057,2
t.t.			
įrangai	12.520,0	15.210,0	27.730,0
etatams – sk. žm.	4	2	6
Lt.	124,8	62,4	187,2
mokymams	80,0	60,0	140,0
3. Muitinės laboratorijai sustiprinti lėšų poreikis – viso:	1.265,0	759,0	2.024,0
t.t.			
įrangai	1.183,0	705,0	1.888,0
etatams – sk. žm.	3	2	5
Lt.	66,0	39,0	105,0
Mokymai	16,0	15,0	31,0
Iš viso:	22.535,8	20.621,4	43.157,2
t.t.			
įrangai	18.929,0	17.076,0	36,005
papildomiems etatams – sk. žm.	86	83	169
Lt.	3.288,8	3.233,4	6.522,2
mokymai	318,0	312,0	630,0

⁴ Muitinės kriminalinė tarnyba kaip savarankiška muitinės įstaiga pradės funkcionuoti nuo 2002 m. sausio 1 d.

Naujų Muitinės departamento skyrių steigimo ir esamų plėtros papildomi kaštai
(tūkst. Lt.)

Skyriaus pavadinimas	2002 m.	2003 m.	Viso – pasirengimo laikotarpiui
1. Naujo “Bendrosios žemės ūkio politikos” skyriaus steigimo lėšų poreikis – viso:	82,4	327,4	409,8
t.t.			
įrangai	21,0	82,0	103,0
etatams – sk. žm.	2	8	10
Lt.	59,0	235,8	294,8
mokymai	2,4	9,6	12,0
2. Esamų skyrių plėtimo lėšų poreikis			
2.1. Tarifų skyrius – viso:	70,0	96,0	166,0
t.t.			
įrangai	-	21,0	21,0
etatams – sk. žm.	2	2	4
Lt.	40,0	40,0	80,0
mokymai – viso:	30,0	35,0	65,0
t.t. PHARE	20,0	20,0	40,0
2.2. Kontrolės ir priežiūros skyrius – iš viso:	10,0	217,5	227,5
t.t.			
įrangai	-	52,5	52,5
etatams – sk. žm.	-	5	5
Lt.	-	150,0	150,0
mokymai – viso:	10,0	15,0	25,0
t.t. PHARE	10,0	10,0	20,0
2.3. Ūkio subjektų patikrinimo (išorinio audito) skyrius – viso:	100,0	275,0	375,0
t.t.			
įrangai	-	115,0	115,0
etatams – sk. žm.	-	3	3
Lt.	-	60,0	60,0
mokymai – viso:	100,0	100,0	200,0
t.t. biudžeto lėšos	-	-	-
PHARE ir Danijos lėšos	100,0	100,0	200,0
2.4. Mokesčių ir administravimo skyrius – viso:	92,0	52,5	144,5
t.t.			
įrangai	-	11,5	11,5
etatams – sk. žm.	2	1	3
Lt.	80,0	40,0	120,0
mokymai – viso:	12,0	1,0	13,0
t.t. biudžeto lėšos	2,0	1,0	3,0
PHARE lėšos	10,0	-	10,0
2.5. Finansų ir apskaitos skyrius – viso:	2,0	157,5	159,5
t.t.			

įrangai	-	34,5	34,5
etatams – sk. žm.	-	3	3
Lt.	-	120,0	120,0
mokymai	2,0	3,0	5,0
2.6. Integracijos ir tarptautinių ryšių skyrius – viso:	5,0	56,5	61,5
t.t.			
įrangai	-	11,5	11,5
etatams – sk. žm.	-	1	1
Lt.	-	40,0	40,0
mokymai	5,0	5,0	10,0
Iš viso MD plėtrai:	361,4	1.182,4	1.543,8
t.t.			
įrangai	21,0	328,0	349,0
etatams – sk. žm.	6	23	29
Lt.	179,0	685,8	864,8
mokymai – viso:	161,4	168,6	330,0
t.t. biudžeto lėšos	21,4	43,6	65,0
PHARE ir Danijos pagalba	140,0	125,0	265,0

18 priedas

Teritorinių muitinių naujų skyrių ir esamų plėtros papildomi kaštai
(tūkst. Lt.)

Teritorinių muitinių skyrių pavadinimai	2002 m.	2003 m.	Viso – pasirengimo laikotarpiui
1. Naujų Bendrosios žemės ūkio politikos skyrių steigimo teritorinėse muitinėse lėšų poreikis – viso:	204,4	817,5	1.021,9
t.t.			
įrangai	51,0	204,0	255,0
etatams – sk. žm.	10	20	30
Lt.	147,4	589,5	736,9
mokymai – viso:	6,0	24,0	30,0
t.t. biudžeto lėšomis	6,0	24,0	30,0
PHARE	-	-	-
2. Esamų skyrių plėtros poreikis			
2.1. Prekių klasifikavimo kilmės ir muitinio įvertinimo skyriai – viso:	240,0	360,0	600,0
t.t.			
įrangai	-	105,0	105,0
etatams – sk. žm.	10	10	20
Lt.	200,0	200,0	400,0
mokymai – viso:	40,0	55,0	95,0
t.t. biudžeto lėšomis	20,0	25,0	45,0
PHARE	20,0	30,0	50,0
2.2. Procedūrų kontrolės ir priežiūros skyriai – viso:	70,0	1.0825,0	1.152,5
t.t.			
įrangai	-	262,5	262,5
etatams – sk. žm.	-	25	25
Lt.	-	750,0	750,0
mokymai – viso:	70,0	70,0	140,0
t.t. biudžeto lėšomis	20,0	20,0	40,0
PHARE	50,0	50,0	100,0
2.3. Ūkio subjektų ūkinės-komercinės veiklos tikrinimo (išorinio audito) skyriai – viso:	500,0	-	500,0
t.t.			
įrangai	-	-	-
etatams – sk. žm.	35	-	35
Lt.	350,0	-	350,0
mokymai – viso:	150,0	-	150,0
t.t. biudžeto lėšomis	-	-	-
Danijos parama	100,0	-	100,0
PHARE	50,0	-	50,0
2.4. Mokesčių administravimo skyriai – viso:	20,0	384,5	404,5
t.t.			
įrangai	-	94,5	94,5

etatams – sk. žm.	-	9	9
Lt.	-	270,0	270,0
mokymai – viso:	20,0	20,0	40,0
t.t. biudžeto lėšomis	20,0	20,0	40,0
PHARE	-	-	-
Iš viso teritorinių munitinių administracijų plėtrai:	1.034,4	2.644,5	3.678,6
t.t.			
įrangai	51,0	666,0	717,0
etatams – sk. žm.	55	64	119
Lt.	697,4	1.809,5	2.506,9
mokymai – viso:	286,0	169,0	455,0
t.t. biudžeto lėšomis	66,0	89,0	155,0
PHARE, Danijos parama	220,0	80,0	300,0

**Muitinės asignavimų nepaprastosioms išlaidoms 2002 m.
pagrindimas**

Eil. Nr.	Asignavimo valdytojo pavadinimas, priemonės (investicijų projekto) pavadinimas	Lėšų poreikis, iš viso	FM siūlo skirti iš valstybės biudžeto
	Muitinės departamentas prie FM	68 043	26 215
1.	Muitinės informacinių sistemų kūrimas	12 200	10 720
2.	Kompiuterizuota muitinės tarifų valdymo sistema (PHARE LI9907.04)	4 680	1 800
3.	Rentgeno technikos įsigijimas	4 611	4 611
4.	Įsigyti specialios tikrinimo įrangos, vykdant bendro finansavimo įsipareigojimus pagal 2000 metų PHARE programos projektą "Muitinės procedūrų ir praktinės veiklos gerinimas Muitinės departamente ir teritorinėse muitinėse" (PHARE LT0003-02)	7 300	108
5.	Ilgalaikio turto įsigijimas (Pažeidimų prevencija)	2 480	500
6.*	Vilniaus teritorinės muitinės Šalčininkų posto statyba	8 624	1 918
7.*	Tauragės teritorinės muitinės Panemunės kelio posto statyba (PHARE LI9916.01)	17 840	5 100
8.	Muitinės departamento Muziejaus-memorialo teritorijos įrengimas	478	478
9.*	Vilniaus teritorinės muitinės Lavoriškių posto statyba	3 070	200
10.*	Alytaus teritorinės muitinės Raigardo kelio posto statyba	3 000	200
11.*	Marijampolės teritorinės muitinės Sudargo (Ramoniškių) posto statyba	1 400	200
12.	Klaipėdos teritorinės muitinės pastato S.Nėries g. 2 rekonstrukcija	804	167
13.	Panevėžio teritorinės muitinės pastato Ramygalos g. 151 pritaikymo muitinės reikmėms rekonstrukcijos darbai	861	135
14.	Kauno teritorinės muitinės pastatų rekonstrukcija	695	78

* Ryšium su 2001 10 11 pasitarimo pas Ministrą Pirmininką priimtomis nuostatomis pasienio kontrolės punktų projektavimo ir statybų organizavimo srityje užsakovo ir asignavimo valdytojo funkcijos gali būti perduotos Susisiekimo ministerijai

MUITINĖS FORMALUMŲ IR TRANZITO KLAUSIMŲ LAIKINOSIOS DARBO GRUPĖS PROBLEMŲ SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO PASIŪLYMAI

Eil. Nr.	Problema arba tikslas	Siūlomi sprendimo būdai arba veiksmai
1.	Nustatytoje muitinio tranzito tvarkoje atskirų prekių gabenimui numatyti draudimai ir apribojimai, gana problematiška pakeisti paskirties muitinės įstaiga, o tai sudaro nepagrįstų sunkumų atliekant muitinės formalumus legalia veikla užsiimantiems ūkio subjektams.	Padaryti papildymus ir pataisymus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gruodžio 22 d. nutarimui Nr.1610 “Dėl muitinės tranzito procedūros atlikimo tvarkos patvirtinimo”: a) sumažinti tranzitiniams kroviniams taikomus draudimus ir apribojimus; b) numatyti galimybę užbaigti muitinio tranzito procedūrą ūkio subjekto pasirinktoje muitinės įstaigoje, kai ji priklauso tos pačios teritorinės muitinės veiklos zonai, kaip ir muitinės deklaracijoje nurodyta paskirties muitinės įstaiga; c) numatant ūkio subjektui galimybę pasirinkti muitinės įstaigą.
2.	Veikianti eksporto - importo terminalų patalpų pertvarkymo, išplėtimo tvarka nepakankamai racionali, galioja nemaža ekonomiškai nepagrįstų apribojimų eksporto-importo terminaluose saugomoms prekėms, reikalavimas eksporto - importo terminaluose pateikti bendrąsias deklaracijas apsunkina operatyvų krovinių ir ypač rinktinių krovinių aptarnavimą.	Padaryti papildymus ir pataisymus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. birželio 7 d. nutarimui “Dėl importo ir eksporto terminalų (laikinojo prekių saugojimo sandėlių)”, numatant: a) leisti gabenti krovninius iš vieno terminalo į kitą; b) leisti importo-eksporto terminaluose keisti prekių gavėją; c) supaprastinti terminalo išplėtimo (sumažinimo) procedūrą toje pačioje teritorijoje; d) sumažinti reikalavimą įstatinio kapitalo dydžiui

		steigiant importo-eksporto terminalą; e) galimybę patalpinti prekes į importo-eksporto terminalą pagal pateiktus krovinio dokumentus (nepateikiant bendrosios deklaracijos).
3.	Reikalavimas pateikti kompensacinių produktų reeksporto galimybes pagrindžiančias sutartis norint gauti leidimą laikinajam įvežimui perdirbti ne visada gali būti pilnai realizuojamas (perdirbimas pradamas turint tik dalį sutarčių su pirkėjais, dalis prekių paliekama vidaus rinkoje ir t.t.)	Numatyti Laikinojo prekių įvežimo į Lietuvos Respubliką perdirbti tvarkoje (12.2 papunktis), kad norint gauti leidimą laikinajam prekių įvežimui perdirbti pakanka pateikti kompensacinių produktų reeksporto galimybes pagrindžiančias sutartis ne mažiau kaip pusei numatomų pagaminti kompensacinių produktų kiekiui.
4.	Neapmuitinamų parduotuvių veiklos reglamentavime yra nepagrįstų apribojimų, suvaržymų (galima prekiauti ne visomis prekėmis, parduotuvių salėse ribojamas ne Lietuvos prekių kiekis ir kt.)	Padaryti papildymus ir pataisymus neapmuitinamų parduotuvių veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose: a) leisti neapmuitinamoje parduotuvėje prekiauti visomis prekėmis; b) neriboti Lietuvos ir ne Lietuvos prekių kiekio neapmuitinamosiomis parduotuvės salėse.
5.	Valstybės sienos perėjimo punktuose veiklą vykdo bankai, draudikai, muitinės tarpininkai ir kitos firmos, tačiau muitinės tarpininkų veiklai taikoma eilė apribojimų ir reikalavimų, kurie netaikomi kitą veiklą vykdančioms firmoms.	Parengti tvarką, kurioje būtų nurodyti reikalavimai komercinei veiklai valstybės sienos perėjimo punktuose, darbo vietų steigimo tvarka bei reglamentuoti kiti komercinės veiklos valstybės sienos perėjimo punktuose aspektai.
6.	Muitinės kodeksas numato tik netiesioginio aptarnaujamo asmens atstovavimo galimybę, nors Europos Sąjungos šalyse numatoma tiek tiesioginio, tiek	Rengiamose pataisose dabar galiojančiam Muitinės kodeksui (3 straipsnis) numatyti tiesioginio ir netiesioginio aptarnaujamo asmens atstovavimo galimybę.

	netiesioginio aptarnaujamo asmens atstovavimo galimybė.	
7.	Muitinės tarpininkų veiklos reglamentacijoje yra nemaža biurokratinių suvaržymų: nustatomos privalomų suteikti paslaugų apimtys, reguliuojamai paslaugų įkainiai, už mažareikšmius pažeidimus numatomos neadekvačios sankcijos ir kt.	<p>Parengti naują Muitinės tarpininkų veiklos taisyklių redakciją, kurioje:</p> <ol style="list-style-type: none"> pateikti muitinės tarpininko veiklos apibrėžimą, patikslinti kitas tvarkoje naudojamas sąvokas; numatyti atvejus, kada laikinai sustabdomas muitinės tarpininko atstovo pažymėjimo galiojimas ir sumažinti atvejus, kada šis pažymėjimas gali būti pripažįstamas negaliojančius (analogiškai su muitinės tarpininko liudijimu); panaikinti reikalavimą muitinės tarpininkui pateikti tam tikrą kiekį muitinės deklaracijų; panaikinti reikalavimą muitinės tarpininkams pateikinti teritorinėms muitinėms ketvirtines veiklos ataskaitas.
8.	Palyginamųjų kainų naudojimas sudaro verslininkams neaiškumą, nepatogumą, neretai pačios kainos nustatomos nepakankamai išanalizavus prekės specifiką, kyla abejonių dėl palyginamųjų kainų taikymo ekonominės naudos valstybei, susiduriama su sunkumais taikant prekių kainai suteiktas nuolaidas.	Palyginamųjų kainų nustatymo, naudojimo ir nuolaidų nustatant prekių muitinę vertę taikymo klausimus aptarti apvalaus stalo diskusijoje, kurios išdavoje suformuluoti siūlymus prekių muitinio įvertinimo srityje.
9.	Pašto siuntų vežėjai įsipareigoja sumokėti importo mokesčius už deklaruojamas pašto siuntas, tačiau susigrąžinti sumokėtus mokesčius iš siuntų gavėjų gana keblu, neretai importo mokesčius moka ne	Reglamentuoti skolos muitinei mokėjimo, grąžinimo, išieškojimo, sumokėtų mokesčių apskaitos klausimus, kai skolą muitinei už importuotoją (eksportuotoją) moka kitas ūkio subjektas (vežėjas, kurjerinė firma, muitinės tarpininkas ir kiti ūkio subjektai).

	importuotojas, tačiau tvarka pagal kurią importuotojo skolą muitinei gali mokėti kiti ūkio subjektai bei sumokėtų mokesčių užskaitymo klausimai nėra pakankamai reglamentuoti.	
--	--	--

AIPP 2002

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Fin...
I. DOKUMENTŲ RENGIMO PRIEMONĖS						
3.25-D2	Parengti įmonių ūkinės-komercinės veiklos tikrinimo metodiką	Muitinės departamentas	2002 metų IV ketvirtis	konsultacinės paslaugos	150	Danij techn
3.25-D3	Parengti muitinės pareigūnų apmokymo modulį, įmonių ūkinės-komercinės veiklos tikrinimo srityje	Muitinės departamentas	2002 metų IV ketvirtis	konsultacinės paslaugos	50	Danij techn
3.25-D4	Atnaujinti kovos su korupcija Lietuvos muitinėje strategiją ir parengti priemones, reikalingas jos įgyvendinimui	Muitinės departamentas	2002 metų III ketvirtis	konsultacinės paslaugos	4	PHA 03)
3.25-D5	Atnaujinti Lietuvos muitinės Etikos kodeksą ir nustatyti muitinės pareigūnų atsakomybę už jo nuostatų pažeidimus	Muitinės departamentas	2002 metų III ketvirtis	konsultacinės paslaugos	4	PHA 03)
3.25-D6	Atnaujinti, atsižvelgiant į Pasaulinės muitinių organizacijos rekomendacijas dėl kovos su terorizmu, bendradarbiavimo sutartis su Valstybine augalų apsaugos tarnyba, Pasienio ir transporto valstybine veterinarijos tarnyba ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba	Muitinės departamentas	2002 metų II ketvirtis			
3.25-D7	Parengti Lietuvos Respublikos Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto pakeitimo ir papildymo įstatymo	Muitinės departamentas	2002 metų II ketvirtis			

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Finan...
	projekta					
3.25-D8	Parengti Lietuvos muitinės įstatymo projekta	Muitinės departamentas	2002 metų II ketvirtis			
3.25-D9	Parengti kontrolę atliekančių muitinės padalinių veiklos strategiją pagal ES reikalavimus	Muitinės departamentas	2002 metų I ketvirtis			
II. INSTITUCINĖS PRIEMONĖS						
3.25-S1	- Sustiprinti Muitinės departamento Tarifų skyrių	- Mu... inės dep... rtan... enta	*2002 – 2003 metai	2 persikirstyti etatai mokymas įranga mokymas	2002 metais – 25 20 2003 metais – 21 15 20	valsty... PHA... 02) valsty... valsty... PHA... 02)
3.25-S2	Sustiprinti teritorinių muitinių padalinius, atsakingus už prekių klasifikavimą, prekių kilmę ir muitinį įvertinimą	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	10 persikirstytų etatų mokymas įranga mokymas	2002 metais – 100 20 2003 metais – 105 30	valsty... PHA... 02) valsty... PHA... 02)
3.25-S4	Sustiprinti teritorinių muitinių padalinius, atsakingus už muitinės sankcionuotų veiksmų kontrolę	Muitinės departamentas, Teritorinės muitinės	*2002 - 2003 metai	mokymas 15 persikirstytų etatų įranga mokymas	2002 metais – 20 150 2003 metais – 262,5 20 50	valsty... valsty... valsty... valsty... PHA... 02)

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Financavimas
3.25-S5	Sustiprinti teritorinių muitinių padalinius, atsakingus už ūkio subjektų ūkinės komercinės veiklos tikrinimą	Muitinės departamentas	2002 metai	<ul style="list-style-type: none"> • 70 perskirstytų etatų • mokymas 	700 100	valstybės Danijos techninis
3.25-S6	Sukurti Lietuvos muitinės informacinę sistemą: - sukurti informacinę infrastruktūrą; - sukurti jungtinių kompiuterių ir ryšių tinklą; - sukurti integruoto tarifo sistemą	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	<p>įranga</p> <p>įranga 2 perskirstyti etatai mokymas</p>	2002 metais – 12520 2880 2003 metais – 15210 62,4 60	valstybės PHARMA (LI99) valstybės valstybės valstybės
3.25-S7	Sustiprinti Muitinės departamento	Muitinės departamentas	*2002 - 2003	mokymas	2002 metais – 4	

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Finan...
	Kontrolės ir priežiūros skyrių		metai	mokymas	10 2003 metais – 5 10	valstybės (PHA-02)
3.25-S8	Sustiprinti Muitinės departamento Ūkio subjektų patikrinimo skyrių	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	mokymas 2 perskirstyti etatai mokymas	2002 metais – 50 25 2003 metais – 50	Danijos technikos LR v... Danijos techn...
3.25-S9	Sustiprinti Muitinės departamento Mokesčių administravimo skyrių	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	4 perskirstyti etatai mokymas įranga mokymas	2002 metais – 50 10 2003 metais – 11,5 1	valstybės (PHA-02) valstybės valstybės
3.25-S10	Sustiprinti Muitinės departamento Finansų ir apskaitos skyrių	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	1 perskirstytas etatas mokymas įranga 3 perskirstyti etatai mokymas	2002 metais – 12,5 2 2003 metais – 34,5 120 3 6	valstybės valstybės valstybės valstybės PHA-02 (LTO)

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Finan...
3.25-S11	Sustiprinti teritorinių muitinių padalinius, atsakingus už muitinės renkamų mokesčių administravimą	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	5 perskirstyti etatai įranga mokymas	2002 metais – 50 2003 metais – 94,5 20	valsty... valsty... valsty...
3.25-S12	Sustiprinti Ūkio ministerijos Bendrosios rinkos departamento Strateginių prekių eksporto kontrolės skyriaus administracinius gebėjimus	Ūkio ministerija	2002 - 2003 metai	mokymas mokymas	2002 metais – 3,5 2003 metais – 3,5	valsty... valsty...
3.25-S13	- Sustiprinti Muitinės departamento Muitinės kriminalinę tarnybą ir jos regioninius skyrius	Muitinės departamentas	*2002 – 2003 metai	įranga mokymas įranga 70 etatų mokymas	2002 metais – 5111 100 2003 metais – 1046 2800 112 80	valsty... PHA... (LTO... valsty... valsty... valsty... PHA... (LTO...)
3.25-S15	Sustiprinti Muitinės departamento Integracijos ir tarptautinių ryšių skyrių	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	1 perskirstytas etatas mokymas įranga	2002 metais – 12,5 5 2003 metais – 11,5	valsty... valsty... valsty...

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Fin...
				mokymas	5	valsty...
3.25-S16	Sustiprinti muitinės postus, vykdančius laisvųjų ekonominių zonų ir laisvųjų sandėlių priežiūrą	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	10 perskirstytų etatų mokymas mokymas	2002 metais – 100 30 2003 metais – 10	valsty... PHA (02) valsty...
3.25-S18	Sustiprinti Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos Narkotikų komisiją: - įsteigti vieną etatą, - įsigyti programinę įrangą	Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos Narkotikų komisija	2002 metai	įranga 1 etatas	180 20	valsty... valsty...
3.25-S19	Sustiprinti Muitinės departamento muitinės postus: - projektuoti, statyti ar rekonstruoti muitinės postus (pirmumo tvarka prie būsimos išorinės ES sienos: Šalčininkų, Panemunės, Lavoriškių, Raigardo, Sudargo); - aprūpinti pasienio postus tikrinimo ir mokymo įranga;	Muitinės departamentas	*2002 - 2003 metai	patalpos įranga patalpos įranga	2002 metais – 7618 7200 90 432 2003 metais – 28500 1300 432	valsty... PHA (LI99) valsty... PHA (02) valsty... valsty... PHA...
3.25-S20	Sustiprinti geležinkelio muitinės postus: projektuoti, statyti ar rekonstruoti muitinės postus (pirmumo tvarka prie būsimos išorinės ES sienos: Kena - Vaidotai, Kybartai)	Susisiekimo ministerija	2002 - 2003 metų IV ketvirtis	patalpos patalpos	2002 metais – 40 000 2003 metais – 43 000	valsty... valsty...
3.25-S21	Sustiprinti jūrų uostų muitinės postus: projektuoti, statyti ar	Susisiekimo ministerija	2002-2003 metų IV	patalpos		

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Fin...
	rekonstruoti muitinės postus (pirmumo tvarka prie būsimos išorinės ES sienos: Klaipėdos valstybinio jūrų uosto postai (Molo jūrų uosto postas, Pilies jūrų uosto postas, Malkų jūrų uosto postas)		ketvirtis	patalpos		
3.25-S22	Sustiprinti oro uostų muitinės postus: - projektuoti, statyti ar rekonstruoti muitinės postus (pirmumo tvarka : Vilniaus, Kauno ir Palangos oro uostai)	Susisiekimo ministerija	2002 - 2003 metų IV ketvirtis	patalpos patalpos		
3.25-S24	Reorganizuoti (optimizuoti) teritorines muitines bei muitinės postus ir nustatyti veiklos zonas	Muitinės departamentas	2002 metų IV ketvirtis	konsultacinės paslaugos	30	PHA (LTO
-	Pertvarkyti Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių geležinkelio postus	Muitinės departamentas	2002 metų II ketvirtis	-		
-	Paskirti atitinkamuose pasienio kontrolės punktuose muitinės pareigūnus - administratorius visų pasienio kontrolės punkte dirbančių tarnybų veiklai koordinuoti	Muitinės departamentas	2002 metų II ketvirtis			
-	Dalyvauti ES "Muitinė 2002" programoje	Muitinės departamentas	2002 metais	mokymas	223 349	valsty. ES lė

Priemonės kodas	Priemonės kodas	Atsakingos institucijos	Įvykdymo terminai	Administraciniai instituciniai poreikiai	Lėšos, tūkst. litų	Finan.
-	Sustiprinti Muitinės mokymo centrą tobulinant mokymo funkciją ir dėstytojų kvalifikaciją	Muitinės departamentas	*2002 – 2003 metai	mokymas mokymas, įranga	2002 metais - 50 2003 metais - 360	PHA (LTO) PHA (LTO)
-	Įsteigti teritorinėse muitinėse tarnybinių tyrimų skyrius	Muitinės departamentas	2002 metai	25 perskirstyti etatai	250	valstybės

TDPP 2002

Atsakingos institucijos	ES ACQUIS	Priemonės kodas	LR teisės aktas
Finansų ministerija, Muitinės departamentas	<p>1973 m. Kijoto tarptautinė konvencija dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo (EEB) Nr.73/0518(01)</p> <p>Tarybos 1977 m. birželio 3 d. sprendimas 77/415/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis keletą priedų prie Tarptautinė konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo</p> <p>Tarybos 1978 m. birželio 6 d. sprendimas 78/528/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis tris Tarptautinės konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo priedus</p> <p>Tarybos 1980 m. kovo 17 d. sprendimas 80/391/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis Tarptautinės konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo priedą</p>	3.25-T1	Konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo ratifikavimo įstatymo projektas
	<p>Tarybos 1985 m. kovo 7 d. sprendimas 85/204/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis tris Tarptautinės konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo priedus</p> <p>Tarybos 1986 m. kovo 24 d. sprendimas 86/103/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis Tarptautinės konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo priedą F2</p> <p>Tarybos 1988 m. birželio 7 d. sprendimas 88/355/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis Tarptautinės konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo priedą</p>		
	Tarybos 1988 m. birželio 7 d. sprendimas 88/356/EEB Bendrijos vardu patvirtinantis Tarptautinės konvencijos dėl muitinės procedūrų supaprastinimo ir harmonizavimo priedą E4		
Finansų ministerija, Muitinės departamentas	<p>1994 m. sausio 21 d. Konvencija dėl tarptautinio transporto bendrai naudojamų konteinerių</p> <p>Tarybos 1995 m. balandžio 7 d. sprendimas 95/137/EC</p>	3.25-T2	Konvencijos dėl tarptautinio transporto bendrai naudojamų konteinerių ratifikavimo įstatymo projektas

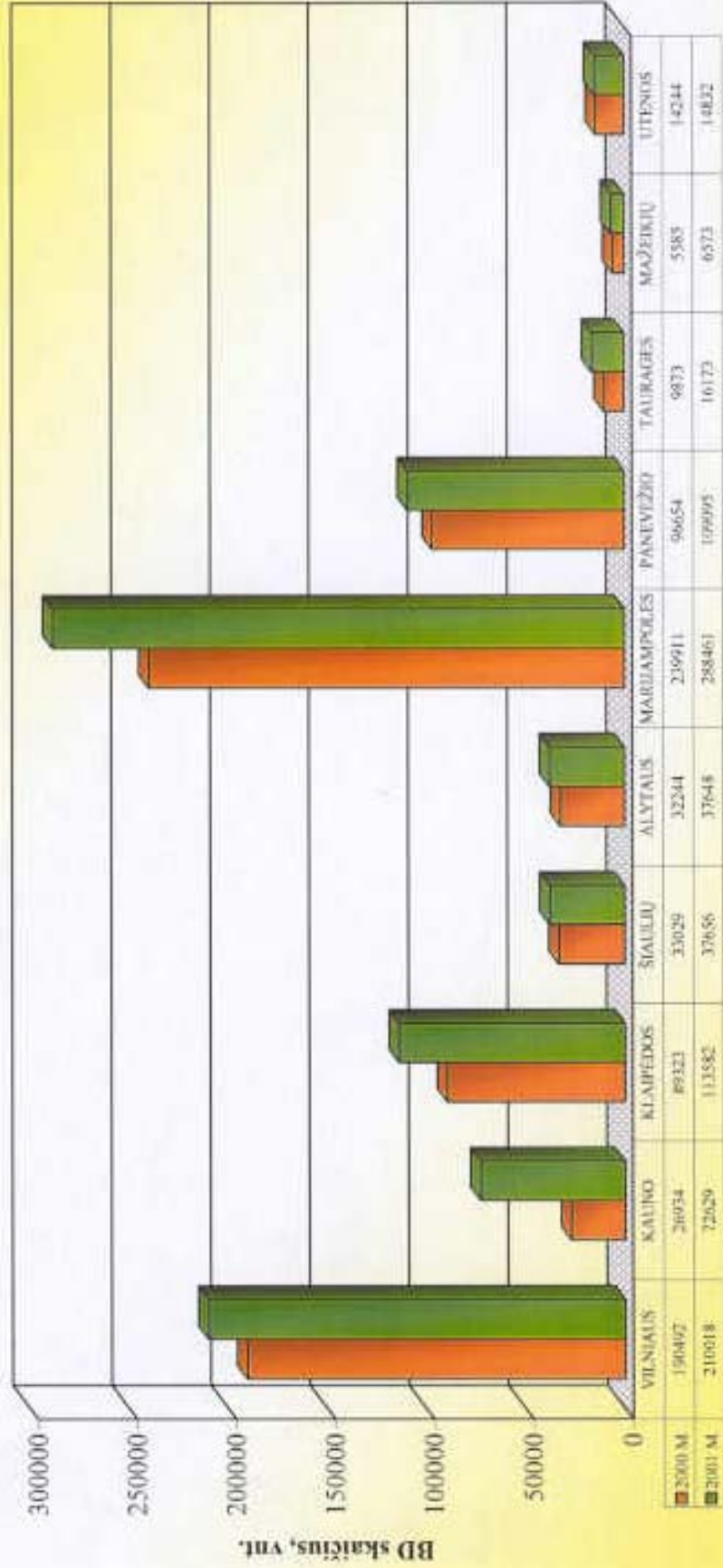
Finansų ministerija, Muitinės departamentas	Muitinės konvencija dėl laikinojo privačių transporto priemonių įvežimo (1954) ir 1993 m. liepos 2 d. JT Rezoliucija dėl CPD knygielių taikymo privačioms kelių transporto priemonėms Tarybos 1993 m. gruodžio 16 d. sprendimas 94/110/EB dėl Muitų konvencijos sudarymo dėl privačių kelių transporto mašinų laikino importavimo (1954) ir Jungtinių Tautų 1993 m. liepos 2 d. rezoliucijos, taikomos muitinės išduodamoms licenzijoms pervežti automobilių per sieną 'de passage en douane' ir muitų policijos departamentų (CPD) išduodamoms licenzijoms pervežti privačias kelių transporto mašinas per sieną, perėmimo	3.25-T3	Muitinės konvencijos dėl laikinojo privačių transporto priemonių įvežimo (1954) ir JT Rezoliucijos dėl CPD knygielių taikymo privačioms kelių transporto priemonėms ratifikavimo įstatymo projektas
Finansų ministerija, Muitinės departamentas	Muitinės konvencija dėl laikinojo komercinių transporto priemonių įvežimo (1956) ir JT Rezoliucija dėl CPD knygielių taikymo komercinėms kelių transporto priemonėms Tarybos 1993 m. gruodžio 16 d. sprendimas 94/111/EC dėl Muitų konvencijos sudarymo dėl komercinės paskirties kelių transporto mašinų laikino importavimo (1956) ir Jungtinių Tautų 1993 m. liepos 2 d. rezoliucijos, taikomos muitinės išduodamoms licenzijoms pervežti automobilių per sieną 'de passage en douane' ir muitų policijos departamentų (CPD) išduodamoms licenzijoms pervežti komercinės paskirties kelių transporto mašinas per sieną, perėmimo	3.25-T4	Muitinės konvencijos dėl laikinojo komercinių transporto priemonių įvežimo (1956) ir JT Rezoliucijos dėl CPD knygielių taikymo komercinėms kelių transporto priemonėms ratifikavimo įstatymo projektas
Finansų ministerija, Muitinės departamentas	Europos Tarybos 1976 m. kovo 15 d. direktyva 76/308/EEB dėl pagalbos tenkinant ieškinius, kylančius taikant Europos žemės ūkio vadovavimo ir garantijų fondo bei žemės ūkio ir muitų mokesčius Komisijos 1977 m. lapkričio 4 d. direktyva 77/794/EEB, nustatanti detalias direktyvos 76/308/EEB įgyvendinimo taisykles	3.25-T5	- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl pagalbos tenkinant ieškinius, kylančius taikant Europos žemės ūkio vadovavimo ir garantijų fondo bei žemės ūkio ir muitų mokesčius projektas
Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos	Tarybos 1987 m. liepos 23 d. reglamentas Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros ir dėl bendrojo muitų tarifo	3.25-T6	Tarpžinybinės komisijos akto dėl bendrojo muitų tarifo ir užsienio prekybos statistikos nomenklatūros taikymo ir dėl bendrojo muitų tarifo ir užsienio prekybos statistikos nomenklatūros priėmimo (2003 m. versija) projektas
Finansų ministerija, Muitinės departamentas	Komisijos 1993 m. liepos 2 d. reglamentas (EEB) Nr.2454/93 nustatantis Tarybos 1992 m. spalio 12 d. reglamentu (EEB) Nr.2913/92 patvirtinančiu Bendrijos Muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas	3.25-T7	Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl nepreferencinių kilmės tvarkos tam tikriems produktams nustatymo naujos redakcijos projektas
Finansų ministerija, Muitinės departament-as Ūkio ministerija	Komisijos 1993 m. liepos 2 d. reglamentas 2454/93/EEB, nustatantis Tarybos reglamento 2913/92/EEB, įtvirtinančio Bendrijos muitinės kodeksą, taikymo nuostatas	3.25-T8	Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl muitinio tranzito procedūros atlikimo tvarkos naujos redakcijos projektas

VISŲ TRANZITO DOKUMENTŲ (BD, TIR) ĮFORMINIMAS 2000 IR 2001 M.

RENGE: MD KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS SKYRIUS

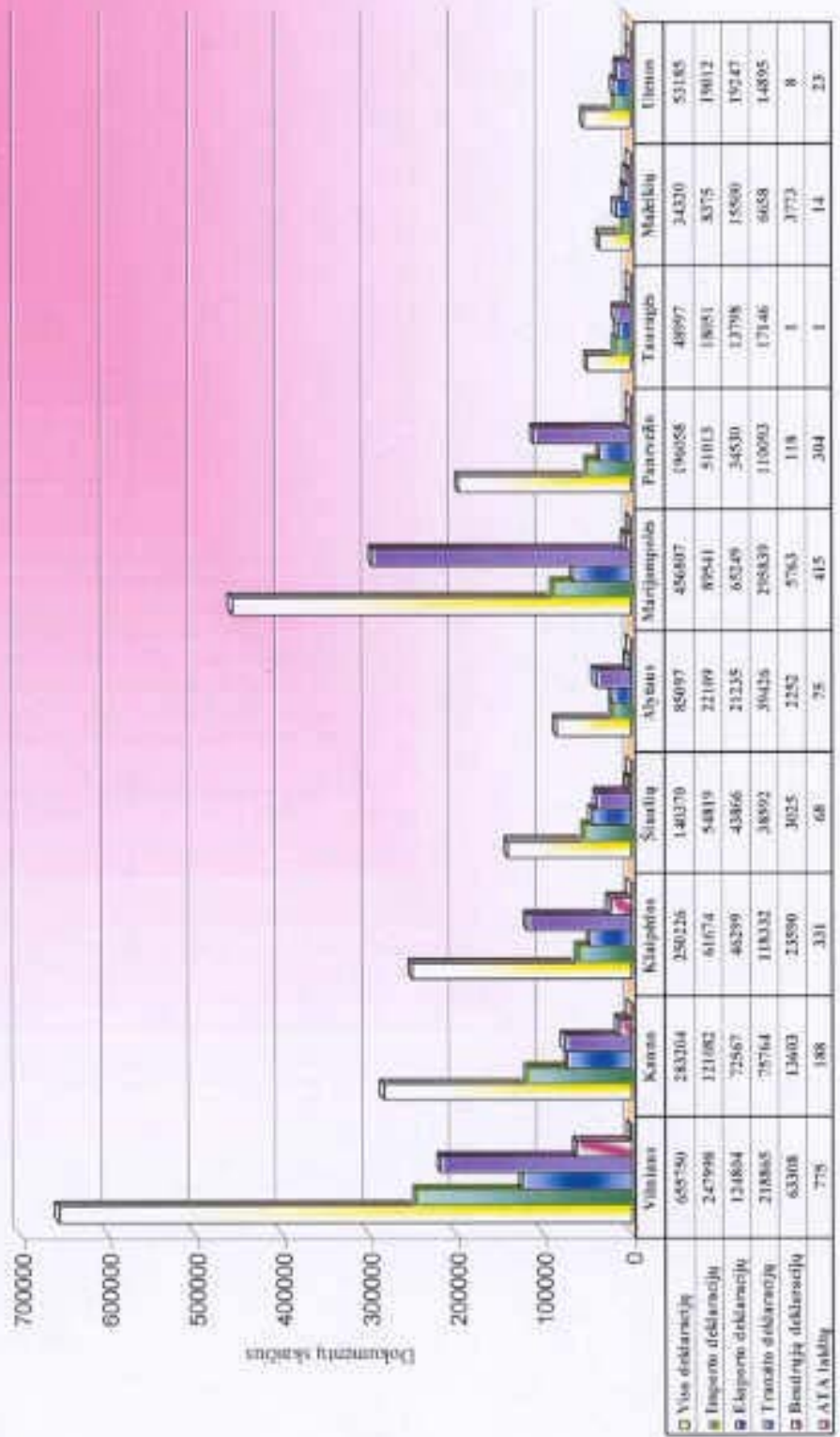
VISŲ EKSPORTO BENDRŪJŲ DOKUMENTŲ ĮFORMINIMAS 2000 IR 2001 M.

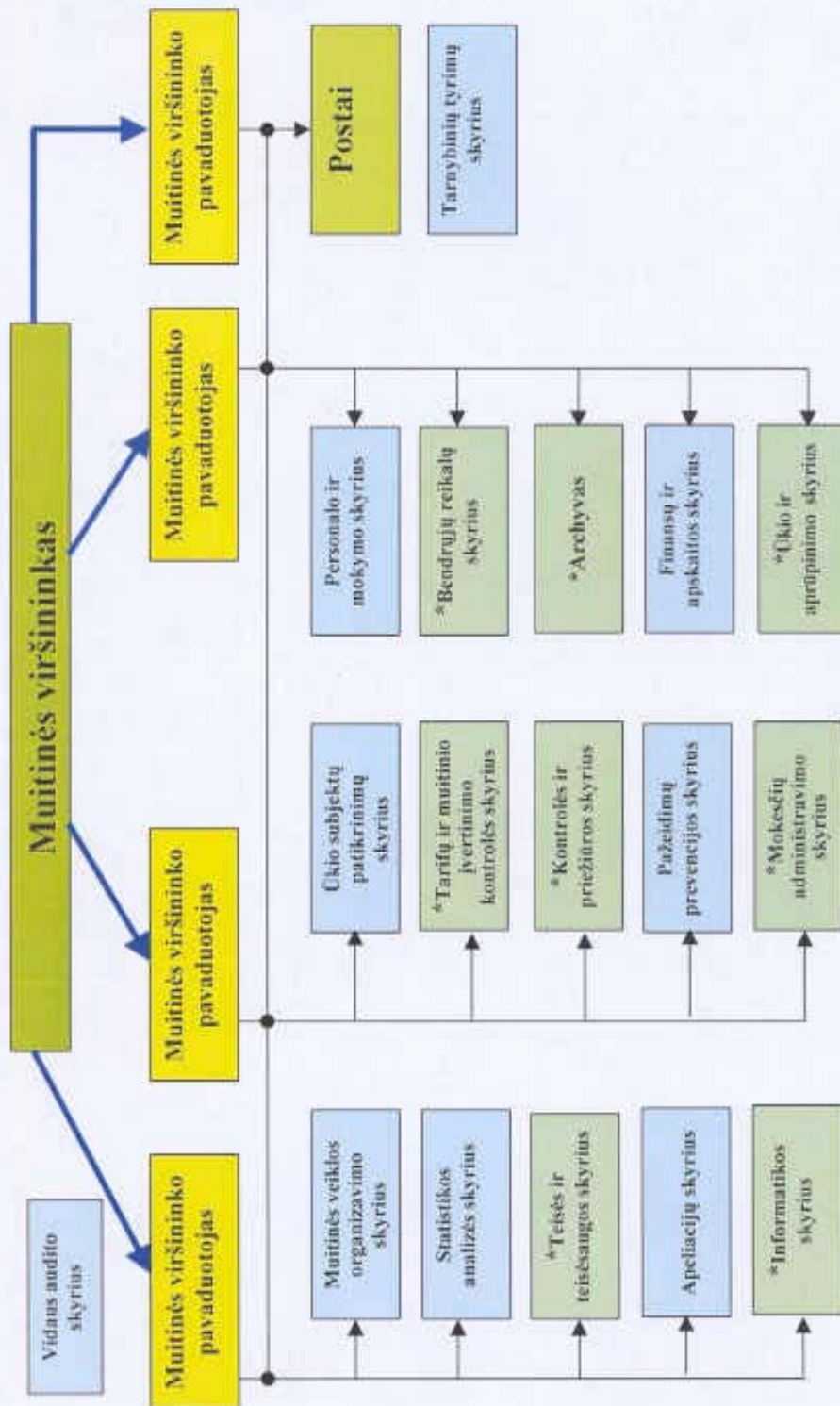
RENĖ: MD KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS SKYRIUS

Formintų muitinės deklaracijų dinamika teritorinėse muitinėse 2001 metai

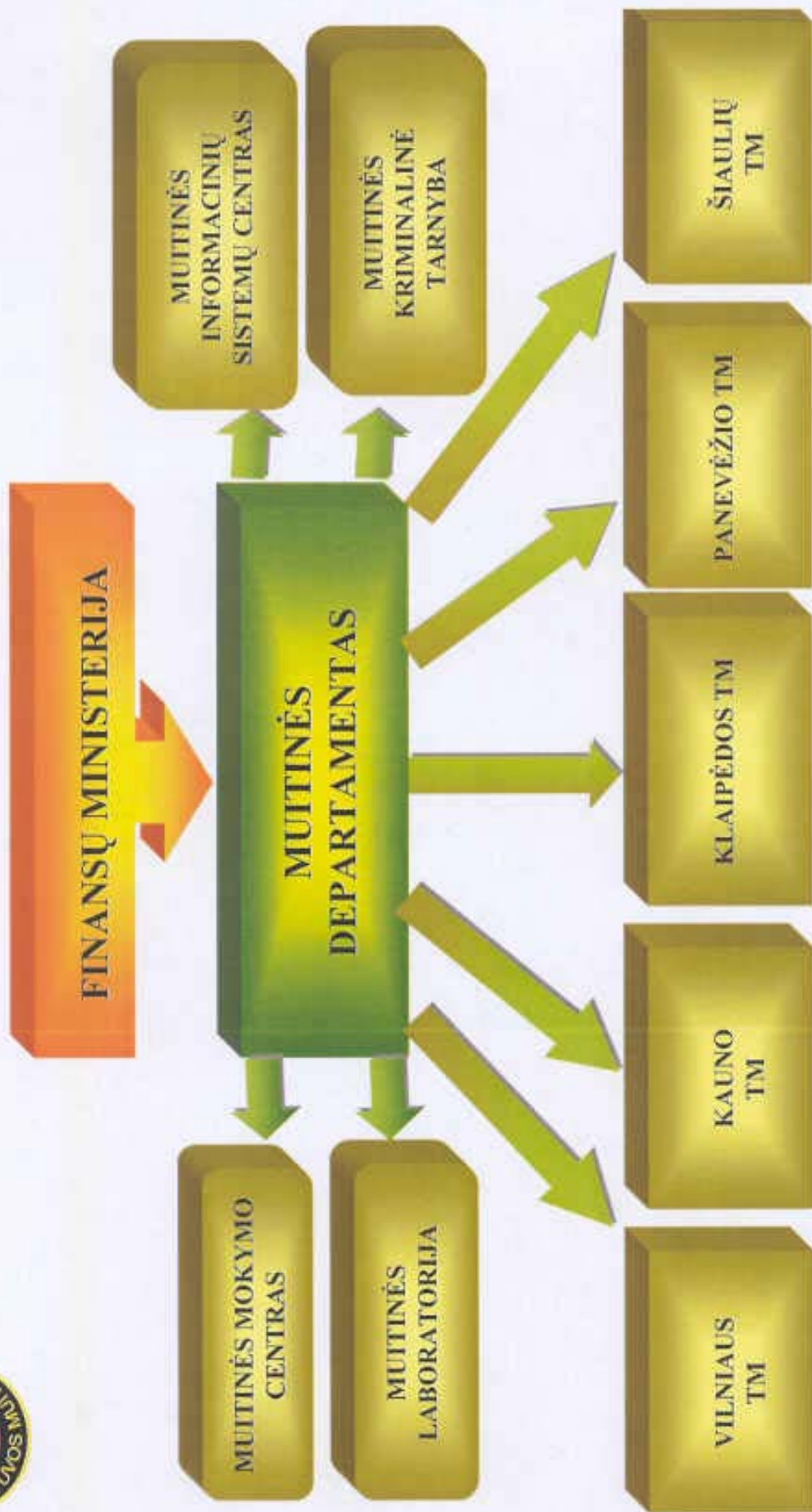
**PAVVYZDINĖS TERITORINĖS MUITINĖS STRUKTŪROS
 SCHEMA**

Pastaba: Prijungiamose teritorinėse muitinėse (padaliniuose) numatomi žvaigždute pažymėtų skyrių regioninės grupės

LIETUVOS MUITINĖS STRUKTŪRA NUO 2003 M. SAUSIO 1 D.

RENGĖ: MD STRATEGINIO PLANAVIMO IR VYSTYMO SKYRIUS

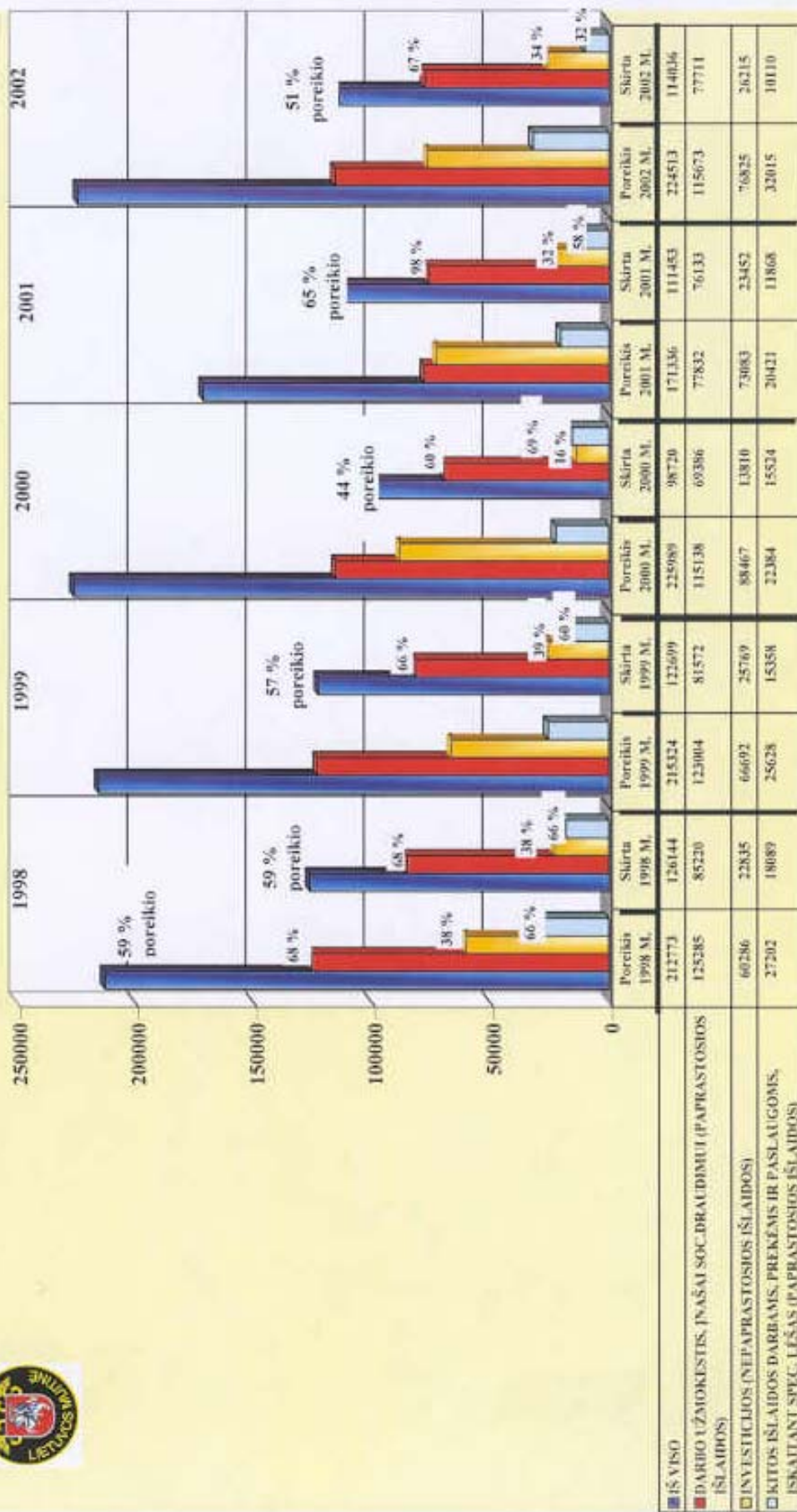

VISŲ IM BENDRŲJŲ DOKUMENTŲ ĮFORMINIMAS 2000 IR 2001 M.

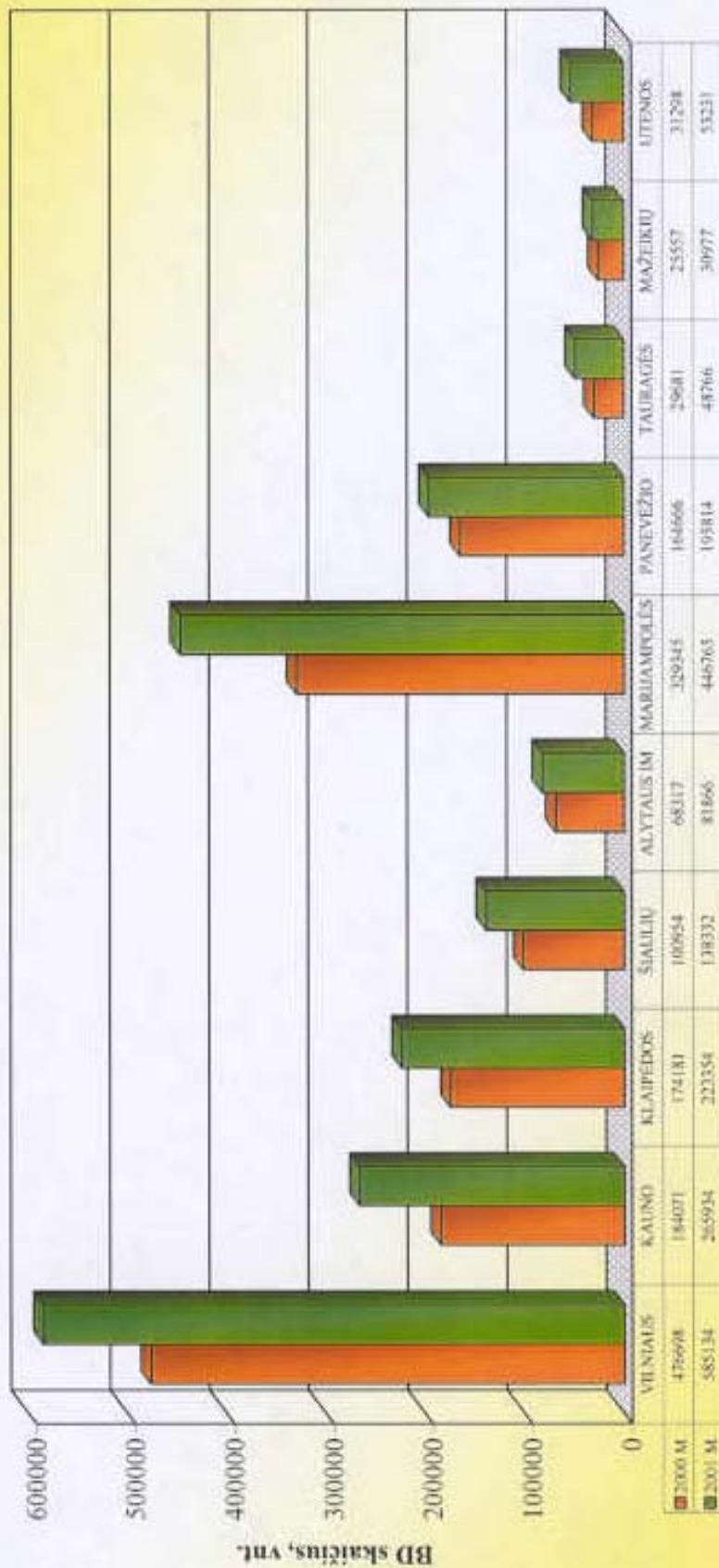
RENGE: MD KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS SKYRIUS

ASIGNAVIMAI LIETUVOS MUTINEI, TŪKST.LT

2001 m. skirta: Šalčininkų kelio posto statybai - 4200,0 tūkst.Lt.; Mutinės laboratorijos rekonstrukcijai - 997 tūkst.Lt.; teritorinių maistinių administrac. pastatų rekonstrukcijai ir Medininkų memorialui - 1875,0 tūkst.Lt.; svarsčiųjų įsigijimui - 2200,0 tūkst.Lt.; Paremunes kelio posto projektavimui - 200,0 tūkst.Lt.; pagrindinėms priemonėms - 850,0 tūkst.Lt.; Maistinės informacinės sistemos kūrimui - 13130,0 tūkst.Lt.

VISŲ MUITINĖS DOKUMENTŲ (BD, TIR) ĮFORMINIMAS 2000 IR 2001 M.

RENGĖ: MD KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS SKYRIUS

